ב"ה, תשרי התשפ"ד > ספטמבר 2023 > גליון מס' 27

הרבנים במרכז

Magazine for European Rabbis

RCE

וְיֶאֱתָיו כֹּל לְעָבְדֶךָ

הגאון רבי פנחס פאדווא,
גאב"ד והרב הראשי דק"ק
שומרי הדת אנטוורפן בשיחה
מאלפת על תפקידו של רב בקהילה

וּישְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבֹאוּ

המהפכה ההונגרית שמחולל
הגאון הרב שלמה כובש,
הרב הראשי של עמ"ך איגוד
קהילות שומרי תורה

וַיַּגִּידוּ בָאִיִּים צִדְקֶךָ

הצצה נדירה לקהילה קדושה
ג'בלרטר **בראשות הגאון**
הרב רון חסיד

עַמִּים לֹא יְדָעוּךָ

גדולי התורה ורבני אירופה התכנסו
בווינה לשלושה ימים של דיונים
במלחמה בנגע ההתבוללות

וַיִּטְּשׁוּ שְׁכֶם אֶחָד לְעָבְדֶךָ

חברי מועצת מרכז רבני אירופה במסע היסטורי אצל מרנן ורבנן
גדולי התורה והחסידות שליט"א בארץ ישראל

כי בשמחה תצאו

באחד מקהילות היהודיות באירופה הגיעו להקפות שני דיפלומטים העומדים בקשר עם הקהילה היהודית. אחד מהם, אפריקאי במוצאו, שלא הבין כלל את הסיטואציה המרגשת אליו הגיע, עמד נדהם. הסתכל על הרוקדים המרימים את ספרי התורה אל על, מחבקים ומנשקים אותם, פנה לרב הקהילה ושאל אותו: "מה זה הדבר הזה שאתם היהודים מחזיקים בידיכם, מחבקים ומנשקים אותו?".

הרב הסביר לו שזה ספר התורה של עם ישראל, שהוא ספר החוקים, ספר המשפטים של העם היהודי. והספר הזה מלמד אותנו איך לחיות. ולכן אנו כל-כך אוהבים אותו.

שמע זאת האפריקאי ואמר: "הדבר תמוה בעיני. גם לנו יש ספר חוקים, איך להתנהג ואיך להתנהל, "אבל", הוסיף השגריר, "אצלנו כולם שונאים את ספר החוקים ומתעבים אותו, הרי הוא מגביל אותנו, ואילו אצלכם לוקחים את הספר הזה ומחבקים ומנשקים אותו. תמהני מדוע כן הוא הדבר?...".

התשובה שאותה אותו דיפלומט לא היה כמובן מסוגל להבין, היא, שכל מצווה שאנו מקיימים מספר החוקים שנתן לנו הקב"ה, מחברת ומקרבת אותנו יותר ויותר לאבינו שבשמים, וכשהיא נעשית מתוך חדווה ושמחה של מצווה, הרי שהיא חוזרת ומשפיעה עלינו שמחה אמיתית.

בימים אלו של חודש תשרי באים לבתי הכנסת ומשתתפים באירועי הקהילה השונים, יהודים רבים שאינם מופיעים שם כל השנה. זוהי ההזדמנות להנחיל להם אהבה לקיום תורה ומצוות מתוך שמחה של מצווה, השפעה שכוחה יפה גם לכל השנה.

סיימנו שנה מלאת אתגרים ואנו בפתחה של שנה נוספת עם לא פחות משימות מורכבות. העולם עודנו כמרקחה בזירות שונות ומשונות, איש אינו יודע מה יולד יום. האנטישמיות פושה, המצב הכלכלי העולמי גם הוא אינו ברור. יהודים לא מעטים מתמודדים עם קשיי קיום והרפתקאות אחרות שמלוות את חייהם. כל אלו מביטים אלינו הרבנים בכדי שנאזין למצוקותיהם, שניתן להם כתף ומשענת, שנעניק להם מילה טובה של עידוד, טפיחה על שכם.

צדיקי הדורות הקודמים כבר גילו לנו כיצד להתמודד, "כי בשמחה תצאון', בכוח השמחה יוצאים מכל המצבים הקשים. זוהי לא רק עצה רוחנית אלא גם מציאות גשמית אמיתית. כשאדם שמח, הוא יכול לשרוד ולהתמודד הרבה יותר טוב, ומתמלא תקווה לזמנים טובים יותר.

ירח האיתנים עם המצוות הרבות שבה, עם האירועים המגוונים שנערכים בקהילה, מהווה הזדמנות להשפיע שמחה אמיתית לכל יהודי בקהילה בכל מצב שהוא. להרים אותו טפחיים מעל הקרקע, להוציא אותו מדאגותיו וייסוריו הפיזיים והנפשיים, ולהפיך בו טללי תחייה. נינצל את הזמנים הללו עד תום.

במרכז רבני אירופה עושים הכל בסיעתא דשמיא בכדי לסייע לרבנים ככל שניתן, החל מסיוע לבניית מקוואות בקהילות, ועד ייצוג מול גופי השלטון באיחוד האירופאי. מקיום ימי עיון וקורסים לרבנים בכל רחבי היבשת, ועד לאספקת מאות אלפי מוצרים יהודיים לאורך כל ימות השנה. כפי שתוכלו להתרשם בעמודים הבאים.

בפתחה של השנה אנו אנשי בשורה כי בע"ה בעתיד הקרוב ממש עומדים אנו בפני מהפכה שתיתן את האפשרות לכל יהודי באשר הוא לרכוש בשר גלאט במחירים מוזלים וסבירים. פרטים נוספים יגיעו לאחר החגים.

מאחלים אנו לרבני הקהילות שתזכו להמשיך במפעליכם הכבירים לכלל ולפרט, ולהכין את העולם כולו לקראת ביאת משיח צדקינו בב"א.

מנחם מרגולין
יו"ר

אריה גולדברג
מנכ"ל

יו"ר: הרב מנחם מרגולין
מנכ"ל: הרב אריה גולדברג
סמנכ"ל: הרב יוסף ביינהקר
מזכיר מועצת רבני אירופה: הרב אברהם אבא טורצקי

יו"ר הוועד לפיקוח על ההו"ל: הגאון הרב יעקב דוד שמאהל שליט"א, דיין דק"ק שומרי הדת אנטוורפן
כתיבה ועריכה: אשר קליין
עיצוב גרפי: ישראל דרילמן

יו"ל ע"י 'מרכז רבני אירופה'
Rue du Cornet 22, Brussels 1040 Belgium
TEL: +32.2.808.2753 | Fax: +32.2.791.9259
סניף ארץ ישראל: נג'ארה 25, ירושלים 9547161
טל: 6535949-2-972+ | פקס: 6516585-2-972+
Email: office@rce.eu.com

עידכונים שוטפים מהנעשה והנשמע בקהילות אירופה
באתר מרכז רבני אירופה: rce.eu.com
פייסבוק: facebook.com.Rabbinical.Center.of.Europe

הננו שמחים להודיעכם על
מסע
בר/בת מצווה
לישראל 2024
8 ימים של טיולים ואטרקציות לאורכה ולרוחבה של הארץ
חגיגת בר/בת מצווה בטקס מרגש וסוחף ברחבת הכותל המערבי
שהות והיכרות עם נערות/ים ממדינות נוספות באירופה
חיבור למורשת למסורת ולעם היהודי
לפרטים נוספים ניתן לפנות לאימייל yb@rce.eu.com
MORASHA
RCE
דמי השתתפות 350 אירו בלבד!
המסע יתקיים בעז"ה בין התאריכים
א' דר"ח אדר ב' - ז' אדר ב' תשפ"ד 10-17/03/2024

אצל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א

חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה"
ביקרו במעונם של גדולי ישראל

23 רבנים המכהנים כחברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" הגיעו לביקור היסטורי בארה"ק • במסגרת ביקורם הם פקדו את מעונם של כ"ק מרן האדמו"רים וראשי הישיבות שליט"א אשר נפעמו מהיקף פעילותם למען יהודי התפוצות • **במרכז ביקורם קראו חברי הנשיאות ומועצת הרבנים לתקן את חוק השבות**

עשרים ושלושה חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" הגיעו לביקור היסטורי בארה"ק, ביקור אשר התפרס על פני שלשה ימים מלאים וגדושים, בהם עלו הרבנים למעונם של כ"ק מרנן האדמורי"ם וראשי הישיבות שליט"א שם הם הציגו את פעילותם הברוכה והענפה למען כלל יהודי אירופה.

ביקורם המיוחד בארה"ק של חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" נפתח במעונו של כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א בעיר נתניה. הרבנים שכבר נפגשו בעבר עם מרן האדמו"ר זכו לקבלת פנים חמה ונרגשת כאשר במשך דקות ארוכות התעניין האדמו"ר אחר מצבם של הרבנים ואחר ההתפתחות המרשימה של "מרכז רבני אירופה" מאז הפעם האחרונה בה הם ביקרו במעונו.

בפתח השיחה הציג הרב אריה גולדברג, מנכ"ל "מרכז רבני אירופה" בפני מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א את ההתפתחות המרשימה של המרכז במגוון מישורים. כך לדוגמא ציין הרב גולדברג כי "מרכז רבני אירופה" זכו לסייע בהקמתם של 83 מקוואות טהרה ברחבי אירופה ובכך הם זוכים להרבות טהרה בישראל, ובפרט במקומות נדחים אשר במשך שנים רבות לא זכו למקווה טהרה משלהם.

אצל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

אצל מרן הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א

משם המשיכה משלחת רבני אירופה למעונו של ראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א אשר התרגש לשמוע על היקף פעילותם של הרבנים למען יהודי אירופה. חברי המשלחת התייעצו עם ראש הישיבה במספר נושאים העומדים על הפרק וממתינים זה זמן רב להכרעה. הם הציגו בפני ראש הישיבה מספר שאלות הלכתיות סבוכות שהגיעו לשולחנם כאשר רה"י משיב להם על אתר במאור פנים ובסבלנות רבה. בסיום המפגש המרגש חיזק רה"י הגרב"ד פוברסקי את ידי הרבנים ובירך אותם בחום שיזכו להצלחה רבה בכל מעשי ידיהם למען יהודי אירופה.

בשעות הצהריים עלו ובאו חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" למעונו של רב העיר בני ברק הגאון רבי יצחק אייזיק לנדא שליט"א אשר אביו המנוח הגאון רבי משה יהודה לייב לנדא זצ"ל היה מגדולי התומכים ב"מרכז רבני אירופה" מאז יום הקמתה. רב העיר בני ברק נשא בפני הרבנים דברי חיזוק והרחיב בדוגמא האישית שהרבנים צריכים לתת לקהל עדתם, ובפרט ברחבי אירופה שם יהודים רבים מנותקים מחיי תורה ומצוות.

במעונו של חבר מועצגה"ת כ"ק מרן האדמו"ר ממודז'יץ שליט"א הציגו חברי "מרכז רבני אירופה" את הסכנות החמורות הקיימות באירופה בעיקר בנושא הגיורים וביקשו ממרן האדמו"ר שישוחח על כך עם שאר חברי מועצגה"ת שישפיעו על הנציגים בכנסת לתקן את חוק השבות כאשר הדבר ישפיע באופן משמעותי על מצב הגיורים באירופה. הרבנים הסבירו כי, "כאשר כאן בארה"ק נעשים רפורמות בנושא גיור או כשרות, אזי הדבר משפיע מיד על מקבלי ההחלטות באירופה, כאשר הם אומרים לנו, למה אתם מגיעים בתלונות אם בישראל גם כן מתקנים רפורמות חדשות בנושאים אלו".

בפגישה ממושכת שנערכה מיד לאחר מכן במעונו של כ"ק מרן האדמו"ר מנדבורנה שליט"א הציגו הרבנים את עמידתם העיקשת בנושא החינוך שידע עליות ומורדות ברחבי אירופה. מרן האדמו"ר שנפעם מהפעילות הברוכה ניגש בכניסתו אל כל אחד מהרבנים ולחץ את ידו. הוא נשא בפני הרבנים דברים נלהבים בגודל חובתו, זכותו ויכולתו של רב קהילה אשר מנהיג את קהל עדתו. בדבריו אמר מרן האדמו"ר כי רב צריך להיות תקיף מצד אחד, אך בבד בבד להיות רך ונעים לשיחה ולהתעניין בבני המשפחה שלהם ובמחסורם בכדי שתהיה לו השפעה חזקה על בני הקהילה, ובכך הוא יוכל לרומם את קרנם ולחזק את דרכם לדרך התורה והמצוות. בסיום דבריו ערך אמירת 'לחיים' עם הרבנים וליווה אותם בברכת הצלחה בקהילות שלהם כמו גם בהמשך המסע.

חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" זכו לשעה של קורת רוח והתעלות במעונו של המשפיע הגה"צ רבי אלימלך

<<

אצל חבר מועצת חכמי התורה הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

אצל כ"ק מרן אדמו"ר ממודז'יץ שליט"א

אצל כ"ק מרן אדמו"ר מנדבורנה שליט"א

אצל הגאון רבי יצחק איזייק לנדא שליט"א רבה של בני ברק

אצל כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א

אצל הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

בידרמן שליט"א אשר אמר בהתרגשות: "מדוע באתם לקבל ממני ברכה? הרי אתם צריכים לברך אותי". בהמשך נשא המשפיע דברי חיזוק והתמקד בעיקר בנושא של קירוב רחוקים, באמרו כי אם יש לאדם דרך לקרב יהודים רחוקים הרי זו זכות שלא ניתן לתאר ולשער את גודלה. עוד אמר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן כי יש לעקוב מקרוב אחר מצבם של פליטי אוקראינה אשר הגיעו לאירופה ולדאוג למצבם הרוחני שחלילה לא יהיה מצב שהפליטים יפלו לרדת שחת.

בשעות הערב הגיעו חברי המשלחת לגבעת זאב שם הם פקדו את מעונו של כ"ק מרן האדמו"ר מקרלין שליט"א אשר קיבלם במאור פנים יוצא מן הכלל. במשך דקות ארוכות התעניין האדמו"ר בפירוט רב אחר מצבם של הרבנים וכיצד הם מסתדרים בהנהגת קהילתם ברחבי אירופה. גם שם ציין מרן האדמו"ר את החשיבות הגדולה במניעת התבוללות וביקש לברר מה מצב ההתבוללות בכל מדינה ומדינה וכיצד מחזקים שם את הזהות היהודית. בסיום הפגישה קם מרן האדמו"ר ממקום מושבו וליווה את חברי המשלחת עד צאתם.

ביום השני של הביקור ההיסטורי בארה"ק, הגיעו חברי המשלחת ללשכתו של הרב הראשי הגאון רבי דוד לאו שליט"א אשר ערך עמם פגישה הלכתית ומקצועית יחד עם צוות הרבנות הראשית. רבני המרכז הדגישו בפני הרב הראשי את החשיבות בתיקון חוק הגיור וחוק השבות בכדי שהדבר יאפשר להם לעמוד על עקרונות ההלכה בפני נציגי הממשל ברחבי אירופה. הגר"ד לאו הבטיח לרבנים להעמיק את הקשר בין בתי הדין בארה"ק לבין בתי הדין ברחבי אירופה וכן לעשות הכל בכדי לתקן את רפורמות הגיור כך שרק בתי דינים קבועים יוכלו לגייר כהלכה. הגר"ד לאו הבטיח כי יעשה ככל שביכולתו לחזק את מעמד הרבנים והדיינים ברחבי אירופה.

לאחר מכן עלו חברי המשלחת למעונו של זקן אדמור"י מועצגה"ת, כ"ק מרן האדמו"ר מביאלא שליט"א אשר במשך דקות ארוכות האזין ברוב קשב למגוון הפעולות שעושים הרבנים ברחבי אירופה על מנת לקרב עוד ועוד יהודים לאביהם שבשמים. הרבנים אף שטחו בפני מרן האדמו"ר את ההתפתחות המרשימה של המרכז במישורים הרבים ובעיקר בנושא הכשרות והחינוך בסיעתא דשמיא.

דיון הלכתי מרתק נערך מיד לאחר מכן בלשכתו של רב העיר ירושלים והראשל"צ הגרש"מ עמאר שליט"א אשר חיזק את ידי הרבנים בעמדם על פרטי ההלכות האקטואליות של רבני אירופה. במקום התפתח דיון תורני מעמיק ומרתק כאשר כלל הרבנים הציגו בזה אחר זה שאלות סבוכות ויחד עם הגרש"מ עמאר דנו בכל מקרה לגופו. בין השאלות שנשאלו במקום דנו הרבנים בנושאים המורכבים של הלכות שבת, אמירה לעכו"ם וכן בהלכות טומאה וטהרה.

ביום שלישי בערב נכנסו חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" למעונו

של כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א שם הם הציגו בפניו את פעילותם הנמרצת למען יהודי התפוצות במגוון מישורים. מי שהציג את פעילות חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" בפני האדמו"ר שליט"א, היה הגאון רבי ירמיה מנחם כהן שליט"א, אב"ד פריז אשר במשך מספר דקות הציג בפני האדמו"ר את פעילותם הנמרצת של הרבנים במקומות מושבותיהם למען היהודים המתגוררים ברחבי אירופה. יו"ר ה"מרכז" הרב מנחם מרגולין ומנכ"ל ה"מרכז" הרב אריה גולדברג, שטחו בפני האדמו"ר שליט"א את הבעיות השונות בהם נתקלים הרבנים ברחבי אירופה כמו: נושא השחיטה ברחבי אירופה, ונושא החינוך והלימוד במוסדות באירופה אשר מצריך משאבים רבים מצד הרבנים למען יהודי התפוצות.

במשך כשלושים דקות עמד מרן האדמו"ר שליט"א מקרוב אחר מצבם של יהודי אירופה ופעילות הרבנים כשהוא נכנס לפרטי פרטים ומתעניין אודות מצבם הרוחני של הקהילות היהודיות במקום. הגאון הרב אליעזר ליבר שנעעבאלג רבה של עדזוע'ר לונדון ומזכיר מועצת רבני אירופה הרב אברהם אבא טורצקי הציגו בפני מרן האדמו"ר את פעילות הרבנים במהלך ימי השנה ולקראת החגים כאשר הם עושים הכל על מנת לחבר את יהודי התפוצות למורשת.

בסיום הביקור אמר מרן האדמו"ר שליט"א: אומרים 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'. אחד מהעיקרים הוא שצריך לבטוח בה' - 'קוה אל ה', ובזה יכולים להתחזק - 'חזק ויאמץ לבך'. אבל גם לאחר כן צריך לבטוח בה' עוד - וזה שוב - וקוה אל ה'. האדמו"ר מבעלזא שליט"א בירכם בברכת הצלחה בהמשך פעילותם למען יהודי אירופה, ובהמשך עמידתם האיתנה על קוצו של יו"ד בדברי הלכה ובחוקות התורה. בסיום הביקור הרבנים הודו לאדמו"ר שליט"א על שהקדיש להם מזמנו ויצאו מן הקודש בתחושה מרוממת ונעלית.

ביום השלישי למסע ההיסטורי, הגיעו חברי המשלחת לבית מדרשו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי ראובן אלבז, חבר מועצת חכמי התורה וגדול מזכי הרבים בארץ ישראל ובעולם, אשר קבלם בכבוד יוצא דופן ואירח אותם בין כותלי בית מדרשו המרווח בירושלים. במהלך הפגישה התעניין הגר"ר אלבז במצבם של יהודי אירופה וביקש להמשיך ולעשות הכל בכדי לקרב עוד יהודים למורשת ישראל. ראש הישיבה אף ציין כי גם הוא נוהג להשתמש ב"ימין מקרבת" בכדי להביא כמה שיותר יהודים חזרה לחיק מורשתם.

אצל הרה"ר לישראל הגר"ד לאו שליט"א

אצל כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א

בסיום הביקור ציינו הרבנים את התפעלותם הרבה מהמהפכה האדירה שעושה מרן ראש הישיבה הגר"ר אלבז זה למעלה מ-40 שנה בעולם התשובה.

לאחר מכן יצאו הרבנים למעונו של הפוסק הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, חבר מועצה"ת, אשר דן עם הרבנים במשך שעה ארוכה במספר שאלות העומדות על סדר יומם של רבני אירופה. בדבריו ציין הגר"י זילברשטיין כי הוא חש הערכה רבה לרבנים הדגולים אשר רק דואגים לאחר ומשליכים את עצמם גם למקומות נידחים ומרוחקים במטרה להעניק אור ליהודים רבים אשר אין להם קשר אמיתי לתורה ולמצוות.

המסע ההיסטורי ננעל בתחושה של התרוממות והתעלות כאשר רבני המרכז הודו נרגשות למנכ"ל הרב אריה גולדברג על מסירותו הרבה למענם בכל עת ובכל שעה, ועל מסירותו הרבה למען הצלחת הביקור ההיסטורי בארה"ק אשר עוד ידובר בו רבות כאשר הם זוכים לשעות רבות של קורת רוח במעונן של כ"ק מרנן האדמורי"ם וראשי הישיבות אשר נפעמו מהיקף פעילותם הנמרצת של "מרכז רבני אירופה" למען יהודי התפוצות באשר הם.

אצל הגרש"מ עמאר שליט"א

שומר הדת

ראיון חג מאלף עם חבר מועצת רבני אירופה הגאון רבי פנחס לייבוש פאדווא שליט"א ראב"ד והרב הראשי דק"ק 'שומרי הדת' באנטוורפן ■ האתגרים העומדים לפתחה של יהדות אירופה ■ התנהלות של רב ומנהיג קהילה קדושה ■ החובה לכל קהילה קטנה להתנהל עצמאית ■ התמודדות עם בירורי יהדות בימינו ■ ושורה ארוכה של נושאים בענייני השעה והזמן ■ **גבעת פנחס**

"השטעטעל זכה לרב מהשטעטעל", סחו בסיפוק תושבי ה'שטעטעל' המיתולגי אנטוורפן, כשנודע כי הגאון רבי פנחס לייבוש פאדווא, התמנה כהרב הראשי וראב"ד קהילת 'שומרי הדת', על מקומו של הרב הישיש הבלתי נשכח מחשובי ומנהיגי יהדות אירופה ה"ה הגאון רבי דוד משה ליברמן זצ"ל.

בחירתו של הרב פאדווא כרבה של קהילת שומרי הדת התבררה כבחירה של האיש הנכון, במקום הנכון, בזמן הנכון.

הרב פאדווא או 'ר' פנחס' כפי שהוא מכונה בהערכה ובפשטות כאחת, הינו נכדו של הגאון האדיר רבי חנוך דוב פאדווא זצוק"ל בעל 'חשב האפוד', שנודע כרבה הנערץ של יהדות אירופה. ובנו של הגאון רבי יוסף פאדווא שליט"א אב"ד חשב האפוד וחבר בית"צ כדתיא בלונדון.

הסבא הגדול ר' העניך שלמד ושימש בהוראה בווינא אצל הגאון מאלטשדאט ואח"כ אצל הגאון מטשעבין זצוק"ל ואצל הגאון הצדיק רבי שמשון אהרן פולונסקי זצוק"ל הרב מטעפליק, העביר לנכדו את שרביט ההוראה כפי שראה וקיבל מרבותיו, והשפיע פי שניים ברוחו על נכדו חביבו להצעידו על במתי הרבנות והדיינות כמסורת דור אחר דור.

הרב שליט"א נמנה על גדולי וחשובי רבני חסידי בעלזא, וכיהן בטרם תפקידו הנוכחי כרבה של קרית בעלזא בקרית גת שבארץ ישראל.

כך גם נודע כאחד מגדולי הרבנים בקהילות ישראל באירופה, תחילה בצירוך שבשוויץ, שם כיהן כרב ומו"ץ המקובל על פני כל החוגים והעדות. ולאחר מכן שנים רבות כרבה של קהילת 'עץ חיים' באמסטרדם בירת הולנד, וחבר הבד"ץ של בית דין ברלין שבגרמניה.

יחד עם זאת במשך כל אותם שנים כולם שווים לטובה, נודע כאחד מגדולי רבני עולם הכשרות, ומומחה בעל שם בינלאומי לחומרי גלם וכל המסתעף, ובפרט במדינות אירופה. רבני ועד הכשרות מכל קהילות ישראל מריצים אליו את איגרותיהם ומבקשים ליהנות ממנו עצה ותושייה כדת מה לעשות לאור האתגרים וההתפתחויות החדשות בייצור המזון, חדשים לבקרים.

הרב שבעצמו כיהן עד לא מכבר כרב המוסמך של בי"ד מיוחד לענייני כשרות שעל ידי 'קהל מחזיקי הדת' בארץ ישראל, מעניק מניסיונו העצום ומסייע לכל פונה, מתוך מטרה קדושה בכדי שלכל יהודי באשר הוא ובמקום שהוא, תהיה אפשרות לצרוך מזון כשר למהדרין.

לצד זאת נודע כתלמיד חכם מופלג ואיש יודע ספר אשר לו ידיעות רבות ומחכימות בכל חדרי התורה, וכך חיבר את סדרת ספריו הידועים באוהלי שם 'פלאות עדותיך".

אך למותר להציג את הרב שליט"א בפני רבני הקהילות היהודיות באירופה. הגר"פ פאדווא חבר מועצת רבני אירופה, הינו מהיושבים ראשונה במלכות מרכז רבני אירופה, ומזה שנים רבות עומד בלב ונפש חפיצה לסייע לרבני הקהילות בכל רחבי היבשת בכל דבר ועניין, במיוחד בענייני כשרות שבו בקיאותו הרבה, ועניייני בירורי יהדות, שם התמנה אך לאחרונה כאחד מראשי בי"ד המיוחד לבירורי יהדות שהוקם על ידי המרכז.

מאידך, נודע בחכמתו ותבונתו כי רבה ללכת כנגד רוחו

הגר"פ פאדווא שליט"א בנאומו בכינוס מרכז רבני אירופה

של כל אחד ויחיד. הרב שליט"א שתחת חסות קהילתו חברים יהודים מכל הרמות, השכיל בתוך זמן קצר למצוא מסילות לליבם של יהודים מכל הסוגים והמינים.

שיטתו של הרב לדאוג לא רק לעניינים הרוחניים אלא להתעניין ולסייע לחברי הקהילה בכל דבר ועניין, ולדאוג בד-בבד גם לרווחתם הגשמית, התבררה כקלף מנצח להצעידם בדרך הנכונה כיהודים נאמנים לה', למצוותיו, ולתורתו.

לרגל מלאות שנה לכניסתו לתפקידו הרם כראב"ד והרב הראשי של קהילת 'שומרי הדת', ובעמדנו על מפתנה של שנה חדשה מלאת אתגרים בקהילות ישראל, ביקשנו להתקבל לשיחת מיוחדת במעונו של הרב שליט"א, לדון בענייני השעה והזמן המונחים לפתחם של הרבנים בכל עת ובכל שעה, ולהחכים בעזרת ניסיונו העשיר ותפקידו הנוכחי כרבה של אחד הקהילות המפוארות והמרכזיות באירופה.

למרות עיסוקיו הרבים של הרב שליט"א בימי חודש אלול בו כל רב בישראל, ועל אחת כמה וכמה אחד מרבני הקהילות המפוארות באירופה, עסוק למעלה ראש באינספור הכנות לקראת ימי הרחמים והסליחות וחודש תשרי, ניאות הרב שליט"א מתוקף עמידתו בכל עת מצוא למען 'המרכז', להקדיש בעבורנו שעה ארוכה למען זיכוי הרבים.

הרב שליט"א יושב מזה כשנה על תפקידו הרם כאחד מהקהילות המפוארות והעתיקות בבלגיה ובאירופה כולה, מה התחושה בתום שנה מאז נכנס לתפקידו הרם.

"בראש ובראשונה לפני הכל, אני חש זכות ואחריות. זכות לשבת על מקומם של גדולי הרבנים שישבו על כסא הרבנות בקהילה גדולה ומפוארת זו, ובראשם הרב האחרון דמתא הגאון רבי דוד משה ליברמן זצ"ל, ומאידך אחריות כבידת משקל כמי שעומד לשרת לפני ה' להורות את דבר ה' לפני קהל עדת ישורון.

"אמנם, העבר הוא מחייב מאוד. אני חש חרדת קודש לשבת ברבנות של קהילה עתיקה שכזו, שקיימת כבר שנים רבות כל-כך. אבל כשאני מביט על העתיד, הרי שזה מחייב הרבה יותר, ב"ה יש כאן קהילה גדולה מאוד שצריך להצעיד אותה הלאה בדרך התורה והמצוות, ולתת לה את כל הכלים להתמודד עם חיי הזמן.

הרב שליט"א זכה ליהנות מזיוו של הגרד"מ ליברמן זצ"ל ?

"אכן כן, ובמיוחד בכינוסים ובסמינרים שנערכו מעת לעת על ידי מרכז רבני אירופה, שם הייתי נהנה ממנו עצה ותושייה ודן עמו בדברים העומדים על הפרק הן בענייני השעה ובאתגרים שעמדו בחיי הקהילות, והן בענייני הלכה והוראה שונים. הרב זצ"ל היה חכימא דיהודאי, ובכנסים הללו היה מהנואמים המרכזיים והתווה דרכים בכל נושא ועניין שעמד על הפרק ביהדות אירופה.

על הרב זצ"ל אפשר לומר שהיה מרא דאתרא מהדור-הישן, איש אמת. עמד במסירות נפש על משמרת חומות התורה והדת וקיים בעצמו את הכתוב 'ולא תגורו מפני איש', אך כל זאת מתוך אצילות וענוות חן.

בסיכומה של השנה הראשונה לעלותו לכהן פאר, מה נוכל לשמוע דבר שיהיה בו תועלת לכלל הרבנים.

"בסיומה של השנה הראשונה לכהונתי בקהילתנו 'שומרי הדת', אוכל לומר שלקחתי לעצמי מוסר השכל שלענ"ד יכול להועיל להרבה קהילות ברחבי אירופה שהן דומות במהותם לקהילת הקודש שלנו, בו ישנם יהודים יקרים מכל הגוונים ומכל המינים. את כל אחד ויחיד אפשר להצעיד קדימה. את הרחוקים ואת הקרובים.

הרב מסביר מיד את כוונתו: "ישנם יהודים שהם עדיין רק בגדר שומרי שבת, ואפשר לקדם אותם להקפיד יותר גם על כשרות. ישנם יהודים שהם גם שומרי שבת וגם שומרי כשרות, עמם אפשר ללכת הלאה ולדבר על חינוך צאצאיהם במקומות תורניים, וכן על זה הדרך. מצד שני יש הרבה חברים בקהילה יראים ושלימים, משפחות חסידיות מן השורה, וגם שם אפשר להועיל ולהצעיד כהנה וכהנה.

נתייחס תחילה לחלק של קירוב אלו שנכללים בגדר 'שומרי שבת וכשרות', מה הפעילות שעושים אצלם. ובטרם נבקש את תשובת הרב נציין אנקדוטה מעניינת.

היה זה כשנכנס הרב למעונו של מורו ורבו כ"ק מרן האדמו"ר מבעלזא שליט"א כדי לקבל את ברכת קודשו לקראת הכתרתו כרב הקהילה באנטוורפן. במהלך ההתייעצות במעונו של הרבי מבעלזא, קיבל הרב הדרכה מעניינת כשבין הדברים סיפר הרבי כי כשהגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל התבקש לכהן כרבה של קהילת חוג חת"ם סופר, הפצירו בו בני הקהילה ללבוש מכנסיים ארוכים, ולא להמשיך במנהגו ללבוש גרביים לבנות (ווייסע שיך און זאקן).

הרב אונגר, כך סיפר הרבי מבעלזא, הלך להתייעץ עם הרה"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שאמר לו כי מדובר בתפקיד רבני חשוב ביותר ולכן כדאי לו לוותר על המנהג החסידי למען המטרה הנעלה יותר של התקרבות לבני קהילתו.

"לפעמים אפשר על ידי כך להועיל הרבה יותר", סיכם הרבי מבעלזא בפני הרב פאדווא...

"אמנם כן. אוכל לומר עצה כוללת לכל רב. איננו מרגיש עצמי ראוי לתת עצות לרבנים, אבל איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק. רב קהילה צריך לדעת ולהכניס טוב לראשו, שהוא לא התמנה לדאוג רק לרוחניותו של בני קהילתו. "נכון, לדאוג לרוחניות של יהודי זה דבר גדול ועצום. אין יותר דבר חשוב מאשר להוציא יקר מזולל. אבל אם הרב אינו דואג גם לגשמיות של אותו יהודי, הרי שאותו יהודי אינו מוכן לקבל את דבריו. אם רב רוצה קשר טוב עם חבר קהילתו, - וקשר טוב זה שיהיה לו השפעה ושפה אליו -, הוא חייב לבדוק בד-בבד מה עם הגשמיות שלו. מה עם הפרנסה שלו ? איך המצב אצלו בבית ? האם הוא זקוק למשהו ? האם הוא צריך עצה טובה? אך לא רק לשאול ולהתעניין, אלא באמת להתאמץ ולדאוג באמת ככל שאפשר ויותר מכך ולדאוג לו, ובמילא אפשר להשפיע עליו גם ברוחניות, זה חייב להיות דוּ-סִטְרִי...

ידוע המושג בש"ס "מַאי אַהנוּ לַן רַבָּנַן", דהיינו מה הועילו רבנן. אם רב דואג רק לרוחניות של יהודי בקהילתו, ולא נותן דעתו על מצבו בגשמי, הרי שאינו מועיל מאומה, כי במילא הוא לא

"כמי שמשתתף בחלק מימי עיון אלו, ברור שזה דבר חשוב ונחוץ ביותר, ואכן מתחבר לנושא שהעלנו העזרה הדרושה לרבני הקהילות הקטנות. ימי העיון שמתקיימים לפי נושאים שונים מוסיפים לרבנים ידע רב. המשתתפים שומעים ודנים בסוגיות מורכבות בהם מתמודדים אחרים, דנים עמם ולומדים הרבה מאוד לעצמם. כאמור, יתכן מאוד והייתי מוסיף בכינוסים אלו את עניין בניית מערכת כשרות בסיסית עצמאית בכל קהילה קטנה"

ישפיע עליו באמת.

"בכלל זה תפקידו של הרב גם לדאוג לרווחתם של הכלל, למשל, שתהיה אפשרות לכל יהודי בלי יוצא מן הכלל להשיג מזון כשר למהדרין במחיר זול וסביר. אם מדברים על עיר כמו אנטוורפן. הרי שלצערינו ישנם כאן יהודים שאין להם מה לאכול לשבת. ארגוני החסד באנטוורפן דואגים 'חבילות שבת' למאות משפחות. ולכן כאן יותר מכל מקום אחר, חוב קדוש על הרב לדאוג לרווחת משפחות חברי הקהילה, וכאמור, במילא אפשר להשפיע גם על דברים אחרים.

ומהפרט נעבור אל הכלל, ערב ראש השנה תשפ"ד, מה לדעת הרב שליט"א הדבר החשוב והנחוץ ביותר שמרכז רבני אירופה צריך לדאוג עבור הקהילות.

"ישנם דברים חשובים ונחוצים ביותר, אך אם נתבונן מסביבנו ממה שהתרחש כאן בשנתיים-שלוש האחרונות, ברור לנו שאנו חיים בתקופה שניתן לכנות אותה 'הרת עולם'.

"הנה בקושי תם משבר הקורונה שהשפיע רבות על קהילות ישראל ברחבי אירופה, שהוכו רבות בגוף וברוח, ומאז הוטל על כתפי רבני הקהילות לשקם הנהרסות, וכבר קפץ עליהם רוגזה של המלחמה הקשה באוקראינה כאשר קהילות שלמות נהרסו, אחרות לקחו מקל נדודים, והמוני פליטים יהודים חיפשו מקום מפלט ומשענת רוחנית בקהילות ישראל ברחבי היבשת. וכתוצאה ממלחמה זו היוקר האמיר בכל רחבי העולם ובפרט במוצרי ואספקת מזון. ולא צריך להביא ראיות נוספות שאנו חיים בתקופות שאיש אינו יודע מה יולד יום.

"ולכן לדעתי, הדבר החשוב ביותר הוא לעמוד לימין הקהילות היותר קטנות, בכדי שיוכלו להתנהל בחיי היום-יום ללא תלות בקהילות רחוקות. למשל, לבנות מערכת כשרות מקומית ופנימית, לכל הפחות במוצרי יסוד בסיסיים, כמו פת ישראל, חלב ישראל, ועוד על זה דרך.

"אתן למשל דוגמא את איסלנד. לפני שנתיים או שלוש המרחב האווירי של איסלנד נסגר בעקבות הר געש שהתפרץ, גם נתיבי היבשה לא פעלו בגלל הזיהום, לא היה ניתן להגיע לאיסלנד ימים ארוכים. מה היה מתרחש אם אירוע זה היה 'תופס' את יהודי המדינה חודש לפני חג הפסח ? איך הם היו עושים את הפסח ללא המוצרים כשרים לפסח שכולם מגיעים מבחוץ ?.

"ניקח דוגמא נוספת, מה תעשה קהילה יהודית קטנה כשמדינה יש שביתת דלק, ומשאיות אינם יכולות לנוע ממדינה למדינה ולהביא סחורה כשרה מבחוץ. איך הם יקבלו חלב ישראל ? או מוצרים כשרים אחרים שהם מביאים פעם בשבוע או שבועיים ממדינות מרכזיות באירופה.

"לכן חשוב מאוד ליצור בכל קהילה קטנה גרעין של כשרות למוצרי מזון בסיסיים, שהקהילה תוכל להסתדר בכוחות עצמה ולא תצטרך 'לסמוך' על העולם הגדול. חשוב לציין כי לא מדובר כאן בהשקעה כספית גדולה, אלא ובעיקר בלימוד הפרקטיקה איך וכיצד להתנהל, ולבנות מערכת כשרות בסיסית שתוכל להתנהל לבדה, כמובן שהיא צריכה להיות בפיקוח הדוק שתהא מסוגלת לספק מוצריעם בסיסיים בכשרות למהדרין.

הזכרנו את נושא המלחמה באוקראינה והפליטים היהודים שנפוצו לכל עבר. כידוע מאז צף ועולה על הפרק ביתר שאת ועוז ענין בירורי יהדות כשיהודים רבים מהם ללא תעודות ואישורים מבקשים להתקבל כחברים מן השורה בקהילות היהודיות ברחבי אירופה, אם במטרה להיעזר בקהילה היהודית ואם באופן קבוע בכדי למצוא מנוח לכף רגליהם.

בהקשר לכך יש לציין כי לאחרונה לאחר התמודדות רבת שנים של רבני הערים והקהילות באירופה בנוגע לבירור יהדותם של רבים המבקשים להיכנס לקהילות היהודיות, הוחלט ב"מרכז רבני אירופה" להקים בית דין בהרכב מיוחד שיהיה ממונה לברר את יהדות המבקשים בצורה הטובה ביותר.

במכתב ששיגר מזכיר "מרכז רבני אירופה" למאות הרבנים נכתב כי, "ידועה ומפורסמת התמודדותם רבת השנים של רבני הקהילות באירופה בכל הקשור לקביעת מעמד אישי ומידע על יהדותם של רבים המבקשים להיכנס ולהיות חברים בקהילות באירופה, וכן בקשות לנישואין, קבורה וכדומה".

"מדובר בנושא איתו מתמודדים מאות רבות

בסיומה של השנה הראשונה לכהונתי בקהילתנו 'שומרי הדת', אוכל לומר שלקחתי לעצמי מוסר השכל שלענ"ד יכול להועיל להרבה קהילות ברחבי אירופה שהן דומות במהותם לקהילת הקודש שלנו, בו ישנם יהודים יקרים מכל הגוונים ומכל המינים. את כל אחד ויחיד אפשר להצעיד קדימה. את הרחוקים ואת הקרובים

בנאום בכינוס הכשרות האירופאי

"בראש ובראשונה לפני הכל, אני חש זכות ואחריות. זכות לשבת על מקומם של גדולי הרבנים שישבו על בסא הרבנות בקהילה גדולה ומפוארת זו, ובראשם הרב האחרון דמתא הגאון רבי דוד משה ליברמן זצ"ל, ומאידך אחריות כבידת משקל כמי שעומד לשרת לפני ה' להורות את דבר ה' לפני קהל עדת ישורון"

של רבנים, ובהיות שהתחום נותר פרוץ לכל מאן דבעי לעשות על פי שיקול דעתו האישי נוצר חלל עצום המטיל על כל רב את האחריות להחליט ע"פ דעתו הבלעדית את מי הוא מצרף לקהילה או מיהו יהודי, ללא שיעמוד בית דין מוכר מאחורי החלטתו".

"לאור זאת", נאמר במכתב הדרמטי, "התקבלו בקשות רבות של רבני קהילות רבים להקים בית דין מיוחד לענייני בירור יהדות ולמתן אישורי יהדות. בשל כך אנו שמחים לבשר כי 'מועצת רבני אירופה' קיבלה החלטה בישיבתה האחרונה על הקמת בית דין בהרכב מיוחד שייתן מענה לכל ענייני בירור יהדות ומעמד אישי".

ואמנם בראש בית הדין עומד הרב שליט"א, יחד עם הגאון הרב בנימין יאקאבס, הרב הראשי של המחוזות בהולנד ויו"ר ועד הרבנים בהולנד, הגאון הרב לוי יצחק קאהן, חבר בי"ד רבני ליובאוויטש - פריז.

"חשוב מאוד לעשות הבדל בין שני הדברים: כשיהודי מגיע לקהילה ומבקש עזרה גשמית, הוא נמלט מאוקראינה או מכל מקום אחר לאחר שאיבד קורת גג, הרי אין מצווה גדולה מזה לסייע לו, ואנחנו ישראל רחמנים בין רחמנים. במקרה כזה איננו בודקים בציציותיו, ובאם הוא טוען שהוא יהודי, גם אם אין לו על כך אישורים מתאימים, מצוה גדולה לסייע לו.

"יחד עם זאת כשיהודי בא ומבקש להירשם כחבר מן המניין בקהילה, הרי שכאן זה דבר שונה. ועל הרב מוטל חוב לבקש ממנו אישורים רלוונטיים והמלצה של רב מוסמך שמכיר אותו היטב, וכמובן לברר את אמיתות המסמך שהוא הגיש. אין להתפשר על כך בשום אופן וצורה, ואין לנו לסמוך על סיפורים על הסבתא שהדליקה נרות שבת ביום שישי, או שאכלו מצות שבעה ימים. סיפורים הם טובים למלווה מלכה, לא בכדי לקבוע ולחרוץ גורל לדורות עולם.

"בשביל לחדד את הדברים אצא מגדרי ואספר סיפור שהיה לנו כאן באנטוורפן. הגיעו בני זוג שנראים שומרי תורה ומצוות למהדרין וביקשו שאסדר להם חופה וקידושין. בקשתי מהם תעודות ומסמכים והם ממש נעלבו, הרי אנחנו יהודים משלנו 'היימישע', מדברים באידיש, מדוע הרב לא מאמין לנו ודורש מאתנו מסמכים ? אך למרות התחנונים והלחצים הודעתי להם ברורות שלא אני וגם לא אחרים יסדרו להם חופה וקידושין, עד שיביאו תעודות רלוונטיות מוסמכות.

"בסופו של דבר בזכות ההתעקשות הזו ניצלתי ממכשול חמור ביותר, התברר שאותו בעל השאיר אישה עגונה במדינה אחרת, וכאן ביקש להינשא בשנית... אם הייתי סומך על ה'אידיש' שלו, הרי שהיה יוצא עוולה גדולה מתחת ידי ח"ו.

הרב הזכיר את הסיוע הדרוש לקהילות הקטנות. מרכז רבני אירופה מקיים יותר ויותר ימי עיון וסמינרים בהם משתתפים רבנים מהקהילות הקטנות, מה חשיבות הדבר ?

"כמי שמשתתף בחלק מימי עיון אלו, ברור שזה דבר חשוב ונחוץ ביותר, ואכן מתחבר לנושא שהעלנו העזרה הדרושה לרבני הקהילות הקטנות. ימי העיון שמתקיימים לפי נושאים שונים מוסיפים לרבנים ידע רב. המשתתפים שומעים ודנים בסוגיות מורכבות בהם מתמודדים אחרים, דנים עמם ולומדים הרבה מאוד לעצמם. כאמור, יתכן מאוד והייתי מוסיף בכינוסים אלו את עניין בניית מערכת כשרות בסיסית עצמאית בכל קהילה קטנה.

לסיום השיחה מבקשים אנו מהרב להעביר מסר או רעיון שיסייע לרבני הקהילות בעבודת הקודש רבת האחריות המוטלת על כתפיהם עשרים וארבע שעות ביממה

"שוב, אומר זאת כחד מן חבריא: הרבנים צריכים לדעת שאמנם הרי אנו רואים ומרגישים במציאות את מה שאמרו חז"ל "כמדומין אתם ששררה אני נותן לכם, עבדות אני נותן לכם". העול הזה אינו קל, וכפי שכבר אמרנו, כי על רב מוטל לדאוג גם לצרכים הגשמיים של בני קהילתו, ולעיתים גם להתעסק עם דברים שאולי הוא לא חשב על כך כשנכנס לתפקידו.

אך למרות הכל, עליו לחוש סיפוק רב כי הוא זוכה לעשות רצונו יתברך, וכי הוא עבד לעבדי ה' ישראל עם קדושים, וזכות הרבים תלויה בו.

לא נותר לי אלא לאחל לאחיי ורעיי שיזכו לשנה טובה ומבורכת להמשיך להנהיג קהילתם על מי מנוחות, והלוואי שנזכה בקרוב ממש לראות בקיום דברי הנביא "וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ" בביאת גואל צדק בב"א.

בס"ד

COMUNIDADE ISRAELITA DO PORTO
COMUNIDADE JUDAICA DO PORTO

SAVE THE DATE

'מרכז רבני אירופה' שמחים להזמינכם

לכנס הכשרות האירופאי

עם מיטב מומחי הכשרות מהארץ ומאירופה

פורטו, פורטוגל

י' – י"ב אדר א' תשפ"ד • 19-21/02/2024

הכנס יתקיים במלון

Boeira Garden Hotel Porto Gaia

Rua Teixeira Lopes 114
Porto, Portugal

CURIO COLLECTION by Hilton™

> חשוון

חברי נשיאות ומועצת רבני אירופה התכנסו לדון בבעיות השעה

החלטת ממשלות אירופה לחייב מוסדות חינוך בבעלות פרטית בלימודים כלליים בשעות הבוקר, עמדה במרכז דיון ארוך שהתקיים בישיבת המועצה של "מרכז רבני אירופה"

החלטת ממשלות אירופה לחייב מוסדות חינוך בבעלות פרטית בלימודים כלליים בשעות הבוקר, עמדה במרכז דיון ארוך שהתקיים בישיבת המועצה של "מרכז רבני אירופה". את הנושא הציג חבר מועצת הרבנים הרב יעקב בידרמן רב בית הכנסת "היכל מנחם" שבוינה אוסטריה. הוא ציין כי קיים איום משמעותי להמשך מתן אישור ללימודים במסגרת פרטית, וכי ממשלות באירופה שמאשרות תקציבי ממשלה כחלק ממימון החינוך לילדים דורשות שהלימודים הכלליים יתקיימו בשעות הבוקר, דבר שעלול לפגוע במסגרות החינוך היהודי.

חבר מועצת הרבנים הגאון הרב פנחס לייבוש פדווא, הרב הראשי וראב"ד דק"ק שומרי הדת אנטוורפן, בלגיה ציין בדבריו בנושא כי ככל שגיל התלמידים עולה כך גוברת הבעיה. תלמידים בגיל בוגר מתבקשים על ידי משרדי החינוך המקומיים להבחן על מגוון נושאים כלליים.

יו"ר המרכז הרב מנחם מרגולין שמתגורר בבריסל סיפר מנסיונו כאב לילדים על הדרישות השונות של משרד החינוך מתלמידים אשר לומדים במסגרות חינוך פרטיות, במטרה לוודא שהם בקיאים בחומר הלימודים. הוא ציין כי ככל שעובר הזמן כך עולה הדרישה להבטיח בקיאות בחומר הלימודים לאחר דיון ארוך הוחלט כי הרבנים יגבשו עמדה בסוגיה ויקבעו פגישה עם אישים שונים באיחוד האירופאי במטרה לנסות ולהסביר את עמדתם לבכירי הארגון.

בשעות אחה"צ התכנסו הרבנים לכינוס מרתק ולשיח של מספר שעות כאשר במרכזו הציגו יו"ר "מרכז רבני אירופה" הרב מנחם מרגולין ומנכ"ל "מרכז רבני אירופה" הרב אריה גולדברג את ההתפתחות המשמעותית של המרכז במהלך השנים האחרונות. במהלך הדברים הם נתנו סקירה נרחבת על 83 מקוואות הטהרה שנבנו בסיוע "המרכז" כמו גם על הסמינרים המקצועיים בשורה ארוכה של תחומים בהלכה שהתקיימו במדינות אירופה השונות.

סמנכ"ל ה'מרכז" הרב יוסף ביינהקר תיאר בהרחבה את הקמת 26 "מרכזי החסד האירופאי" להשאלת ציוד רפואי שנפתחו בשנתיים האחרונות ברחבי אירופה על ידי "מרכז רבני אירופה".

הרב אברהם אבא טורצקי מזכיר מועצת רבני אירופה עמד על הפעילות הרבה שעושה המרכז בתחום בירור יהדות ונושאים הלכתיים שונים ובירך את הרבנים שהצטרפו לאחרונה כחברי מועצת רבני אירופה.

במרכז המעמד התפתח דיון בין הרבנים כיצד להתמודד ולטפל במחירי המוצרים הכשרים שהולכים ומאמירים, וזאת מהסיבה הפשוטה שיהודים רבים מתקשים להקפיד על הכשרות בעקבות העלויות הגבוהות בשל המלחמה השוררת באוקראינה. כמו כן דנו הרבנים בנושא המורכב של בתי העלמין היהודיים ברחבי אירופה וקיבלו החלטות כיצד להמשיך לפעול מול הרשויות המקומיות שלא לפגוע בחוקי התורה של קבורה יהודית.

במהלך הכינוס יצאו הרבנים בקריאה לכל מי שבידו לפעול לעשות הכל בכדי שיתוקן חוק השבות כבר בממשלה הקרובה שעתידה לקום בקרוב. הרבנים ציינו את החשיבות שיש בעניין חוק "מיהו יהודי" ועל כך שלדברים מהסוג הזה, כמו גם רפורמות הגיור והכשרות, יש השלכה ישירה על מצב היהודים ברחבי אירופה. הרבנים אף ציינו את ההיענות שהייתה במעונם של כ"ק מרנן האדמו"רים וראשי הישיבות אשר הבטיחו לפעול בעניין זה ולתקן את המעוות.

בשעות הערב פקדו הרבנים את קבר רחל אמנו שם הם נשאו תפילה נרגשת מעומק הלב למען המשך הצלחתם ולמען יהודי אירופה בכלל ויהודי אוקראינה ורוסיה בפרט אשר נמצאים בימים לא פשוטים.

עשרות רבני קהילות מאירופה השתתפו בקורס בהלכות הבית היהודי בפריז

בקורס הדריכו ולימדו הג"ר גדעון בן משה ראש כולל בית הוראה ואב"ד בית הדין לממונות בירושלים, הג"ר יצחק גוגנהיים הרב הראשי לפריז וחבר מועצת רבני אירופה, הג"ר לוי יצחק קאהן מו"צ וחבר בית דין רבני ליובאוויטש פריז וחבר 'מועצת רבני אירופה', הג"ר לוי יצחק רסקין מו"צ בהתאחדות החרדים 'כדתיא' בלונדון וחבר 'נשיאות רבני אירופה', והרופא ד"ר קלוד שילי

בפריז שבצרפת התקיים קורס בהלכות הבית היהודי בהשתתפות עשרות רבני קהילות מצרפת ואירופה. הקורס נערך ביוזמת "מרכז רבני אירופה" בו הדריכו ולימדו הג"ר גדעון בן משה ראש כולל בית הוראה ואב"ד בית הדין לממונות בירושלים, הג"ר יצחק גוגנהיים הרב הראשי לפריז וחבר מועצת רבני אירופה, הג"ר לוי יצחק קאהן מו"צ וחבר בית דין רבני ליובאוויטש פריז וחבר 'מועצת רבני אירופה', הג"ר לוי יצחק רסקין מו"צ בהתאחדות החרדים 'כדתיא' בלונדון וחבר נשיאות רבני אירופה, הג"ר שלמה טובלי ראש כולל בית חנניה בפריז דיין וחבר מועצת רבני אירופה והרופא המומחה ד"ר קלוד שילי אשר תרמו מניסיונם וידיעותיהם הרבות בתחום.

הג"ר גדעון בן משה שפתח את הקורס מסר משא הילכתי מרתק בו שילב שאלות בעניין הבית היהודי אותן נשאל ודן עם הרבנים בתשובות עליהן. הג"ר לוי יצחק קאהן וד"ר קלוד שילי שיתפו את הרבנים המשתתפים בשאלות הלכה למעשה בסוגיות מורכבות שונות בתחום.

נציג "מרכז רבני אירופה" בפריז הרב שמואל חורי שהיה אחראי על הסמינר סיפר כי "זה תקופה ארוכה שרבנים בצרפת מבקשים לשמוע שיעור הלכה למעשה עם הג"ר גדעון בן משה שהרשים מאוד בידיעותיו הרבות ונחשב למומחה בנושא הבית היהודי. בסיוע 'מרכז רבני אירופה' הצלחנו לקיים את הקורס בו השתתפו למעלה מ-80 אברכים ורבנים".

"מדובר בקורס שיש בו הרבה פרטים רבים הלכה למעשה. היה מרשים מאוד לראות איך בתבונה רבה חולקו הנושאים באופן שיהיה לרבנים קל להתמודד עם הנושאים שהועלו על ידי הרבנים ואנשי המקצוע הרבים שנשאו דברים במהלך שלושת ימי הכינוס, שהיו אינטנסיביים מאוד. רבנים רבים ביקשו בסיום הקורס ש'מרכז רבני אירופה' יערוך קורסים דומים בנושאים כדוגמת חופה וקידושין ונושאים נוספים".

במהלך ימי הקורס נשא דברים הרב יצחק גוגנהיים הרב הראשי לפריז וחבר מועצת רבני אירופה. דבריו עוררו שיח ממושך. גם כאשר סיים את השיעור וירד מהבימה הצטופפו סביבו אברכים במשך דקות ארוכות וביקשו לברר עימו שורה של נושאים.

עניין רב עוררו דבריו של הג"ר לוי יצחק קאהן מו"צ וחבר בית דין רבני ליובאוויטש פריז וחבר 'מועצת רבני אירופה', שעסקו בשורה של נושאים מעשיים. שיעורו של הג"ר לוי יצחק רסקין מו"צ בהתאחדות החרדים 'כדתיא' בלונדון וחבר 'מועצת רבני אירופה' שסיפר מניסיונו עוררו הדים רבים, כמו גם שיעורו של הרב שלמה טובלי ראש כולל בית חנניה בפריז ודיין וחבר מועצת רבני אירופה שמסר שיעורים הילכתיים בסוגיות מורכבות וסבוכות בהלכות הבית היהודי.

הרב יצחק גוגנהיים שליט"א

הרב שמואל שלמה טובלי שליט"א

הרב לוי יצחק רסקין שליט"א

הרב שמואל חורי שליט"א

הרב לוי"צ קאהן שליט"א

בטקס רב רושם נחנכו סניפי "מרכז החסד האירופאי" במולדובה

לאחר חמישים שנה ללא בית הכנסת הוקם בבנדרי שבחבל טרנסניסטריה בית כנסת על שמו של הרה"ק מריבניץ זיע"א – בית חיים זאנוויל חב"ד, אשר עיר מגוריו קרובה היתה מאוד לעיר בנדרי • בעיר הבירה קישינב נחנך "מרכז חסד" חדש ומפואר בהשתתפות שגריר ישראל למדינת מולדובה מר יואל ליאון וראשי הקהילה היהודית המקומית

התרגשות שיא נרשמה בעיר בנדרי שבחבל "טרנסניסטריה", לאחר ששלוחי חב"ד מולדובה, בראשות הרב זושא אבלסקי, הפועל זה למעלה משלושים שנה במקום במסירות רבה למען הקהילה היהודית, חנכו יחד עם "מרכז רבני אירופה" את הסניף ה-36 של 'מרכז החסד האירופאי'. בחנוכת הבית השתתפו הגאון הרב ירמיה כהן ראב"ד פריז וחבר נשיאות "המרכז" והרב יוסף ביינהקר סמנכ"ל ה"מרכז".

בשנתיים האחרונות נחנכו 36 סניפים של "מרכז החסד האירופאי"

שהוקם ביוזמת "מרכז רבני אירופה". ה"מרכז" נטל על עצמו פתיחת 50 מרכזים להשאלת ציוד רפואי ב-50 ערים באירופה. המיזם החל לפעול בסמוך להתפרצות נגיף הקורונה במטרה לדאוג ליהודי אירופה הזקוקים למכשור רפואי. כל סניף ברחבי הקהילות כולל ציוד רפואי המותאם מגיל לידה ועד שיבה.

טרנסניסטריה היא חבל ארץ בדלני הנמצא בשטחה של רפובליקת מולדובה, 50 ק"מ מקישינב. מולדובה, בה יש כיום כ-2.6 מיליון תושבים, קיבלה בשעריה למעלה מ-300 אלף פליטים מאז החלה הפלישה הרוסית לאוקראינה לפני שנתיים.

מרכז החסד שנחנך בעיר בנדרי שבטרנסניסטריה, הוא מרכז החסד הראשון מסוגו בחבל הבדלני. הוא יעניק סיוע כספי והומוניטרי לקהילה היהודית המקומית שמתמודדת עם אתגרים לא פשוטים במקום.

טרנסניסטריה נחשבת לעצמאית בכל הנוגע לכלכלתה ומשילותה. לפני כשלושה עשורים התקיימה במקום מלחמה עקובה מדם. המונים שהתגוררו במקום עזבו את האזור, שראשיו התעקשו להישאר חלק מברית המועצות למרות פירוק מסך הברזל.

כבכל הקהילות היהודיות בחבר העמים נותקו גם יהודי טרנסניסטריה מחיי היהדות. הדבר הביא את רבה של מולדובה הרב זושא אבלסקי יחד עם הרב מנדי גוצל להגיע לטרנסניסטריה מידי שבוע ולרומם את קרן היהדות במקום. הערים המרכזיות בחבל הבדלני הינם טירספול ובנדרי. הם השקיעו רבות באנשי הקהילה היהודית במקום בגשמיות וברוחניות. בשנה האחרונה מגיעים הרב גוצל ורעיתו בכל שבת לטרנסניסטריה, מקיימים שם תפילות בציבור וסעודות שבת.

לדברי הרב אבלסקי, "בכל שבת מגיעים למעלה מחמישים יהודים להשתתף בתפילות ובסעודות, ובימי החגים מגיעים לכאן כמה מאות. זוהי התרגשות מיוחדת לראות אותם מגיעים להתפלל לאחר שנים שהם היו כמעט מנותקים לחלוטין מכל דבר שקשור ליהדות".

בחנוכת מרכז החסד הראשון מסוגו השתתפו, הרב זושא אבלסקי רבה של מולדובה, הרב מנחם אקסלרוד רבה של קישינב, הרב מנחם מנדל גוצל רב המחוז, מר מריק פינקלזון יו"ר הקהילה היהודית בטרנסניסטריה אשר נשאו דברי שבח וברכה והודו ל"מרכז רבני אירופה" ונציגיו בטקס, הגאון הרב ירמיה כהן ראב"ד פריז וחבר נשיאות "המרכז" והרב יוסף ביינהקר סמנכ"ל ה"מרכז", אשר מוסרים נפש למען כל יהודי באשר הוא.

לצד הקמת הסניף ה-36 של "מרכז החסד האירופאי", נערכים בבנדרי לשיפוץ המבנה שהוענק על ידי העירייה המקומית בו יקיימו אנשי הקהילה היהודית את שיעורי התורה והתפילות. בית הכנסת ייקרא על שמו של הרה"ק מריבניץ זיע"א – בית חיים זאוויל חב"ד, אשר עיר מגוריו קרובה היתה מאוד לעיר בנדרי.

מדובר בהתפתחות חסרת תקדים במקום אשר כמעט לא נראתה בו רוח יהודית פועמת עשרות שנים. על פי התכנון, מרכז החסד כמו גם בית הכנסת יכניסו רוח חיים מחודשת בקרב היהודים במקום שצמאים ליהדות ולכל דבר שבקדושה לאחר כחמישים שנה שהמקום היה שומם.

יממה לאחר מכן התקיימה בקישינב שבמולדובה חנוכת הסניף ה-37 של "מרכז החסד האירופאי" שע"י "מרכז רבני אירופה" בשיתוף פעולה עם חב"ד מולדובה. בחנוכת המרכז השתתפו הגאון הרב ירמיה כהן ראב"ד פריז וחבר נשיאות "המרכז" והרב יוסף ביינהקר סמנכ"ל ה"מרכז". את האירוע כיבד בנוכחותו שגריר ישראל למדינת מולדובה מר יואל ליאון והשתתפו בו ראשי הקהילה היהודית המקומית. נשיא קהילת חב"ד מר שמחה בוזו"ר, מנכ"ל חברת ויטה מר אלכסנדר בילינקיס, ויו"ר הקהילה היהודית ואיש העסקים מר שבתאי חנוכייב.

בסניף ה-37 של "מרכז החסד האירופאי" יכולים אנשי הקהילה היהודית להשאיל ציוד רפואי מגוון לו הם נזקקים. כמו כן יעניק מרכז החסד סיוע להתמודדות עם התייקרות מחירי הגז דבר שמונע ממרבית אזרחי המדינה לחמם את ביתם כראוי.

קישינב בירת מולדובה נחשבת לאחת הערים הגדולות. מתגוררים בה כיום כ-650,000 תושבים לצד קהילה יהודית וותיקה. בשיחה מרגשת שקיימנו איתו סיפר הרב אבלסקי: "כיום יש במולדובה כאלף יהודים אשר מתמודדים עם אתגרים לא פשוטים. זכינו להיות להם לבית לתורה ולתפילה כאשר זה הדבר היחיד שעוד מקשר אותם לשורשים שלהם.

בדברי ברכה שנשא הגאון הרב ירמיה כהן ראב"ד פריז וחבר נשיאות "המרכז" הוא שיבח את משפחות השלוחים: הרבנים מענדל אקסלרוד, מענדל גוצל והרב שמואל זלמנוב הפועלים במסירות נפש של ממש ודואגים רבות ליהודים במקום כמו גם לפליטים.

השגריר ליאון העלה על נס במהלך דבריו את הפעילות הרבה של חב"ד במולדובה עבור עשרות אלפי הפליטים כמו גם ליהודים הרבים במקום. "בכל פעם אני עומד נפעם ומשתאה", ציין השגריר.

מר בילינקיס דיבר בהתלהבות אודות הצורך במפעל חסד כמו זה שנחנך והתחייב לתרום ציוד נוסף למקום על מנת להרחיב את מעגל הסיוע.

הקהילה היהודית אשר מתרגשת נוכח התפתחותה נהרה בשבוע שעבר לשמוע את שיעורי התורה כמו גם להשתתף בתפילות השבת והחג.

השגריר ר' יואל ליאון

הרב ירמיה מנחם הכהן שליט"א

הרב מנחם מנדל אקסלרוד שליט"א

בס"ד

מרכז רבני אירופה
RCE
RABBINICAL CENTER OF EUROPE

קורס עריכת
חופה וקידושין

הננו שמחים להודיעכם כי בעז"ה נקיים קורס ייחודי
לרבני אירופה בנושא "עריכת חופה וקידושין"

הקורס יתקיים מיום שני ו' בטבת
ועד ליום חמישי ט' בטבת תשפ"ד (18-21/12/2023)
בלונדון, אנגליה

הקורס יועבר ע"י

הגאון הרב אליהו בר-שלום שליט"א

רב העיר בת ים

בסיום הקורס יתקיים מבחן בכתב.
לעוברים בהצלחה תוענק תעודת הסמכה לחופ"ק
חתומה ע"י חברי נשיאות ומועצת רבני אירופה.

להרשמה: rce.eu.com/product/chupa

ההשתתפות חובה בכל השיעורים

המהפכה היהודית בקזחסטן בעיצומה

במעמד מרגש נחנכו שני מרכזי חסד בקזחסטן בהשתתפות ראשי "מרכז רבני אירופה" ורבני המקום • שיאו של הביקור בקזחסטן היה כאשר הרב אריה גולדברג, מנכ"ל "מרכז רבני אירופה" שימש כסנדק בברית מילה ליהודי בן 82 • רבה הראשי של קזחסטן הרב ישעיה כהן: "המרכז עשה כאן מהפך של ממש!"

ראשי "מרכז רבני אירופה" בראשות המנכ"ל הרב אריה גולדברג והסמנכ"ל הרב יוסי ביינהקר קיימו ביקור רב רושם בקזחסטן הרחוקה, שם חנכו שני מרכזי חסד חדשים של "מרכז החסד האירופאי", שהוקם ביוזמת "מרכז רבני אירופה", שנפתחו במקום למען מאות היהודים המתגוררים במקום וזקוקים לסיוע כספי והומינטרי כאחד.

מרכז החסד הראשון במדינה נחנך באלמאטי בראשות רבה של קזחסטן הרב ישעיה כהן והרב אלחנן כהן רבה של אלמאטי והמרכז השני נחנך בעיר הבירה אסטנה בראשה עומד הרב שמואל קרנוח, שמכהן 11 שנים ברבנות העיר ומשקיע רבות בכל עניני היהדות. בחנוכת מרכז החסד השתתפו גם הרבנים ישעיה ואלחנן כהן לצד רבני ויהודי האזור וכן שגריר ישראל בקזחסטאן מר אדווין נתן יאבו גלוסמן שברך בחום את הרבנים וראשי המרכז על היוזמת החסד המבורכת.

במהלך הביקור בקזחסטן זכו ראשי "המרכז" להשתתף באירוע מרגש ומרטיט כאחד. יהודי תושב המקום, כבן 82, החליט במסירות נפש לעבור ברית מילה ולהיכנס בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. בסנדקאות כובד הרב אריה גולדברג מנכ"ל "מרכז רבני אירופה" אשר התרגש עד למאוד בשעת קיום המצווה החשובה. עין לא נותרה יבשה שעה שהיהודי ביקש שיקראו לו "יוסף" על שם אחד מסביו שהלך לעולמו לפני עשרות שנים.

לאחר הברית המרגשת וחנוכת מרכזי החסד בקזחסטן קיימנו שיחה עם רבה הראשי של קזחסטן, הרב ישעיה כהן, שסיפר על ימי הבראשית לפני כשלושים שנה: "הגעתי לכאן בפסח תשנ"ד יחד עם ידידי הרב יעקב מאיר קוביטשעק שמשמש כיום כשליח בסרטוב שברוסיה. היינו באותם ימים תלמידים בישיבה במנצ'סטר באנגליה שיצאנו לשליחות קצרה לקראת החגים. נכנסתי לבית הכנסת המקומי בקזחסטן בשבת קודש. אחד קרא בחומש, השני הביט בספר תורה, והעולה לתורה נתן תרומה בו במקום בעיצומו של החג. באותו הרגע החלטתי לעשות מהפך במקום, ואכן בחסדי השם, כיום כבר יש שלושה בתי כנסת בעיר, ומרגישים את המהפכה בכל מקום ומקום. יש כאן שישה ערים עם בתי כנסת, מרגישים את היהדות.

"ההתחלה הייתה קשה מאוד. הגעתי לכאן עם הרב קוביטשעק. היתה לי מחברת שם רשמנו את שמות חברי הקהילה, הלכנו לביקורי בית, וכך הכרנו את התושבים, ולאט לאט קרבנו אותם ליהדות.

"הייתי אז בחור צעיר בישיבה במנצ'סטר, כאשר הגאון רבי יוסף עקיבא כהן, ראש ישיבת ליובאוויטש מנצ'סטר, נשא דברים בהתוועדות בישיבה והוא דיבר רבות בעניין השליחות. אני זוכר את הרגעים שהבטחתי לעצמי שמיד אחרי הישיבה אני יוצא לעשות שליחות ולמסור על זה את הנפש. זאת לא היתה שאלה אם אצא אלא מתי אצא והיכן אשמש כשליח. לאחר זמן קבלתי הצעה לשמש כשליח בקזחסטן ומיד הסכמתי לכך. הגאון רבי יוסף עקיבא כהן סיפר לי כי בקזחסטן אין שליח זה 11 שנים, לאחר שהשליח הקודם שהיה שם במחתרת בגלל האיסור של רוסיה להפיץ יהדות הסתלק לבית עולמו".

הרב כהן נזכר בערגה בימים ההם, "בחודשים הראשונים של שנת תשנ"ד, עשינו מחנה גדול לנערים וילדים כאשר בסופו היו לנו עשרים וחמישה בריתות שקיימנו לילדים בהסכמת הוריהם. זו הייתה התחלה טובה. לאחר מכן התחתנתי וחזרתי למקום עם רעייתי. עד היום עומדים לנגד עיניי דברי כ"ק הרבי מליובאוויטש שאמר שלעולם שליח לא הולך לבד, כולנו עושים זאת מכוח המשלח, בפרט שכאן טמון אביו של הרבי.

"כאשר באנו היה כאן בית כנסת קיים שהיה פתוח שעתיים בשבוע רק לתפילות השבת, וחוץ מכך לא היתה שום פעילות יהודית. עשינו הכרות עם הקהילה, ובסיעתא דשמיא תפסנו קשר עם יהודי המקום ולאט לאט הצלחנו במשימה, היהדות התפתחה, וכך אנו זוכים כיום לראות הצלחה רבה בכל השנים שעמלנו פה".

הרב כהן מספר בהתרגשות על הברית המיוחדת שנערכה בקזחסטן בהשתתפות ראשי "מרכז רבני אירופה", "זה היה השגחה פרטית ממש, שבדיוק כשהוא רצה לערוך את הברית, ראשי ה'מרכז' היו כאן. זה היה מעמד מרגש ומרטיט לראות כיצד יהודי בן 82 עורך ברית במסירות נפש. הרגע הזה עורר בי את הנצחון שזכינו לו, את ניצחון האור על החושך".

לאחר חנוכת מרכזי החסד הרב כהן מבקש להודות מעומק הלב לראשי "מרכז רבני אירופה", יו"ר ה'מרכז' הרב מנחם מרגולין, מנכ"ל ה'מרכז' הרב אריה גולדברג וסמנכ"ל ה'מרכז' הרב יוסי ביינהקר העושים לילות כימים למען יהודי המקום באשר הם. "אני נפעם מהצניעות של ראשי ה'מרכז'. הם עושים דברים גדולים בשקט. קח כדוגמה את פתיחת מרכזי החסד בקזחסטן. מדובר באירוע ומעשה חסרי תקדים, זה יסייע רבות ליהודים במקום, בצורה שאני לא יכול להסביר במילים, זה פשוט יעשה כאן מהפך, וזה בדיוק המהות של 'מרכז רבני אירופה', ששמים תמיד לנגד עיניהם את טובתם של יהודי אירופה באשר הם".

מרכזי החסד יעניקו סיוע הומניטרי לכל יהודי קזחסטן הן במקרים מצערים חלילה, והן במקרים משמחים כגון יולדות ותינוקות אשר זקוקים לסיוע שוטף, בפרט במקום כמו קזחסטן שם היהודים מתמודדים עם אתגרים בלתי פשוטים.

רבה הראשי של קזחסטן מספר כי ההקרבה של ה'מרכז' למען רבני אירופה היא משהו יוצא דופן, "הרבנים ברחבי אירופה זוכים לסיוע תמידי מראשי ה'מרכז'. הם לא נחים לרגע, פשוט תמיד עושים הכל בכדי לסייע לרבנים ולקהילות היהודיות, במטרה להאיר את החושך הרוחני שיש כאן".

רבנים ורבניות, מחפשים פתרון מושלם לבתי ספר,
Sunday school ולמסגרות נוספות?

ברור שאתם
מוכנים!

תכנית למידה חדשה סביב נקודות מרכזיות בחיים היהודיים,
בשילוב פעילות חברתית חווייתית

בלי להשקיע שעות בהכנה!!

בלב התכנית: חוברת לימוד מושקעת לכל ילד > משימות פרטניות וקבוצתיות > קטעי מולטימדיה, קוד QR לסריקה והפתעות נוספות > התאמה לקבוצות הגיל השונות > לא דורש הדרכה ייעודית למפעיל

נכתב ע"י אנשי פדגוגיה

הצלחה מוכחת בעשרות ערים

אלפי ילדים בכל חודש

מתעניין/ת?
הרשמי לזום חשיפה מורחב בו נציג את התוכנית
יום רביעי
ב-12:00
וב-20:00
שעון ישראל
מחכים לכם !

נסו את החוברת לדוגמה
ללא עלות וללא התחייבות!

לפרטים והרשמה

http://rce.eu.com/morasha-kits +972523409461

RCE

MORASHA

כסלו

נרות החנוכה שהדליקו אור בלבבות

למעלה מ-100,000 חנוכיות הופצו ברחבי אירופה על ידי "מרכז רבני אירופה" • אנו זוכים להחזיר יהודים לכור מחצבתם, זוהי זכות עצומה ביותר • הערכות כללו חנוכייה, נרות, סביבון וגם עלון הסברה עם ברכות ההדלקה בארבע שפות: אנגלית, צרפתית, גרמנית ורוסית" • הרב שמואל ברודמן רבה של הקהילה במינכן והרב יוסף עמר מאזור 77 בצרפת מספרים על השלהבות שניצתו בלבבות

למעלה ממאה אלף חנוכיות הודלקו במאות אלפי בתים באירופה בזכות החנוכיות ש"מרכז רבני אירופה" שלח לכשש מאות קהילות יהודיות ברחבי אירופה.

במטרה להבין את היקף העשיה שוחח כתבנו עם הרב יוסף עמר מצרפת: "יש לנו קשר עם 1500 משפחות הפזורות על פני 400 יישובים ועיירות באזור 77 שבצרפת. במהלך כל חג חנוכה היה כאן גשם סוחף וחזק. זה לא מנע מאיתנו לצאת כל ערב. זמן הפעילות הוא קצר. ב-9 בערב אנשים כבר ישנים ואין אפשרות לנקוש בדלתות לאחר השעה הזאת. לכן בכל ערב הזדרזנו לצאת לפעילות.

"האנשים להם חילקנו חנוכיות הם יהודים שבנתיים רחוקים משמירת מצוות. שומרי מצוות לא גרים באזור הזה. מדובר ב-1500 משפחות שנמצאים איתי בקשר אישי להם אני שולח חנוכיות ומצות. לקראת חנוכה חילקתי 400 חנוכיות ב-150 יישובים. יש לנו 3 צוותים מטעם בית חב"ד שמסתובבים ביישובים שונים. מדובר במרחק נסיעה של 10-15 ק"מ בין כל אחד מהיישובים בהם מתגוררים מאות תושבים. בכל מקום יש 2-3 משפחות בלבד שהם יהודים. הן מפוזרות על פני מאות קילומטרים. מדובר באזור רחב מאוד. בשונה מפריז שהבתים בה בנויים לגובה, באזור 77 הבתים בנויים לרוחב. אין בנינים אלא הכול אזורים כפריים, כמו בימי הבעש"ט להבדיל אא"ה".

איך אתם מגיעים למשפחות היהודיות?

"80% מהמשפחות מפוזרות על פני הערים השונות. את השמות של היהודים אנחנו מקבלים מפה לאוזן או שהמשפחות מתקשרות אלינו ומבקשות שנגיע ונביא חנוכיה. באחר מימי חנוכה היתה בבית חב"ד אצלנו בת מצווה. כאשר הסתיימה החגיגה יצאתי לחלוקת חנוכיות ברחבי האזור. זה ארך לי 5 שעות. המטרה היתה לעודד יהודים להדליק נרות חנוכה. ביקרתי ב-22 שכונות שונות.

"באחת מהשכונות היתה משפחה של אשה עם שני ילדים. האבא שלה שגר בניס בצרפת ביקש שאבוא אליה ואדליק לה נרות חנוכה. יחד עם המשפחות שביקרתי הגעתי גם אליה. היא התרגשה מאוד ואמרה שתמשיך לשמור על קשר איתנו.

"ביום שישי התקשרה יהודיה בשבע בבוקר. היא אמרה לי שהבת דודה שלה מתגוררת באזור המגורים שלי ואין לה חנוכיה. התקשרתי אליה והתברר שהיא יהודיה בודדה באזור ויש לה 2 בנות בלבד. אמרתי לה ששבת נכנסת ב-4:30 אחה"צ. אגיע מעט קודם עם נרות חנוכה.

"כשהגעתי אליה היא אמרה לי שלא נעים לה להכניס אותי לבית כי יש לה עץ אשוח. אמרתי לה 'אני לא חושש מעצים'. נכנסתי אליה הביתה, סיפרתי לה על חנוכה וקבעתי מזוזות בבית.

"בלילה אחר בחנוכה הגעתי לעיירה קטנה שנאמר לי שיש בה 3 משפחות יהודיות והם הולכים לישון מוקדם כי עליה לקום מוקדם לעבודה. ב-9 בערב הגעתי לבית היהודי הראשון. התגוררה בו אשה שחששה לפתוח את הדלת. אמרתי לה שרק באתי להביא חנוכיה. שמתי את החנוכיה והלכתי. כעבור כמה דקות היא התקשרה נרגשת ואמרה שזה 20 שנה לא הדליקה נרות חנוכה ועכשיו בזכותי היא תדליק. בהמשך היא סיפרה שהבת שלה התאסלמה ולכן אין לה בבית מזוזות. אמרתי לה שזה חשוב. חזרתי אליה וקבענו מזוזה.

"באחת העיירות פתח לי קשיש את החלון. אמרתי לו 'חנוכה שמח'. הוא אמר לי בואו הכנסו. היה גשם שוטף בחוץ. אין נפש חיה. האדם הזה הופיע אצלי ברישומים כיהודי שמקבל מצות, אבל לא ידעתי האם הוא אכן יהודי. כאשר נכנסתי הבחנתי שאין אף סממן יהודי בבית. שוחחנו מעט. הוא סיפר לי שהוא בן 88, שהגיע לצרפת מטוניסיה לפני 60 שנה. הוא יהודי אך אשתו נוצריה. בכל השנים הללו הוא לא הדליק חנוכיה. כשניגשנו להדליק נרות הופתעתי לשמוע אותו מברך על הנרות כבקי ורגיל כמו שבירך בילדותו בטוניסיה.

"אפשר לתאר ולספר עוד ועוד. בכל לילה של חנוכה יצאנו בזכות 'מרכז רבני אירופה' להדליק נרות ושלהבות של נשמות יהודים נידחים. קיימנו עשרות ביקורי בית בכל יום".

בכל מקום קיבלו את פניכם בשמחה?

"לא כולם קיבלו את פנינו בסבר פנים יפות. יש מי שהפריע להם שהזכרתי להם את יהדותם. היו מי שהדליקו בשמחה. באחד הלילות נסעתי 50 ק"מ להביא חנוכיה לאשה יהודיה. היא נדהמה שהגעתי אך ביקשה שאשאיר את החנוכיה בחוץ והיא תכניס מאוחר יותר הביתה. לאחר מכן היא השתכנעה והסכימה גם

לקבוע מזוזה. בהמשך שלחה לי תמונה של החנוכיה דולקת והודתה מאוד.

"מלבד ביקורי הבית שלחנו בדואר 400 ערכות חנוכה ליהודים שמתגוררים באזורים מאוד רחוקים. נסיעה של 300 ק"מ לכל כיוון. היו מהם מי שהתקשרו והודו על המשלוח הייחודי. מלבד ביקורי הבית קיימנו הדלקת נרות חנוכה בארבעה רובעים שונים".

מי שעוד נעזר ב"מרכז רבני אירופה" הוא הרב שמואל ברודמן רב הקהילה במינכן שבגרמניה המונה 10,000 יהודים. מדובר בקהילה מסודרת עם מוסדות חינוך לכל הגילאים לצד בתי כנסת מפוארים ומקוואות. זו השנה השניה שהוא נעזר ב"מרכז רבני אירופה". הרב ברודמן פועל במקביל להרב ישראל דיסקין, השליח הראשון של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש בגרמניה זה 30 שנה, שאת פעילותו ופועלו משבח הרב ברודמן במשך דקות ארוכות שמדגיש את שיתוף הפעולה הרב ביניהם.

על הגעתו למינכן הוא מספר: "בעבר לימדתי במשך שש שנים במוסדות חב"ד בקייפטאון באפריקה. לאחר מכן הוצע לי לכהן כרב הקהילה במינכן. יש לי קשר הדוק עם ראשי ה"מרכז" שמסייעים לי רבות בכל נושא בו יש לי צורך. לקראת חנוכה הזמנתי 700 חנוכיות לתלמידי מוסדות החינוך. הכול נגמר. אם הייתי מזמין 200 חנוכיות נוספות גם הן היו נחטפות.

"מינכן, בה התגורר הצורר הנאצי ימ"ש היא עיר תיירות בה מתקיימים ועידות רבות. יש לנו מסעדה בכשרות מהודרת לצד אולמות שמחה. הפעילות בחנוכה סייעה לנו רבות", הוא מציין.

> טבת

בטקס רב רושם: נחנך מרכז החסד האירופי בקפריסין

במעמד הרב הראשי לקפריסין, ראשי "מרכז רבני אירופה", סגן ראש העיר וסגנית שגריר ישראל נקבעו המזוזות למרכז החסד בלרנקה • בשנה האחרונה נחנכו עשרות מרכזי חסד בכל יבשת אירופה

טקס רב רושם נערך בעיר לרנקה שבקפריסין בחנוכת הבית למרכז החסד האירופי של "מרכז רבני אירופה" המסייע בהשאלת ציוד רפואי ושאר פעילויות החסד. בשנה האחרונה התמקדו בארגון בהקמת מרכזי החסד שהספיקו להיפתח בשורה ארוכה של מדינות וערים ברחבי אירופה במזרח ומערב היבשת כאחד.

בטקס השתתפו הרב מנחם מרגולין, יו"ר מרכז רבני אירופה, הרב אריה זאב רסקין, שליח חב"ד והרב הראשי לקפריסין, הרב יקותיאל פרקש, מח"ס 'טהרה כהלכה' ו'שבת כהלכה', הרב יוסף שמואל גרליצקי, שליח חב"ד הראשי לת"א ורב מרכז העיר, הרב יוסי ביינהקר, סמנכ"ל מרכז רבני אירופה, הרב אברהם אבא טורצקי, מזכיר מועצת רבני אירופה, מר ג'יסון ג'יסונידיס, סגן ראש העיר לרנקה, הגב' רותם שגב, סגנית שגריר ישראל בקפריסין ואישי ציבור רבים.

סגן ראש העיר ציין בדבריו כי היחסים עם הקהילה היהודית בקפריסין והרב תורמים משמעותית לקידומה של המדינה. "אהבת החסד של הרב רסקין ניכרת בפעילותו רבת השנים לטובת הנזקקים בעיר. אנו מקדמים בברכה את מיזם השכרת הציוד הרפואי, זהו צורך חשוב מאוד" אמר. סגנית השגריר הישראלי הודתה ל"מרכז רבני אירופה" על החסד והפעילות והיחסים המצויינים בין מדינות ישראל וקפריסין. "זהו ציון דרך של עשיה טובה משותפת".

הגר"י פרקש בקביעת מזוזה

היו"ר הרב מנחם מרגולין סיפר על פעילות "מרכז רבני אירופה" ברחבי היבשת, והתוכניות להמשך הרחבת הפעילות. כמו כן הודה בדבריו לרב רסקין ולצוות על העשיה החשובה.

הקהילה היהודית בקפריסין פועלת כיום בחמישה סניפים, בכל הערים המרכזיות בקפריסין: לרנקה, לימסול, פאפוס, ניקוסיה וא. נאפה. הרב הראשי לקפריסין הרב אריה זאב רסקין החל לפעול בקפריסין לפני 19 שנה, במהלכם הקים את מוסדות הקהילה היהודית במדינה, שכוללים כיום מוסדות חינוך לכל הגילאים, מקוואות טהרה, בתי כנסת, מערך שיעורי תורה ועוד. תנופת הפעילות בעיצומה וגדלה כל העת, על מנת להעניק את המענה היהודי הטוב ביותר לכל יהודי.

בקפריסין מתגוררות כיום על פי ההערכות 2,000 משפחות יהודיות ומבקרים בה כחצי מליון יהודים בשנה. בימים אלו שוקדים על הקמת המוזיאון היהודי להנצחת השואה והמעפילים.

> שבט

סיור בדיקת מקוואות

במהלך 3 ימים באירופה הספיק מפקח המקוואות הנודע הרה"ג יהודה לייב מינצברג לבדוק ולתקן 6 מקוואות בערים שונות, תוך שהוא גומע במהלך הימים הללו מעל 2,000 קילומטר.

המסע, שנערך מטעם "מרכז רבני אירופה" שיזם את הסיור לחיזוק טהרת הבית ברחבי אירופה.

הרב מינצברג ביקר בערים סלימה (מלטה), וינה (אוסטריה), זאגרב (קרואטיה), בוקרשט (רומניה), מילאנו ובולוניה (איטליה).

בכל מדינה ומדינה: משלוח 100,000 משלוחי מנות ל-560 קהילות יהודיות ברחבי אירופה

אל משלוחי המנות צורפו גם מגילות אסתר ב-5 שפות, אנגלית, צרפתית, רוסית, גרמנית ועברית במטרה לאפשר ליהודי הקהילות להשתתף בקריאת המגילה

במבצע לוגיסטי מיוחד נארזו 100,000 משלוחי מנות ל-560 קהילות יהודיות ברחבי אירופה, בהם גם קהילות בערים נידחות. משלוחי המנות אשר כוללים חטיפים וממתקים, הועמסו בקרטוני ענק במבצע מיוחד בניהולו של הרב יוסי ביינהקר סמנכ"ל ה"מרכז" וארגון "מורשה".

אל משלוחי המנות צורפו גם מגילות אסתר ב-5 שפות, אנגלית, צרפתית, רוסית, גרמנית ועברית במטרה לאפשר ליהודי הקהילות להשתתף בקריאת המגילה.

באגף "מורשה" שעל יד "מרכז רבני אירופה" אין רגע דל: מיד עם סיום מבצע חלוקת חנוכיות בחנוכה התחילו כבר בהיערכות לקראת אריזת משלוחי המנות. כשמשלוחי המנות הועמסו בקרטוני ענק שיצאו לעשרות קהילות באירופה עסקו כבר עמוק בהכנות למשלחי מצות. כן, ככה זה כשאתה אמון על דאגה ללא הפוגה לקהילות היהודיות באירופה ורבני הקהילות מבקשים להביא את דבר היהדות לכל יהודי בקהילה.

כאמור, למעלה מ-100,000 משלוחי מנות נארזו והופצו על ידי אגף 'מורשה' בניהולו של הרב יוסי ביינהקר סמנכ"ל מרכז רבני אירופה. במקביל למשלוחי המנות הפיקו במרכז רבני אירופה ערכה מיוחדת עבור ילדי הקהילות ממנה יכולים הרבנים והרבניות ללמד את הילדים על מצוות הפורים, החל מהסברה לקיום מצוות החג. לאלה כאמור נוספו מארזים של משלוחי מנות מותאמים לאופי קהל המקבלים אותם.

> אדר

למעלה מ-230 בני נוער מאירופה חגגו בטקס מרגש את כניסתם לעול מצוות

מדובר במסע הגדול ביותר שמקיים "מרכז רבני אירופה" מאז החל בפרוייקט הייחודי לפני 14 שנה ביוזמת אגף מורשה • במעמד טקס הבר מצווה בכותל המערבי קיבלו הנערים תפילין מהודרות והנערות פמוט מכסף

למעלה מ-230 בני נוער ומלווים מאירופה, ממדינות אזרביג'אן, פינלנד, גרמניה, רוסיה, ספרד, צרפת והונגריה, חגגו את כניסתם לעול מצוות בטקס מפואר אותו ערך להם אגף "מורשה" של "מרכז רבני אירופה" העוסק בחיזוק החינוך היהודי באירופה. היה זה שיאו של מסע בני ובנות מצווה בן שמונה ימים אותו ערכו בני הנוער ונועד להכיר להם את ארץ ישראל, עליה למדו ושמעו במסגרות השונות שמפעיל "מרכז רבני אירופה".

את אירוע הסיום פיאר בהשתתפותו כבוד הראשל"צ הגר"י יוסף שנשא את המשא המרכזי בפני המשתתפים. בדברי ברכתו סיפר: "הייתי לפני מספר שנים ברוסיה ושם סידרו לי פגישה עם נשיא רוסיה, ולדימיר פוטין. חשבתי שהפגישה תיארך כמה דקות ותכלול רק כמה צילומים אך הופתעתי. הנשיא ישב איתי שעה ורבע ודיבר הרבה.

"אינני דובר רוסית והוא אינו דובר עברית ולכן בפגישה נכח גם שגריר ישראל ברוסיה שתירגם לשנינו את השיחה. הופתעתי מכך שהנשיא הסביר לי מהי תרבות יוון ומהי תרבות מצרים ומהי תרבות רומא. הוא הרחיב על כך בפירוט רב. לרגע חשבתי שאני נמצא בשיעור היסטוריה ולא הבנתי מדוע הוא מספר לי ומרחיב על כך. לפתע הוא פונה אליי בהפתעה ואומר: "כבוד הרב, איך אתה מסביר את זה שכל התרבויות הרבות נמחקו ואתם, תרבות העם היהודי, נשארתם?"

"כשהתכוננתי לענות את תשובתי הוא קטע אותי לפתע ואמר שהוא יענה לי על כך. הוא מסביר לי שהעם היהודי נשאר בזכות השמירה על חוקי התורה. בזכות זה העם היהודי קיים. לשמוע דבר כזה גדול מנשיא גוי זה לא דבר של מה בכך.

"נערים צעירים, בזכות הארגון החשוב 'מרכז רבני אירופה' זכיתם להגיע לביקור בארץ ישראל, להתפלל בשריד בית המקדש לקבל תפילין. גדול יהיה שכרם. נתחזק כולנו בשמירת התורה הקדושה שבזכותה אנו חיים".

את מסכת הברכות פתח יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית יעקב חגואל שבירך את הנערים שהחלו להניח תפילין שמסמלים בעם היהודי את המעבר מילדות לבגרות ואת הקשר למורשת ישראל.

שר המורשת הרב עמיחי אליהו, בנו של הג"ר שמואל אליהו רבה של צפת, סיפר לנערים על חשיבות הקשר למסורת ישראל שמסייעת לכל יהודי בכל מקום. "התרגשתי לראות אותכם מתעטפים בטלית ותפילין שהם אותות הקשר בין ישראל לקב"ה", אמר.

יו"ר קק"ל הגב' יפעת עובדיה לוסקי ציינה בדברי ברכתה את ההתרגשות שלה בעת מתן פמוט מכסף להדלקת נר שבת קודש לנערות שהשתתפו במשלחת.

"עבורי זה היה רגע של תחושת התעלות".

ראש העיר ירושלים, משה ליאון, שיבח בדברי ברכתו את הנערים והרבנים שהתלוו אליהם למסע הארוך והמרתק והביא תקווה שכאשר יחזרו לארצטות מוצאם יהיו שגרירים נאמנים של ארץ ישראל וירושלים.

באירוע השתתפו ובירכו גם אישי הציבור הבכירים, שר הנגב והגליל יצחק וסרלאוף, וחבר מועצת העיר ירושלים ונציג חב"ד, המשנה לראש העיר הרב יעקב הלפרין שהתמסר לטובת האירוע.

את היום פתחו בני הנוער בשעות הבוקר המוקדמות ברחבת הכותל המערבי יחד עם ראשי "מרכז רבני אירופה" היו"ר הרב מנחם מרגולין, המנכ"ל הרב אריה גולדברג, הסמנכ"ל הרב יוסי ביינהקו, והרבנים מהמדינות השונות שמלווים אותם לאורך המסע כולו.

בתהלוכה מוזיקלית תוך שהם מלווים בקהל רב שעטף אותם באהבה ובשמחה נכנסו הנערים לכותל שם קיבל את פניהם רב הכותל המערבי והמקומות הקדושים הג"ר שמואל רבינוביץ. לאחר מכן התעטף כל אחד מהנערים בטלית ותפילין, אותם קיבל במתנה מאיש העסקים רמי לוי. הנערים התפללו, השתתפו בברכת כהנים רבת משתתפים ועלו לתורה בארוע מרגש כאשר כמה מהנוכחים פורשים, באופן ספונטני טליתות מעל ראשיהם ולאחר סיום ברכות התורה מבקשים מהכהנים שהיו במקום לברך אותם ולומר איתם את ברכת 'המלאך הגואל'.

במקביל, הנערות בנות המצווה שהגיעו עם המשלחת ניגשו אל עזרת הנשים בכותל המערבי שם התפללו דקות ארוכות. ביציאה קיבלה כל אחת מהנערות פמוט מכסף טהור להדלקת נר שבת קודש.

לאחר סיום התפילה וארוחת בוקר קלה במקום המשיכו בני הנוער יחד עם המלווים שלהם מהקהילות היהודיות באירופה וראשי "המרכז" בסיור באתרים שונים בירושלים העתיקה וברובע היהודי עד לשעות הצהריים אז חזרו למלון להתכונן לקראת חגיגת הבר/בת מצווה שהתקיימה בלילה בגן הבוטני בירושלים.

באירוע מפואר ומושקע בהשתפות רבנים, שורה של אישים מכובדים ונציגי הקהילות היהודיות, שהודו לראשי "המרכז" על אירוע שנחרט בלבבות בני ובנות המצווה כפי שהם עצמם אמרו בדברי תודה מרגשים אותם ביקשו לשאת באופן ספונטני.

> אדר

כנס ייחודי בנושא ההתבוללות באירופה התקיים בווינה

הכנס התקיים במלאת 85 שנה ל"אנשלוס", סיפוח אוסטריה על ידי הנאצים, והשתתפו בו גדולי תורה ורבני קהילות מרחבי אירופה • מתוצאות מחקר שהוזמן על ידי "מרכז רבני אירופה" עולה כי שיעור ההתבוללות בארה"ב גדול מאירופה • במשך שלושה ימים דנו הרבנים באפשרויות השונות להתמודד עם התופעה העגומה הפוגעת בכרם בית ישראל

אם לא השואה – העם היהודי היה מונה כיום 35 מיליון נפש", כך אמר ד"ר דניאל סטצקי, סטטיסטיקאי ומומחה לדמוגרפיה יהודית ועמית מחקר בכיר במכון לחקר המדיניות היהודית בלונדון (JPR). את הדברים אמר ד"ר סטצקי בכנס למניעת התבוללות שקיים "מרכז רבני אירופה" (RCE) בווינה במלאת 85 שנה ל"אנשלוס", סיפוחה של אוסטריה הפשיסטית לרייך השלישי ב-12 במרץ 1938. בכנס השתתפו עשרות מגדולי הרבנים בישראל ובאירופה אשר עוסקים במאבק בהתבוללות במדינות אירופה.

במשך שלושה ימים דנו הרבנים באפשרויות השונות להתמודד עם התופעה העגומה הפוגעת בכרם בית ישראל. במהלך הכנס הוצגו בפני הרבנים המשתתפים תוצאות של מחקר מקיף וחדש בנושא אותו ערך ד"ר סטצקי שבדק בסקר מקיף את שיעור ההתבוללות בתפוצות ישראל, על פי קבוצות גיל שונות. הנתונים הדהימו גדולי תורה שנחשפו אליהם עלי ידי ראשי "מרכז רבני אירופה" שביקרו בבתיהם ולבקשתם קיים "המרכז" כנס חירום שיעסוק בנושא.

ד"ר סטצקי הציג בפתח דבריו בפני הרבנים שהשתתפו בכנס את נתוני החלוקה של העם היהודי במדינות העולם. 45% מהעם היהודי מתגורר במדינת ישראל ו-40% מתגוררים בארה"ב. השאר מתגוררים בעיקר במדינות אירופה, אוסטרליה ואמריקה הלטינית. על פי הנתונים שהציג ד"ר סטצקי אם לא השואה היה העם היהודי מונה היום 35 מיליון בני אדם, שזה הסדר גודל של מדינות גדולות באירופה כמו פולין ורומניה.

בהמשך דבריו הציג נתונים מפתיעים ולפיהם בקהילות הרפורמיות באירופה שיעור ההתבוללות נמוך יותר מאשר בקרב מי שמגדירים עצמם כחילונים. הקהל שהופתע מהנתון הלא צפוי אתגר את המרצה בשאלות שונות אך ד"ר סטצקי עמד על אמינות התוצאות אם כי סייג שייתכן והגדרת הגיור, אורתודוכסי או רפורמי, היא זאת שמטה במעט את הנתונים. הוא הדגיש כי עקרונית אלו שהשיבו בסקר שערך כי הם נישאו לבן זוג יהודי, הכוונה יהודי מלידה.

יו"ר "הידברות" הרב זמיר כהן, שנכח והרצה למשתתפים בכנס התערב וטען כי ההיגיון נותן שההגדרה 'יהודי' הופיעה גם בתשובות שנתנו רפורמים לסקר ולכן סביר להניח שנתוני ההתבוללות בין חילונים לרפורמים זהים ומדובר בגויים גמורים על פי ההלכה היהודית. "זאת אבחנה חשובה שמשמעותה שעדיף למי שלא נולד לאם ואב יהודיים להגדיר עצמו כרפורמי מאשר חילוני" אמר הרב זמיר כהן.

עוד עולה מנתוני הסקר המקיף כי השיעור הגבוה ביותר של נישואי תערובת של יהודים הוא ברוסיה, ואחריה הונגריה, גרמניה וארה"ב. ממצא נוסף, שיעור נישואי התערובת משתנים מאוד בהתאם למדינה. במחקר נמצא כי מבין הקהילות היהודיות הגדולות בעולם, בישראל השיעור הנמוך ביותר של נישואי תערובת בקרב יהודים: רק 5% מהיהודים הישראלים מתחתנים עם לא יהודים. עוד עלה מהנתונים: בבלגיה יש 14% נישואי תערובת בקהילה היהודית, באוסטרליה 20%,

בבריטניה – 22%, בקנדה – 23%, בצרפת – 24%, באוסטריה – 30%, בארה"ב – 45%, בגרמניה – 46%, בהונגריה – 55% וברוסיה – 63%.

בנוסף, ד"ר סטצקי הציג את רמות נישואי התערובת אותם בדק ב-12 מדינות באירופה. על פי דבריו שיעור נישואי התערובת של "סתם יהודים" ו"חילונים" הוא 48%. מאנשי התנועה הרפורמית – 35% והמסורתיים והקונסרבטיביים – 11%. בקרב יהודים אורתודוקסים באירופה, רק 3% מתחתנים עם אנשים שאינם יהודים.

הכנס נפתח בדברים שנשא הגאון רבי דוד לאו, הרב הראשי לישראל ונשיא בית הדין הגדול, בנושא ההתבוללות. בדבריו הביע ביקורת על אופן צורת הלימוד של התנ"ך בחלק מבתי הספר הממלכתיים ואמר בכאב כי בני נוער שנוסעים למסעות שורשים בפולין מטעם בתי הספר הממלכתיים נחשפים לדברים לא ראויים שעלולים להביא להתבוללות בקרב בני הנוער..

במהלך דבריו שיתף את הנוכחים באנקדוטה בה נתקל לאחרונה במסגרת ניסיונות של גורמים שונים להכניס לעם ישראל נכרים במסווה של חיבור רגשי ליהדות.

"נוסעים להם שלוש אנשים עם תואר רב לאוגנדה, מוצאים שם קהילה עם 200 משפחות. אחד מהם מתאר לי בהתלהבות: 'אין להם מים, אין להם חשמל, אך הם שרו קבלת שבת, לכה דודי, כל כך יפה וכל כך מרגש, אז עשינו להם גיור אחרי שלוש שבועות כאלו'. כעת" סיפר הגר"ד לאו "הוא רוצה שאני יכיר בגיור הזה.

"השבתי לו שגם אני הייתי שר 'לכה דודי' יפה אם הייתי מקבל מים, חשמל וסל קליטה כמו שמדינת ישראל מעניקה ברוחב לב לעולים. אמרתי לו: 'אתה חושב שהגיור שגיירת אותם טוב? מצוין, אבל שיישארו שם. אם הם גרי צדק כדבריך, היעדר חשמל ומים לא יפריע להם להיות יהודים. בוא ננסה אותם".

הרב זמיר כהן יו"ר ארגון "הידברות" אמר בדברים שנשא בפני באי הכינוס כי כי בעיית ההתבוללות איננה רק באירופה או בחו"ל אלא היא הולכת וגדלה בארץ ישראל. "נתוני ההתבוללות הרשמיים בישראל הם נתוני חסר כי יש מספר רב של בנות יהודיות בכפרים ערביים שאינם מדווחים. המניעים להתבוללות הם חוסר בהסברה וגאווה יהודית", הדגיש.

בין הרבנים שנשאו דברים והשתתפו בכינוס היו גם הרב יעקב בידרמן שליח חב"ד, רב בוינה וחבר מועצת רבני אירופה. כאדם שהקים אימפרייה של מוסדות חינוך בוינה הוא דיבר בהרחבה על חינוך במוסדות יהודיים כערובה למניעת התבוללות. הרב בנימין יאקאבס הרב הראשי להולנד וחבר נשיאות "מרכז רבני אירופה", הרב ישראל יעקב ליכטנשטיין לשעבר ראב"ד דק"ק בני ישראל לונדון באנגליה וחבר נשיאות "מרכז רבני אירופה", הרב יעקב דוד שמאהל דיין דק"ק שומרי הדת אנטוורפן בבלגיה וחבר נשיאות "מרכז רבני אירופה", הרב לוי יצחק רסקין דומ"צ ב'כדתיא' לונדון וחבר נשיאות "מרכז רבני אירופה", הרב פנחס לייבוש פדווא הרב הראשי וראב"ד דק"ק 'שומרי הדת' אנטוורפן וחבר "מועצת

רבני אירופה", הרב יעקב חוטובולי אב"ד וינה, הרב אליעזר שם טוב, שליח חב"ד באורגוואי ומחבר ספר על נישואי תערובת. הרב יוסף פרדס חבר בית הדין דוינה ומרבני העיר, הרב חי עמרם מרבני מרסיי ואב"ד בורדו בצרפת חבר מועצת רבני אירופה, הרב רון חסיד רבה של גילברטר וחבר מועצת רבני אירופה ועוד שורה ארוכה של רבנים ממדינות אירופה.

בהפסקה בין הדיונים בכנס עלו הג"ר דוד לאו והרב זמיר כהן לביקור קצר בישיבה שפתחה הקהילה היהודית בוינה עבור הילדים שנמלטו מאימת המלחמה בין רוסיה ואוקראינה. הישיבה נמצאת בבניין הקהילה בוינה. את השניים אירחו הרב יעקב בידרמן האיש העומד מאחורי פתיחת הישיבה וראש הישיבה בעיר הרב חיים פילדסטיל. הגר"ד לאו והרב זמיר כהן שוחחו עם הנערים שלומדים מסכת עבודה זרה והביעו התפעלות מידיעותיהם.

בערב הוקרה שקיימה הקהילה בוינה ביום שלישי בערב ביקשו כמה מהרבנים באירופה להודות ולשבח את הפעילות העניפה של "מרכז רבני אירופה" בסיוע לבניית 87 מקוואות טהרה ברחבי אירופה לצד קיום קורסים וסמינרים הלכתיים ומקצועיים. הם ציינו בהערכה את מסעות בני המצווה לילדי אירופה שהשנה הגיעו אליהם 230 בני נוער, הקמת 28 מרכזי חסד להשאלת ציוד רפואי, הפצת עשרות אלפי ערכות של חנוכיות ומשלוחי מנות וההיערכות בימים אלה לקראת חלוקת כזית מצה שמורה. כל זאת במקביל לסיוע וקשרים לרבנים בקהילות היהודיות מול הממשלות באירופה.

יהדות אוסטריה הינה קהילה עתיקת יומין. בשיא פריחתה בין מלחמת העולם הראשונה למלחמת העולם השנייה מנתה הקהילה היהודית כ-250 אלף יהודים. לקראת ולאחר סיפוח אוסטריה לגרמניה הנאצית בשנת 1938 היגרו ממנה תוך זמן קצר מרבית היהודים לארצות המערב ולארץ ישראל. למרבה הצער אלו שלא הצליחו לעזוב בזמן נספו בשואה. לאחר השואה קטנה הקהילה בצורה משמעותית וכיום היא מונה כ- 15 אלף חברי קהילה רשומים אם כי יש לשער שישנם עוד כ- 20 אלף יהודים מתבוללים באוסטריה החוששים להימנות ברשימות הקהילה.

הקהילות הדומיננטיות בעיר כיום הן הקהילה הבוכרית, הקהילה המקומית, הקהילה הדוברת רוסית, הקהילה החסידית והליטאית, הקהילה הגרוזינית וקהילת בית חב"ד. בעיר קיימים כיום כ- 15 בתי כנסת המקיימים מניינים מדי יום ביומו ומעל ל- 20 בתי כנסת המקיימים מניינים מדי שבת כאשר בכל אחד מהם לוקחים חלק עשרות מתפללים. בעיר פועלים כיום 3 מרכזי חינוך יהודיים המפעילים גנים ובתי ספר בהם לומדים מאות תלמידים.

יו"ר "מרכז רבני אירופה" (RCE), הרב מנחם מרגולין, אמר כי המחקר שערך ד"ר דניאל סטצקי במימון ה"מרכז" אפיין באופן חסר תקדים את תופעת ההתבוללות והרבנים צפויים לגבש דרכי התמודדות שונים. הנתונים שייחשפו בכנס מפתיעים במיוחד וצפויים לעורר הד עולמי.

מנכ"ל "מרכז רבני אירופה" (RCE) הרב אריה גולדברג הוסיף כי "הכנס מהווה קריאת השכמה אמיתית לכל רבני אירופה והקהילות היהודיות לחזק את הפעילות להטמעת ערכי היהדות המגוונים בקרב בני הנוער, וכן בקרב כלל האוכלוסייה היהודית", הרב גולדברג הודיע שעקב הביקוש הרב אגף בירורי יהדות יתוגבר ויתן מענה לשאלות בבירורי יהדות באמצעות בית הדין המיוחד של רבני אירופה.

סמנכ"ל ה"מרכז" הרב יוסף ביינהקר שטרח רבות על הפקת הכנס ציין כי מעבר לכנס המוצלח והחשוב, מרנין היה לראות כיצד רבנים המגיעים ממקומות רחוקים ונידחים חוזרים עם מטען רוחני שנותן להם כוחות שהם זקוקים לו.

במבצע לוגיסטי מורכב: חולקו 100,000 ערכות מצה שמורה למאות קהילות באירופה

מדובר בלמעלה ממאה אלף ערכות של "כזית מצה" המחולקים על ידי רבני "מרכז רבני אירופה" שהעבירו את ערכות המצות לרבבות התושבים היהודיים ברחבי המדינות בכדי שהם יזכו לקיים את מצוות התורה בליל התקדש חג הפסח

ב"מרכז רבני אירופה" (RCE) ו"איגוד הארגונים היהודים באירופה" (EJA), ציינו מבצע לוגיסטי מורכב במהלכו חולקו 100,000 ערכות מצה שמורה למאות קהילות באירופה. כולל קהילות נידחות השוכנות במרחק נסיעה רב. על הביצוע הופקד סמנכ"ל "מרכז רבני אירופה" הרב יוסי ביינהקר.

כל אחת מהערכות נעטפה באריזה מיוחדת כדי להבטיח שתגיע בשלמות ליעדה. החלוקה התקיימה בסיוע ארגון בס"ד בהנהלת הרב יהודה רייכמן שמוציאים לפועל את הפרוייקט יחד עם רבני הקהילות השונות ברחבי אירופה.

מדובר בלמעלה ממאה אלף ערכות של "כזית מצה" המחולקים על ידי רבני "מרכז רבני אירופה" שהעבירו את ערכות המצות לרבבות התושבים היהודיים ברחבי המדינות בכדי שהם יזכו לקיים את מצוות התורה בליל התקדש חג הפסח.

גם השנה ההיערכות היתה מסובכת, וזאת בעקבות העובדה שהמצות נאפו באוקראינה, במאפיה בהנהלתו של הרב מאיר סטמבלה. על אף המלחמה המתנהלת בסמוך, רעש ההפגזות והקושי להוציא את המצות לאירופה. בחסדי שמים נמשכת עבודת הקודש ואספקת המצות לעם ישראל בתפוצות לא נפגעה. אנשי "מרכז רבני אירופה" הצליחו להעביר בשיירת משאיות את המצות לרחבי אירופה.

מדובר במבצע ייחודי במטרה שכזית מצות שמורה עבודת יד יגיעו לכל היהודים בקהילות השונות באירופה. כדי להביא להרחבת חלוקת המצות ובכדי להגיע לקהלים רחבים ככל הניתן, הפיקו "מרכז רבני אירופה" ו"איגוד הארגונים היהודיים באירופה" מארז ייחודי למצות. המארז מהווה פתרון מעולה לרבני הקהילות כמו גם ליהודים בקהילות כך שכולם יאכלו כזית מצה ויצאו ידי חובת המצווה.

פרויקט הענק שדואג לשנע את עשרות אלפי ערכות המצות היא חלק מהפרויקטים הרבים והברוכים של מרכז רבני אירופה. אחת מהפעולות הללו היא חלוקת עשרות אלפי משלוחי מנות סמוך לחג הפורים בקהילות היהודיות השונות. החלוקה חשפה את רבני הקהילות ליהודים רבים ששנים רבות הסתירו את דבר היותם יהודים ובשנים האחרונות פונים ומבקשים סיוע במזון.

במקביל, הופקה ערכת הפעלה מיוחדת אודות חודש ניסן והמצוות המיוחדות בו. הערכה הותאמה להפעלה בשפות שונות דבר שמאפשר לרבני הקהילות לקיים פעילות אינטראקטיבית לילדי הקהילות.

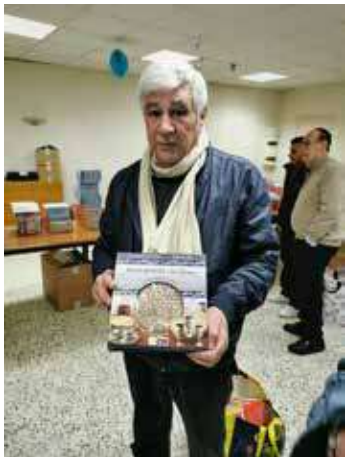

> אייר

עשרות רבני קהילות באירופה סיימו קורס מקיף בנושא סידור חופה וקידושין

את הקורס המקיף והייחודי למדו רבני הערים בצרפת ובמדינות אירופה באמצעות שיעורים של הגאון הרב אליהו בר שלום, רבה הראשי של העיר בת ים ומחבר סדרת ספרי ההלכה הנודעים "משפט הכתובה"

רבני קהילות מצרפת ומדינות נוספות באירופה סיימו קורס מקיף בנושא סידור חופה וקידושין. את הקורס מימן "מרכז רבני אירופה" כחלק מהפעילויות הרבות שהוא מקיים עבור כלל הרבנים באירופה בנושאי יהדות ושמירת המצוות.

את הקורס המקיף והייחודי למדו רבני הערים בצרפת ובמדינות אירופה באמצעות שיעורים של הגאון הרב אליהו בר שלום, רבה הראשי של העיר בת ים ומחבר סדרת ספרי ההלכה הנודעים "משפט הכתובה".

עם סיום הלימודים העיוניים, הוזמנו הרבנים אשר למדו את ההלכות העוסקות בנושא לשלושה ימים מרוכזים של לימודים אינטנסיביים. בסיומם השתתפו הרבנים במבחן מקיף ויסודי שנועד לבחון את הידיעות שלהם. עם סיום בדיקת הבחינה יקבלו הרבנים שהצליחו בה תעודה חתומה על ידי חברי נשיאות ומועצת "מרכז רבני אירופה" בה הם מאשרים שהם מוסמכים לסדר חופה וקידושין כדת משה וישראל.

בין הרבנים שהשתתפו בסמינר שהוקדש לסיכום לימוד נושא חופה וקידושין היה הג"ר יצחק גוגנהיים, הרב הראשי לפריז וחבר מועצת רבני אירופה, שמסר שיעור מרתק בנושא חובת ההקפדה של הרבנים מסדרי החופה והקידושין בכתיבת שמות החתן והכלה בכתובה כפי מקורם ומשמעותם היהודית.

במהלך דבריו הרחיב והעמיק הגר"י גוגנהיים בצורך ידיעת כללי הדקדוק של השמות הנכתבים בכתובות בשפה וציין כי כאשר מתרגמים את השמות משפות שונות ללשון הקודש מתרחשות פעמים רבות טעויות משמעותיות. הוא קרא לרבנים להקפיד שהכתובות שהם עורכים יהיו ללא טעויות ותיקונים. הוא הפתיע את הנוכחים בעדותו כי במהלך עשרות שנות כהונתו ברבנות נוכח פעמים רבות לראות שרבים מהזוגות שהתגרשו היתה בכתובה שלהם טעות על פי ההלכה.

הג"ר שמואל שלמה טובלי, מדייני פריז וחבר "מועצת רבני אירופה" הרחיב בדבריו בסוגים השונים של עדי הקידושין הכשרים והפסולים והביא דוגמאות שונות מנסיונו העשיר כיצד התמודד עם בעיות שהתעוררו בסמוך למעמד החופה.

הג"ר לוי יצחק קאהן, מו"צ וחבר בית דין רבני ליובאוויטש פריז וחבר מועצת רבני אירופה, מסר במהלך הכנס שיעור מיוחד בדיני בן מאומץ.

אורח הכבוד בכנס, הג"ר אליהו בר שלום, הדריך את הרבנים בשורה של שיעורים שמסר במהלך ימי העיון ועוררו הדים רבים. הוא מסר שורה ארוכה של פרטים שעל הרבנים להקפיד עליהם בכל סידור חופה. הגר"א בר שלום הדגיש בפני הרבנים כי בדור הנוכחי צריך הרב שמסדר את החופה והקידושין לעשות כל מאמץ בשכנוע זוגות שאינם שומרי תורה ומצוות להינשא כדת משה וישראל. "עליו לקיים את השיחה בנושא בסבר פנים יפות, בדרכי נועם ובהסברה נכונה. לצד זאת חובה עליו להקפיד על שמירת כל כללי ההלכה המסורים לנו מדור לדור בלא לסטות מהם".

המשתתפים הודו ליו"ר ה"מרכז" הרב מנחם מרגולין ולסמנכ"ל ה"מרכז" הרב יוסי ביינהקר כמו גם להרב אברהם אבא טורצקי מזכיר מועצת רבני אירופה על הטירחה הרבה וההשקעה בסמינר החשוב והנחוץ,

בהנהלת ה"מרכז" הביעו תודה מיוחדת למארח הסמינר הרב שמואל חורי, רב הקהילה התוניסאית בפריז ונציג "מרכז רבני אירופה" בצרפת אשר פעל רבות לקיומו והצלחתו של הסמינר.

> סיוון

ב"מרכז רבני אירופה" הודיעו: יוקם בית דין מיוחד לבירור יהדות

מזכיר "מרכז רבני אירופה" שיגר מכתב למאות הרבנים שם הוא מודיע על הקמת בית דין מיוחד שימונה לברר את יהדותם של המבקשים להצטרף לקהילות • ההחלטה התקדימית מגיעה לאחר שנים של התמודדות לא פשוטה בנושאים של בקשות נישואין, קבורה וכיוצ"ב

לאחר התמודדות רבת שנים של רבני הערים והקהילות באירופה בנוגע לבירור יהדותם של רבים המבקשים להיכנס לקהילות היהודיות, הוחלט ב"מרכז רבני אירופה" להקים בית דין בהרכב מיוחד שיהיה ממונה לברר את יהדות המבקשים בצורה הטובה ביותר.

במכתב ששיגר מזכיר "מרכז רבני אירופה" למאות הרבנים נכתב כי, "ידועה ומפורסמת התמודדותם רבת השנים של רבני הקהילות באירופה בכל הקשור לקביעת מעמד אישי ומידע על יהדותם של רבים המבקשים להיכנס ולהיות חברים בקהילות באירופה, וכן בקשות לנישואין, קבורה וכדומה".

"מדובר בנושא איתו מתמודדים מאות רבות של רבנים, ובהיות שהתחום נותר פרוץ לכל מאן דבעי לעשות על פי שיקול דעתו האישי נוצר חלל עצום המטיל על כל רב את האחריות להחליט ע"פ דעתו הבלעדית את מי הוא מצרף לקהילה או מיהו יהודי, ללא שיעמוד בית דין מוכר מאחורי החלטתו".

"לאור זאת", נאמר במכתב, "התקבלו בקשות רבות של רבני קהילות רבים להקים בית דין מיוחד לענייני בירור יהדות ולמתן אישורי יהדות. בשל כך אנו שמחים לבשר כי 'מועצת רבני אירופה' קיבלה החלטה בישיבתה האחרונה על הקמת בית דין בהרכב מיוחד שייתן מענה לכל ענייני בירור יהדות ומעמד אישי".

בראש בית הדין יעמדו הרבנים: הגאון הרב פנחס לייבוש פאדווא, הרב הראשי וראב"ד דק"ק 'שומרי הדת', אנטוורפן, הגאון הרב בנימין יאקאבס, הרב הראשי של המחוזות בהולנד ויו"ר ועד הרבנים בהולנד, הגאון הרב לוי יצחק קאהן, חבר בי"ד רבני ליובאוויטש – פריז.

בשולי המכתב ששוגר לרבני אירופה נכתב כי, "בית הדין יבקש את עמדתם והמלצתם של חוקרי ומבררי יהדות המוכרים על ידו ולאחר שיקול דעת יחליט בית הדין אם לאשר את יהדותם. בשמם של חברי נשיאות ומועצת רבני אירופה, אנו באים בקריאה נאמנה לכל רבני הקהילות באירופה לפנות לבית הדין הנ"ל בכל הקשור לקביעת מעמד אישי וקביעת יהדות בכדי שנוכל לשמור ולהציל את עם ישראל ממצבים חמורים".

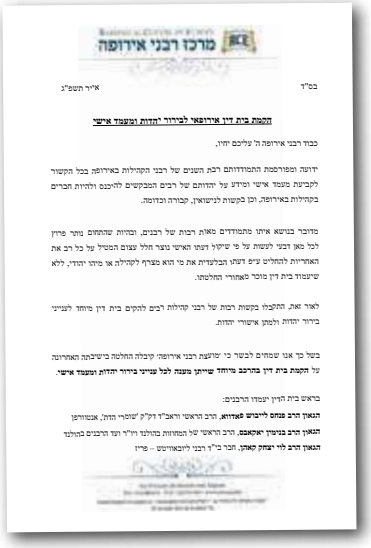
מרכז רבני אירופה

בס"ד

איר תשפ"ב

הקמת בית דין אירופאי לבירור יהדות ומעמד אישי

כבוד רבני אירופה הי"ו עליכם יחיו,

ידועה ומפורסמת התמודדותם רבת השנים של רבני הקהילות באירופה בכל הקשור לקביעת מעמד אישי ומידע על יהדותם של רבים המבקשים להיכנס ולהיות חברים בקהילות באירופה, וכן בקשות לנישואין, קבורה וכדומה.

מדובר בנושא איתו מתמודדים מאות רבות של רבנים, ובהיות שהתחום נותר פרוץ לכל מאן דבעי לעשות על פי שיקול דעתו האישי נוצר חלל עצום המטיל על כל רב את האחריות להחליט ע"פ דעתו הבלעדית את מי הוא מצרף לקהילה או מיהו יהודי, ללא שיעמוד בית דין מוכר מאחורי החלטתו.

לאור זאת, התקבלו בקשות רבות של רבני קהילות רבים להקים בית דין מיוחד לענייני בירור יהדות ולמתן אישורי יהדות.

בשל כך אנו שמחים לבשר כי 'מועצת רבני אירופה' קיבלה החלטה בישיבתה האחרונה על **הקמת בית דין בהרכב מיוחד שייתן מענה לכל ענייני בירור יהדות ומעמד אישי.**

בראש בית הדין יעמדו הרבנים:

הגאון הרב פנחס לייבוש פאדווא, הרב הראשי וראב"ד דק"ק 'שומרי הדת', אנטוורפן

הגאון הרב בנימין יאקאבס, הרב הראשי של המחוזות בהולנד ויו"ר ועד הרבנים בהולנד

הגאון הרב לוי יצחק קאהן, חבר בי"ד רבני ליובאוויטש – פריז

> תמוז

רבני אירופה התכנסו לפורום השנתי שנערך ע"י "מרכז רבני אירופה"

במרכז רבני אירופה קיימו את הפורום השנתי המקצועי בעיר הנובר שבגרמניה לזכר הרב ושליח חב"ד בעיר הרב בנימין וולף ע"ה שנסתלק בחטף לפני 3 שנים • במהלך ימי הפורום זכו הרבנים לשעות של הרצאות מרתקות לצד שיחות מעמיקות על עתיד יהודי אירופה

עשרות רבנים המכהנים פאר כרבנים מטעם "מרכז רבני אירופה" התכנסו בחודש תמוז לשלושה ימי עיון מרוממים ומרתקים במיוחד שנערכו בעיר הנובר שבגרמניה, תחת הכותרת "הפורום המקצועי לרבני אירופה".

הפורום המקצועי לרבני אירופה הינו פורום המתכנס אחת לשנה ודן בנושאים מקצועיים העומדים על סדר יומם של רבני הקהילות באירופה העושים לילות כימים למען יהודי אירופה באשר הם מתוך מסירות נפש מופלאה.

'מרכז רבני אירופה' בחר לקיים את המפגש השנה בעיר הנובר שבגרמניה לזכרו של הרב ושליח חב"ד בעיר הרב בנימין וולף ע"ה שנסתלק בחטף לפני 3 שנים. כזכור, רעייתו הרבנית שטערני שתחי' הדהימה את כולם כאשר החליטה לקבור אותו בבית הקברות היהודי המקומי ולהמשיך את השליחות והפצת היהדות בעיר.

לזכרו של הרב וולף הוקם בית הכנסת 'בית בנימין' שבו מתקיימים שיעורים ופעילויות לקהילה בכל יום והפך למרכז יהודי מרכזי בעיר, ובראשו עומד כיום חתנו הרב לוי גוטליב שיחי'.

הרבנים שהגיעו להשתתף בפורום המקצועי של "מרכז רבני אירופה" התארחו שלושה ימים בבית בנימין ושמעו הרצאות ממיטב המרצים אשר ריתקו את הרבנים במשך שעות ארוכות במגוון נושאים חשובים ובוערים העומדים על סדר יומם של רבני אירופה.

>>

תשפ"ג במרכז

בימי הפורום נשאו דברים בין היתר: הרב יואל בייטש, מרצה לחסידות ומחשבה, ד"ר קובי פלדמן, יועץ חינוכי ומנחה הורים, מר עזרא היידו, מומחה לקהילה ומשפחה, מאמן, מגשר ומנחה קבוצות.

בשעות הערב זכו הרבנים לשעה של קורת רוח מפיו של הרב ישראל דיסקין, השליח הראשי לגרמניה, הרב יהודה טייכטל רבה של ברלין, מר מיכאל פורסט נשיא הקהילות היהודיות בנידרזאקסן ומר תומס הרמן, מ"מ ראש העיר הנובר.

במהלך ימי העיון נשא במקום דברים הרב שלמה ביסטריצקי רב העיר המבורג וחבר מועצת רבני אירופה אשר במשך זמן רב סקר בפני הרבנים את הפעילות הענפה של המרכז. בדבריו הודה בחום לרבנים אשר עוסקים במלאכת הקודש יומם ולילה במסירות מופלאה למען יהודי אירופה.

במהלך ימי הפורום התקיים ערב הוקרה לרבני אירופה ע"י קהילת 'בית בנימין' ובו השתתפו רבים מהקהילה היהודית, אישי ציבור ופוליטיקאים מקומיים.

הרב אברהם אבא טורצקי מזכיר מועצת רבני אירופה הלהיב את הקהל במנגינות 'מבית אבא' שהרעידו את מיתרי ליבם בגעגועים לאבינו שבשמיים. ראש העיר מר בליט אונאי קיבל את משתתפי הפורום בבנין העיריה בחמימות רבה ושיבח את הפעילות הגדולה של קהילת 'בית בנימין' והבטיח את עזרתו להתפתחות והרחבת הקהילה.

הרב אריה גולדברג מנכ"ל מרכז רבני אירופה הודה בחום רב לראש העיר על עזרתו בעבר ובהווה ובבקשה לעתיד וציין את היענותו תמיד בסבר פנים יפות לכל בקשה ומשאלה של הקהילה היהודית.

אירוע מרגש עד דמעות התקיים בבית העלמין כאשר הרבנים אמרו פרקי תהילים ליד קברו של הרב בנימין וולף ע"ה. הרב אריה גולדברג דיבר בהתרגשות רבה על כך שהוא זכה שמשפחתו של הרב וולף זכתה להמשיך את פועלו הרב בעיר הנובר ביתר שאת וציין שמרכז רבני אירופה הקים בזמנו את קרן 'פאר בנימין' בתרומתו של מר רמי לוי אשר חילקו מאות זוגות תפילין ליהודים שקיבלו על עצמם להניח תפילין בכל יום. הרב אברהם אבא טורצקי נשא תפילת קל מלא רחמים לזכרו.

אגף מורשה של 'המרכז' מסכם שנה של פעילות עניפה מסביב למעגל השנה

במסגרת פעילות מרכז רבני אירופה לתת מעטפת רוחנית לכל רב קהילה יהודי ברחבי יבשת אירופה, עוסק אגף מורשה של 'המרכז' בהנהלתו של סמנכ"ל 'מרכז רבני אירופה' הרב יוסף ביינהקר, בנושא חינוך הילדים. כמעט כל רב קהילה באירופה מתעסק שעות ארוכות עם ילדים יהודיים המבקשים לשמוע וללמוד על יהדותם. מתוך הבנה שללא זהות יהודית מבוססת, עתיד ילדי אירופה היהודיים נמצא בסכנה הוחלט ב'מרכז' ליצור כל חודש ערכת פעילות ברמה מתאימה לילדים בקהילות אירופה אשר מונגשת באופן חווייתי.

בכל חודש מופצת על ידי 'המרכז' ערכה מיוחדת שכוללת חומר המתאים למפגשים שונים העוסקים באירוע יהודי שיש באותו חודש. בערכה יש אמצעים וויזואליים, סרט מרכזי, פעילות מחולקת, דפי עבודה והזמנות לקראת הפעילות. לטובת ילדים שיכולים לקרוא בעברית קיימים בדפי העבודה גם 'פינת עברית'.

חבורת דמויות שמעשירות את הילדים סביב הנושא הנלמד באותו מפגש. סמאים – תספר לילדים סיפור מההיסטוריה היהודית הקשור לנושא. גלובי – תלמד את הילדים מילים וכלים בסיסיים בשפה העברית. רובי – ירחיב לילדים מידע כללי. שלומי – יאתגר את הילדים במשחק חוויתי. פאני – תספר לילדים בדיחה.

לערכה מצורף באנר לקיר הפעילות השנתי שילווה את הילדים במהלך השנה. ובנוסף באנר לפינת העברית ואביזרים להוספה על הקיר במהלך השנה

הערכה בנויה לילדים מגיל 6 ועד גיל 12 לערך, אבל עם החומר המקצועי שבה קל מאוד לבצע התאמות לשכבות גיל נוספות.

הערכה יוצאת על ידי 'מרכז רבני אירופה', ומיועדת לקהילות האירופאיות, אבל בפועל התפוצה רחבה בהרבה והיא מגיעה לכל מקום כמעט. זאת בזכות העובדה שהערכות קיימות בתרגום מקצועי לעברית, אנגלית, גרמנית, רוסית, צרפתית וספרדית מה שהפך את הערכות ללהיט של ממש.

הערכה המתאימה לכל חודש לפי האירועים היהודיים השונים שיש בו, כוללות מערך מוקפד ומותאם הכולל את כל המידע הנצרך, דרכי הפעלה ועזרים נוספים. הן מיועדות להפעלה עצמית. החומרים לסדנאות מופצים בקהילות אירופה בסיוע 'קרן מרומים', וכוללות חוברות הדרכה האוגדות בתוכן את כל ההפעלות שהמפעילים יכולים לעשות לילדים.

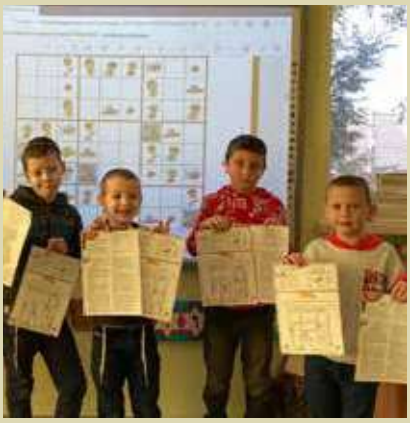

להחזיר עטרה ליושנה

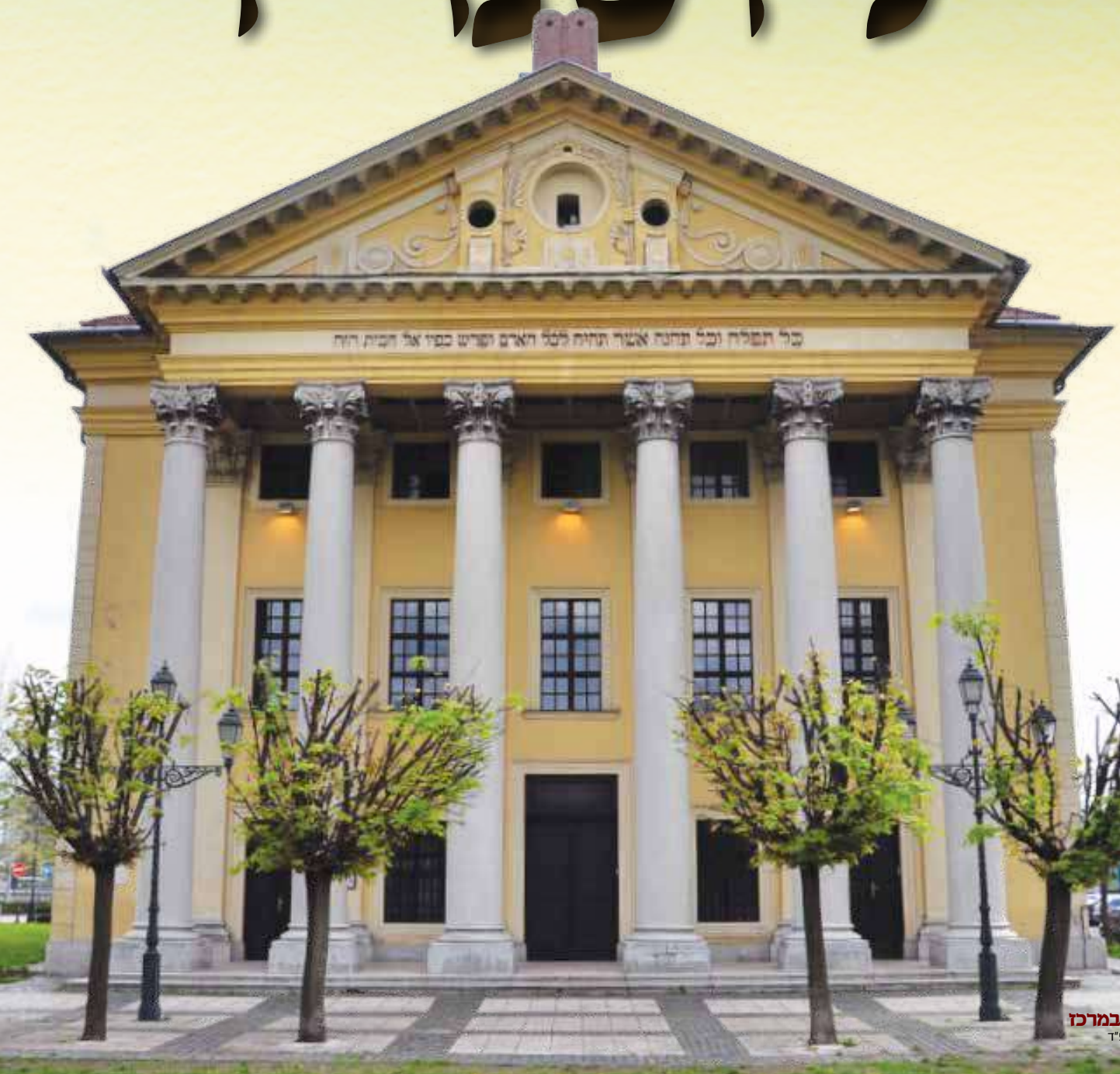

שנת תשפ"ד שאנו עומדים בפתחה מציינת שמונים שנה לשואת יהודי הונגריה בהם נגדעו באחת החיים היהודים באחת הקהילה המפוארות והוותיקות באירופה ■ בשנים האחרונות רואה הונגריה היהודית פריחה משגשגת וחסרת תקדים ■ **ערב ראש השנה מעניק הרב הראשי של עמ"ך – איגוד הקהילות שומרי תורה בהונגריה, הרב שלמה כובש, חבר מרכז רבני אירופה, ראיון מרתק על התחייה היהודית במדינה ומשתף את 'במרכז' בסיפור חייו הסוערים כיצד הגיע מילד הונגרי שלא ידע מאומה על יהדותו למעמדו הנוכחי** ■ על הקשר החם בין בכירי השלטון ההונגרי לקהילה האורתדוכסית ■ על המאמצים להחיות את נשמותיהם של כמאה אלף מיהודי בודפשט והסיפור הלא-יאומן על בית הכנסת שהפך לאולפן רשת השידור וחזר לכבודו הראשון

הונגריה תש"ד.

כתמיד חלים הימים הנוראים בחודש תשרי, אבל באותה שנה חלו הימים הנוראים בימי הקיץ. בראשיתה של השנה כבר נדמה היה שמפלתם של הנאצים ימ"ש קרובה, וכי לא יעלה בגורלם של יהודי הונגריה את שעלה בגורל אחיהם בשאר חלקיה של אירופה הכבושה.

אך אז, בשלהי החורף כאשר הנאצים החלו חוששים כי בעלי־בריתם ההונגרים עומדים להפר את הברית ולעזוב את הלחימה לצדם - בבת אחת ירד מסך של אש ושכול על קרוב למיליון יהודים. אף שחייהם בשנים האחרונות רחוקים היו מלהיות גן עדן, מעונים ונרמסים היו תחת גזירות דרקוניות ומצווים לסמן את בגדיהם בטלאי הצהוב המשפיל - עדיין דימו עד אז למלט את נפשם. אולם נגזרה הגזירה.

הנאצים ימ"ש, שידעו כי האדמה בוערת תחת רגליהם וכי לא יארך עוד זמן רב עד שסידרת כשלונותיהם בקרבות השונים יצטרפו לכדי כשלון חרוץ במערכה כולה, ניגשו לבצע את 'הפתרון הסופי' ביהודי הונגריה במהירות וביעילות מצמררות. בתוך שבועות ספורים - החל מאמצע חודש אייר ועד שלהי אותו קיץ איום ונורא, שולחו בכל שבוע רבבות מיהודיה של הונגריה אל המשרפות והכבשנים שבאושוויץ. קהילות שלמות על רבבות יהודיהן הוכחדו עד האחרון שבהן. יהדות הונגריה המפוארת היתה למאכולת אש שעה שקרוב לשישים ריבוא מיהודיה עלו על מוקדה, ה"ד.

הונגריה, ערב ראש השנה תשפ"ד.

80 שנה חלפו מאז, ובין מרחביה של המדינה הירוקה, מסבירת הפנים לתיירים, כמעט שלא ניכר עוד שריד לימי עברה המפואר. יהדות הונגריה המפוארת עקרה אל תוככי מאות קהילות בארץ הקודש, בארצות הברית, באירופה, ובעוד ריכוזים יהודיים ברחבי העולם, ואילו בהונגריה עצמה לא נותרו כי אם שרידים לאותו עבר מפואר. בתי עלמין ישנים, קברי צדיקים, בתי כנסת חרבים למחצה.

אך למרות הכל ישנם כאלו שאינם מתייאשים ומתעקשים להחזיר עטרה ליושנה. הבולטים שבהם שליחי חב"ד במדינה פועלים במרץ אינסופי בהונגריה בכלל ובודפשט בפרט להוציא יקר מזולל. בודפשט נחשבת לעיר הבירה האירופאית עם הכי הרבה יהודים. כמה? עפ"י הנתונים מתגוררים בבודפשט בסביבות המאה אלף יהודים !!!.

חבר מועצת רבני אירופה הגה"ח ר' ברוך אוברלנדר, רב אב"ד בד"צ קהילות החרדים בהונגריה, נשלח למקום ע"י כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בשנת תשמ"ט, והחל במהפכה הגדולה שנמשכת כיום בעוצמה גדולה על ידי הרב שלמה כובש חבר מרכז רבני אירופה, שהקים מוסדות מפוארים בכל רחבי בודפשט ומחוצה לה.

הרב אוברלנדר שליח חב"ד הראשי במדינה, הינו מגדולי הפוסקים בקהילות היהודיות באירופה, צנא מלא ספרא ובעל ידע רב בכל מכמני התורה והיסטוריה יהודית. כל הדבר הקשה בהנהגת קהילות יהודי הונגריה יביאו אליו. לצידו עומד הרב כובש, מכהן הרב הראשי של עמ"ך – איגוד הקהילות שומרי תורה בהונגריה.

הרב כובש יליד הונגריה בעצמו, הוא כיום הרוח המחיה ומי שעומד מאחורי מפעל אדירים של חידוש היהדות בהונגריה, ובעל קשרים מסועפים עם בכירי המדינה כולל ידידות עם רה"מ הונגריה מר ויקטור אורבן. ואת השיחה עמו אנו מקיימים בלכתו

הרב כובש בתקיעת שופר בפתיחת בית הכנסת בחודש אלול

בהכנסת ספר תורה בבודפשט

השוקקת חיים בבניין משרדי עמ"ך. שעות ספורות בטרם יעלה לטיסה לכיוון ישראל, בכדי להיפגש עם ראש הממשלה בנימין נתניהו ולהזמינו כשליחו של נשיא הונגריה אורבן לביקור ממלכתי בהונגריה. הרב גם עסוק ממש כעת בהקמת קהילה של ממש למאות פליטים יהודים מאוקראינה שהתיישבו בעיר הבירה, ולצד עשרות נושאים בוערים העומדים בטיפולו, מצא זמן לשוחח עם 'במרכז' לאור ההערכה הרבה על עזרתם הרבה בכל העת לרבני הונגריה.

אך לפני הכל אי אפשר שלא לעמוד משתאים בסיפור החיים הדרמטי כיצד הגיע בהשגחה פרטית מילד הונגרי שכמעט אינו יודע מאומה על יהדותו, למקום בו נמצא עתה.

אז כך: הרב כובש, נצר לגדולי רבני הונגריה מדורי דורות, נין של בעל 'אוהל שלמה' הרב משארקאד, דודו של הרב מוייצען בעל ה'מעשי למלך', גדל כנער בקהילה ההונגרית המתבוללת, הכיר את אלוקיו, ועתה מצעיד את יהדות הונגריה למקומה הראוי ומנסה להחזיר עטרה ליושנה.

על יהדות הונגריה המעטירה עברה תקופות לא-קלות ולא-פשוטות, רבים הם אלו שניסו להרוס ולרמוס כאן את היהדות המקורית. בשנים שלפני המלחמה היו אלו ה"ניאולוגים" - הכינוי המקומי ל"רפורמים" - שעשו שמות בקהילה, וגדולי עולם יצאו למלחמת חורמה מולם, בראשם מרן ה"חתם סופר" וממשיכי דרכו, זצוק"ל.

כשהקהילה העצמאית כבר התבססה, היו אלו הנאצים שנעצו את ציפורניהם על יהדות הונגריה המעטירה וכילו אותה פיזית ורוחנית. למעלה מחצי מיליון יהודים הושמדו בתוך חודשים ספורים, ה"ד. המלחמה כבר הסתיימה, ואז הגיעה תורם של הקומוניסטים להרוס ולחבל בשארית הפליטה שעוד נותרה.

בחסדי ה', כיום, דווקא אותו ילד הונגרי שנולד בצל הקומוניסטים, ולא ידע כמעט על יהדותו, מחזיר את עטרת יהדות הונגריה ליושנה, ומנסה להחיות את העצמות היבשות ולהפיך חיים יהודיים בקרב כמאה אלף היהודים מתגוררים כיום בהונגריה, והוא זוכה בסיעתא דשמיא להצלחה לא מבוטלת.

מ'מאטה' ועד שלמה דוד

אז באמת איך הגיע אותו ילד יהודי עד כאן ? אנו שואלים את הרב כובש, והסיפור שבפיו הוא לא פחות מפעים ומרתק, כמו שנלקח מספר עלילתי ואולי אפילו דמיוני.

כאמור, הרב כובש נולד בהונגריה הקומוניסטית למשפחה יהודית מתבוללת. קראו לו אז 'מאטה'. הוא ידע כי הוא יהודי, אלא שלא היה לו שמץ של מושג מה זה אומר. למרות שכאמור הוא היה נין ונכד לאחד מגדולי חשובי רבני הונגריה.

"אכן, אני נצר למשפחה רבנית ידועה מאוד בהונגריה: משפחת זילברשטיין - הרבנים מוואיטצן, רבי דוד יהודה, מחבר 'שבילי דוד' על השולחן ערוך ובנו רבי ישעיה מחבר 'מעשי למלך' על הרמב"ם. אחיו הגדול של רבי דוד יהודה היה רבי שלמה זילברשטיין, רב בקהילת שארקאד ומחבר הספר 'אהל שלמה' על התורה וסוגיות הש"ס. רבי שלמה נפטר בשנת תרס"ט, ומנוחת כבודו בגרויסווארדיין. אני, דור חמישי ממנו, ונקרא על שמו.

"אישית, אין בליבי ספק, כי זכותו של צדיק וגאון זה עמדה לי בדרכי חזרה אל שורשיי. לימים אף כתבתי במשך שנה שלימה סידרת מאמרים על פרשת השבוע המבוססים על ספרו - כעין הכרת תודה לסבא חשוב זה שמאציל עליי מהודו עד היום הזה".

מספר הרב כובש:"בבית הספר למחוננים בבודפסט בו למדתי, היו היהודים כ-60 אחוזים מכלל התלמידים - כמצופה מבית ספר למחוננים. כולנו, לא רק אני, ידענו על מוצאנו, אך לא הייתה לכך בעינינו, כל משמעות".

"פשיטת הרגל של הקומוניזם בשנת תשמ"ט, יצרה אצל חלק ניכר מהנוער ההונגרי משבר אידיאולוגי. לפתע, כל מה שעד אתמול היו חייבים להאמין בו - הפך למושמץ. כתוצאה מכך פנו צעירים רבים בהונגריה לאפיקים דתיים.

"האווירה הזו השפיעה גם עליי, וכשהייתי בן קצת יותר מ-11 התחלתי להרגיש משיכה לחיים שיש בהם משמעות. באחד מאותם ימים סיפר חבר להוריי על ראביי 'ניאולוג' שעומד לפתוח 'תלמוד תורה', אך מתנה זאת ברישומם של לפחות 10 נערים. אני ואחת מאחיותיי רצינו להירשם ל'תלמוד תורה', ואבי אפילו עודד אותנו בכיוון זה.

"ב'תלמוד תורה' הניאולוגי, שהיה בעצם 'בית ספר של יום ראשון' ליהדות, רכשתי את המושגים הראשונים שלי על מועדי ישראל ופרשת השבוע. אלא שדי מהר חדל המקום לפעול.

"אחרי כשנה התחלתי להתכונן לבר מצווה שלי, ומכיוון שהייתי די עצמאי ברוחי, החלטתי שאם אני יהודי, הרי שאני צריך להיות נימול. ממש כמו אברהם אבינו וכמו משה רבנו...

"פניתי מיוזמתי למוהל-רופא יהודי מקומי והוא הסכים למול אותי. שום יהודי שומר תורה ומצוות לא נכח ברגעים המרגשים בהם כרתי ברית דמים עם אלוקיי. לימים התברר לי, כי באותן שנים נערכו בכל רחבי הונגריה לא יותר מ-20 בריתות מילה בשנה, ושלי הייתה אחת מהן...".

בזכות בקבוק קטשופ

אחרי שנימול הרגיש מאטה הצעיר, כי הלימודים אצל הראביי הניאולוגי דלילים מדי, והוא החליט לחפש מורה רציני ומעמיק יותר.

"באותם הימים כבר פעל בהונגריה שליחו של כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל, הגה"ח רבי ברוך אוברלנדר, חבר מועצת מרכז רבני אירופה, אלא שאני עוד לא ידעתי זאת", מוסיף ומספר הרב כובש.

"באותו קיץ טסתי לישראל, למחנה קיץ שארגנה בארץ תנועת 'בני עקיבא' לנערים יהודים מחו"ל, במסגרת הכנתם לבר מצווה. והנה דווקא בהיותי בארץ, נודע לי כי זה לא מכבר הגיע לבודפסט רב בשם הרב ברוך אוברלנדר...

"החלטתי שעם חזרתי להונגריה אני 'חייב' לפגוש אותו. העניין הוא שהייתי נער ביישן ולא ידעתי איך בדיוק ליצור קשר עם הרב המכובד. מישהו שהכיר את הרב, הציע לי הצעה מקורית: 'מכיוון שבבודפסט קשה להשיג מוצרי מזון כשרים למהדרין, אולי תבוא לביתו בשליחותי להביא לו קטשופ כשר'...

"ביום שבו נחתי בהונגריה, לפני שהספקתי לעשות כל דבר אחר, עליתי על אוטובוס ונסעתי הישר לביתו של הרב אוברלנדר, כשבקבוק הקטשופ בידי... אני זוכר את עצמי, עומד על סף הדלת, ליבי פועם מהתרגשות, ואני מהסס... לבסוף אני אוזר עוז ודופק.

הרב פתח את הדלת, שאל לרצוני, ואני הושטתי לו את בקבוק הקטשופ. אלא שלבקבוק צורף מכתב המלצה (שנכתב על ידי שולח הקטשופ). אני כבר עמדתי להסתובב וללכת כאשר הרב אוברלנדר קלט את המכתב המצורף ועיכב אותי.

מיד לאחר שקרא את המכתב הזמין אותי להיכנס לביתו. במבט לאחור אני יכול לומר, כי הרגע שבו נכנסתי לביתו של הרב אוברלנדר, היה לרגע המשמעותי והגורלי ביותר בחיי. מכאן והלאה קיבלתי תוכן חדש לחיי".

הסוכן הסמוי של הרב

מי שהתקשה לקבל בהבנה את קשריו החדשים של שלמה עם הרב, היה אביו של שלמה. מיכאל כובש, בכיר בחברת התעופה 'לופטהנזה', היה ליברל מוצהר, שתמיד שמר על עצמאותו הרוחנית, ומעולם לא היה חבר רשמי במפלגה הקומוניסטית.

בתחילה, כאשר ראה כי בנו מאטה, מחפש קצת יידישקייט, הוא דווקא שמח. בעיניו זה העיד על יוזמה ומעוף. אבל כשה'יוזמה' נהפכה לקשר מעמיק והולך עם הרב אוברלנדר – החל האב לחשוש.

"לדאגתו של אבי הייתה סיבה טובה... שכן לאחר כל פגישה עם הרב הייתי מגיע הביתה עם הקפדה חדשה – בתחום הכשרות, השבת ועוד. אבי כבר לא ידע למה לצפות. עד שבאחד הימים הוא מצא דרך 'מעודנת' לרמוז לי כי הוא מתנגד לפגישותיי עם הרב. 'אין לי ספק כי היהודים הדתיים הקנאים, הם הגורמים לתופעת האנטישמיות', אמר.

ואולם דווקא התנגדותו של אבי, הגבירה אצלי עוד יותר את אש התשוקה לקרבת אלוקים וליהדות אמיתית. כזו שיכולתי לפגוש רק אצל הרב אוברלנדר".

ובינתיים, בבית הספר המקומי הופך מאטה הצעיר למעין סוכן סמוי של הרב. "בכיתה שלנו, היו 20 יהודים מתוך 35 תלמידים. משכתי חלק גדול מהם למועדוניות היהדות שהפעיל הרב אוברלנדר. הייתי הולך עם פאות וקסקט והצלחתי ב"ה לא מעט".

מערכת היחסים עם אביו הייתה חלק משמעותי מאוד בתהליך התקרבותו של הרב כובש לחיי תורה ומצוות:

"אבי הרשה לי לבחור שלשה ימים מכל חגי ישראל – שבהם לא אלך לבית הספר, ובשאר הימים נאלצתי ללכת. מה

הגר"ב אוברלנדר שליט"א
אב"ד בד"ץ קהילות החרדים בהונגריה

הרב כובש בפגישה עם השר מלבאלי

"הגעתי לקראון-הייטס בימים הנוראים של תשנ"ד", ממשיך הרב כובש בסיפור חייו, "וזכיתי להתפלל במחיצת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל, בסוכות ובשמחת תורה. בסוף חודש תשרי נסעתי לפיטסבורג ולמדתי שם שנתיים. אבי שבינתיים נרגע מפחדיו - היה דווקא מרוצה. הוא ביקר בפיטסבורג וראה קהילה חרדית שלמה שכל חבריה אנשים 'נורמליים' ודעתו נחה עליו". אביו היה מרוצה, אך דווקא שלמה לא היה שלם עם העובדה שחלק - גם אם קטן - מזמנו, מוקדש ללימודי חול. הוא רצה להקדיש את כל זמנו ללימוד תורה בלבד. הוא פנה וביקש ברכה בעניין כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל. לא עברו כמה ימים וקיבל שיחת טלפון מלא אחר מאשר מזכירו של הרבי רבי לייבעל גרונר שהודיע לו שהמכתב נקרא לפני כ"ק האדמו"ר (שהיה אז כבר במצב בריאותי קשה) ושהוא הנהן בראשו ואישר את הבקשה...

במפגש עם רבנים ובכירים מהונגריה

בפגישה עם ראש הממשלה נתניהו

כי החליט לקטוע סופית את לימודיו בתיכון המקומי, ולחזור לישיבה בארץ. האב התקומם, אבל לבסוף נמצא פיתרון של פשרה שהיה מקובל גם עליו: שלמה ייסע ללמוד בישיבת חב"ד בפיטסבורג בארה"ב, שבה למדו גם קצת לימודי חול.

התעוררה בעיה של מימון הלימודים והשהייה בארה"ב. אלא שגם הבעיה הזאת נפתרה במהרה ובדרך מאד לא צפויה: אברך חסידי מוויליאמסבורג שהגיע לביקור בבודפשט, נפגש עם הרב אוברלנדר. תוך כדי שיחה סיפר לו הרב אוברלנדר על שלמה, הצעיר הרציני שבחר בחיי תורה ולשם כך מתכוון להרחיק עד פיטסבורג.

הרב אוברלנדר הוסיף וסיפר על בעיית המימון המעיקה והשיחה התגלגלה גם לעניין ייחוסו המכובד של שלמה, מצד אימו. כששמע זאת האברך מוויליאמסבורג, קפץ כנשוך נחש. התברר שהוא ושלמה הם קרובי משפחה. באותו הרגע הודיע הלה כי יממן את לימודיו של שלמה בארה"ב.

"הגעתי לקראון-הייטס בימים הנוראים של תשנ"ד", ממשיך הרב כובש בסיפור חייו, "וזכיתי להתפלל במחיצת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל, בסוכות ובשמחת תורה. בסוף חודש תשרי נסעתי לפיטסבורג ולמדתי שם שנתיים. אבי שבינתיים נרגע מפחדיו – היה דווקא מרוצה. הוא ביקר בפיטסבורג וראה קהילה חרדית שלמה שכל חבריה אנשים 'נורמליים' ודעתו נחה עליו".

אביו היה מרוצה, אך דווקא שלמה לא היה שלם עם העובדה שחלק – גם אם קטן – מזמנו, מוקדש ללימודי חול. הוא רצה להקדיש את כל זמנו ללימוד תורה בלבד. הוא פנה וביקש ברכה בעניין כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל. לא עברו כמה ימים וקיבל שיחת טלפון מלא אחר מאשר מזכירו של הרבי רבי לייבעל גרונר שהודיע לו שהמכתב נקרא לפני

שהוא לא ידע שבימים אלה גם חבשתי לעצמי את היד כאילו היא פצועה, כך שלא אצטרך לכתוב בחג.

"הבעיה התעוררה במבחנים. מישהו היה חייב לכתוב במקומי ולא רציתי לבקש דבר כזה מאף לא אחד מחבריי היהודים. אבל היו גם רגעים קשים אחרים. הגעתי לכיתה באחד החגים עם יד חבושה, ומכיוון שלמדנו עד שעת דמדומים, פנה המורה דווקא אליי והורה לי להדליק את האור.

"לא ידעתי מה לעשות. העמדתי פנים כאילו לא שמעתי, עד שלבסוף חבר שלי הבין מה קורה והדליק במקומי את האור. לאחר סיום הלימודים בימי החגים, הייתי צועד ברגל לבית הכנסת – מרחק כ-40 דקות הליכה".

הבר מצוה והקרוב מוילאמסבורג

כעבור שנה במחיצת הרב אוברלנדר חגג מאטה-שלמה את הבר המצווה שלו – בבית הכנסת של הרב.

"אבי שהשתתף במסיבה יצא ממנה בהרגשה מעורבת: מצד אחד, הוא נהנה במסיבה ושמח לראותי עולה לתורה. מצד שני, עדיין היו לו טענות... לעומת זאת, הסבתא שלי מצד אימי שהגיעה אף היא לאירוע – בכתה מרוב התרגשות".

חגיגת בר המצווה סימנה את תחילתה של דרך קלה יותר אל חיי יהדות מלאים. "מאז הבר מצווה הסכים אבי לשחרר אותנו, כלומר אותי ואת אחותי הצעירה ממני, למחנה קיץ יהודי בניו יורק, כדי שנלמד אנגלית... ואחר כך, כשההשגחה העליונה כיוונה אותי ללימודים בישיבה בארץ, אבי הסכים שאסע לקיץ לישראל – כדי ללמוד עברית...".

הנער שלמה טס ארצה ונכנס לישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש בצפת. כשחזר לביתו, בסוף הקיץ, הודיע לאביו

כ"ק האדמו"ר (שהיה אז כבר במצב בריאותי קשה) ושהוא הנהן בראשו ואישר את הבקשה...

"כשחזרתי הביתה לא דיברנו על הנושא, אך לפתע אבי אמר ביוזמתו שמבחינתו אין כל התנגדות שאפסיק ללמוד בישיבה לימודי חול. אני ראיתי בזה סייעתא דשמיא גדולה. ובאמת, באופן די מפתיע, גם הנהלת הישיבה קיבלה את בקשתי. ומאז התחלתי להקדיש את כל זמני ומרצי ללימוד תורה".

לאחר שהשלים את חוק לימודיו בפיטסבורג, כבר לא היה דבר שיכול היה להפריע לו בדרכו הברורה. מכאן הוא המשיך בישיבות עד אחרי חתונתו.

חוזרים להונגריה

תקופה קצרה אחרי נישואיו חזר הרב כובש להונגריה, כדי לסייע בידי אביו הרוחני, הרב אוברלנדר, במלאכת הקודש של הפצת התורה והיהדות. ר' שלמה הוסמך לרבנות, והוכתר לרב בישראל. טקס ההכתרה שהתקיים בד' שבט תשס"ב עורר תשומת לב רבה מכל העולם: הרב שלמה דוד כובש, היה לרב ההונגרי הראשון שנולד, גדל והוסמך לאחר השואה על אדמת הונגריה ספוגת הדם היהודי.

לטקס ההכתרה הגיע במיוחד הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל. "הרב אליהו זצ"ל עודדני מאוד", מספר הרב כובש בהתרגשות. "הוא היה נרגש מסיפור חיי וראה בתפקידי הרבני משמעות רבה".

כך גם נכחו נשיא הונגריה, ראש העיר בודפסט, שר החינוך ההונגרי ונציגים מכל כלי התקשורת במדינה, שבאו לחזות בפלא המתרחש לנגד עיניהם.

בית הכנסת של בודה

חלק בלתי נפרד ממסכת חייו הוא סיפור בית הכנסת ההיסטורי בבודה באזור שהיה נקרא 'אובן ישן', בו הוא מכהן כרב.

לאורך כל השנים, מאז הקמתו ועד השואה, נשא בית הכנסת העתיק אופי אורתודוקסי. בתקופות האחרונות לפני המלחמה הידלדלה הקהילה היהודית המקומית, משום שכמעט כל חבריה עברו להתגורר בתוככי העיר. למרות זאת המניין בבית הכנסת הוסיף להישמר. הרב האחרון של בית הכנסת היה הרב יוסף נוימן, תלמידם של ה'שבט סופר' בפרשבורג וה'מעשי למלך' בוויצען.

אחרי המלחמה נעשה ניסיון להחזיר את החיים היהודיים לבית הכנסת, אך הוא לא צלח. וחיי הקהילה ב'אובן ישן' שכאמור נמשכו 400 שנה – נגדעו.

השלטון הקומוניסטי העניק את בית הכנסת לקהילה הניאולוגית. רצונם של הקומוניסטים היה לאגד את כל היהודים הדתיים תחת המטרייה של הרפורמים. אלא שהללו מכרו את בית הכנסת בחזרה לממשל, שהחזיק אותו שומם במשך שנים עד שהפך אותו למחסן של טקסטיל.

בשלב הבא הועבר בית הכנסת לידיה של רשות השידור ההונגרית, זו הקימה בין פרוכת ארון-הקודש, לחלונות המצוירים עם שמות שבטי ישראל – סטודיו לצילום סרטים ר"ל.

שיחת הטלפון המפתיעה

מספר הרב כובש: "ואז קיבלתי שיחת טלפון מוזרה מאוד. 'הרב כובש, אני יודע שאתה רב עסוק מאוד בעיר, אתה תמיד מחפש דברים חדשים ומחפש לעשות דברים גדולים', אמר לי הדובר, ואז הציג את עצמו ואמר: 'אני מתווך נדל"ן וברצוני להציע לך לרכוש בית כנסת'. נדהמתי. לאו בכל יומא מקבל רב שיחת טלפון שבה מוצעת לו ההזדמנות לרכוש בית כנסת...

"הבעתי את השתוממותי מהצעתו הבלתי שגרתית, ואז הוא הסביר לי שמדובר בדבר רציני. המתווך מספר לי כי קיים בית כנסת ברובע 3 של העיר בודפשט. המבנה הזה שימש כשלושים שנה האולפן המרכזי של רשת השידור.

"ההיכל המרכזי של בית הכנסת שימש האולפן המרכזי, ועזרת הנשים הפכה למשרדים. 'כעת, רשות השידור הפסיקה להשתמש בזה ומחפשים רוכש לבניין', כך אמר לי. 'ובכן, האם אתה רוצה לקנות?'

"מה שליח חב"ד שמשמש כרב יכול לענות על שאלה כזאת? 'בוודאי, אין ספק', השבתי. 'הסכום המבוקש הוא שני מיליון יורו, אולם מאחר שיש לי קשרים טובים, עוד בטרם תתחיל את ההתמקחות שלך – אני יכול לתת לך את זה בחצי מיליון יורו'...

"המשכנו לדבר ונזכרתי שאני מכיר את בית הכנסת הזה, שהרי כילד תמיד הייתי נוסע בסמיכות לו. זהו אחד העתיקים שבבתי הכנסת בבודפשט, בית כנסת גדול ויפה מאוד, ובחיצוניותו היה תמיד אפשר לזהות כי זהו בית כנסת". מדובר על בית הכנסת של הקהילה היהודית העתיקה ב'אובן ישן'.

"מובן מאליו", ממשיך הרב כובש את סיפורו המדהים, "שאמרתי למתווך – עשינו דיל. לא היינו יכולים לרכוש לא בסכום של שני מיליון ולא בסכום של חצי מיליון, אבל הולכים ואחר כך נראה כיצד לסדר את העניין.

ממכירה לשכירות

"עברו כמה ימים ונכנסתי אל אחד החברים שלי, שהוא גם אחד התומכים שלנו בהונגריה. הוא בעצמו יזם נדל"ן גדול שעוסק בפרויקטים גדולים רבים מאוד. הוא גם התעסק עם רשות השידור שבבעלותה נמצא בית הכנסת הזה. שוחחנו על הא ועל דא ואז, בין הדברים, אמרתי לו:

'אתה יודע, ייתכן שנרצה לקנות בית כנסת.'

'על מה אתה מדבר?' הוא שאל. סיפרתי לו. 'יש לך את זה', הוא אמר, 'אני משלם את זה.' 'אתה רציני?' נדהמתי, 'זוהי תרומה גדולה. מעולם לא קיבלתי מאף אחד תרומה כזו ככה על המקום.' – 'כן', הוא השיב נחרצות, 'אני קונה את זה, והדבר היחיד שאתה צריך לדאוג לו הוא שיפוצים'.

"התחלתי לפעול כדי להוריד את הדברים לידי פועל. בשלב מסוים החלטנו, כי מוטב יהיה להציג את עסקת הרכש הזאת כעסקה של היזם ולא

פורום רבני מרכז רבני אירופה בתמונה משותפת בחזית בית הכנסת של הרב כובש

ממנהיג ניאו-נאצי ליהודי חם
סיפורו הלא ייאמן של צָ'נָד סֶגֶדִי והרב כובש

זה היה ערב רגיל בחייו של הרב כובש. הוא בדיוק סיים למסור שיעור תורה בבית הכנסת והתכוון לצעוד הביתה. לפתע נשמע צפצוף ממכשיר הטלפון. הרב נדהם לקרוא את הודעת הסמס שנחתה בו: "זה צָ'נָד סֶגֶדִי. אני מבקש לפגוש אותך בהקדם".

לפגוש את צָ'נָד סֶגֶדִי היה כמעט כמו לפגוש את השטן בעצמו. סגדי היה השני בכירותו במפלגה האנטישמית 'יוביק', פוליטיקאי ניאו-נאצי מתוחכם שהצית את הונגריה בשנאה ליהודים. כבר בהיותו נער הקים חנות מזכרות שמכרה חולצות עם צלבי קרס, ובהמשך הוביל את 'המשמר ההונגרי', מיליציה שהסתובבה בשכונות המיעוטים וזרעה אימה. סגדי הוא האיש שלא היית רוצה לפגוש לבדך ברחוב חשוך, והנה הברנש הזה מבקש לפגוש את הרב.

סגדי הגיע לפגישה מבולבל וסיפר דברים שנשמעו כמו הזיה. אנשי המפלגה חיטטו בעברו וגילו כי סבתו, אימהּ של אימו, היא יהודייה ניצולת אושוויץ. כך שסגדי האנטישמי, זה שמאשים את היהודים בכל צרות העולם, הוא למעשה יהודי בעצמו.

"האם אני באמת יהודי?", רצה סגדי לשמוע, "ומדוע עליי להפסיד את הקריירה בגלל סבתא שלי?". הרב הציג את העמדה ההלכתית לפיה הזהות היהודית עוברת בתורשה ואי אפשר לחמוק ממנה. סגדי הבין שמה שהיה לא יהיה עוד. הוא לא יוכל להמשיך את פעילותו במפלגה. חלפו כמה שבועות וסגדי ביקש לפגוש שוב את הרב. הפעם התעניין באפשרות להצטרף כחבר בקהילה היהודית. הוא מעונין לבוא לבית הכנסת, להתעטף בטלית ולהניח תפילין, כמו כולם.

הרב כובש נאלם. הוא נקלע לדילמה קשה מאד. האם לקבל אדם שרק לפני שבועות זרע שנאה? גם בקהילה עצמה פרצה סערה: יהודים מבוגרים, ניצולי שואה, שחששו לצעוד ברחוב, הזדעזעו מהמחשבה כי הוא יתפלל לצידם בבית הכנסת. "הוא רק חייך חיוך יפה והכול נמחל לו?!", כאבו.

הרב כובש העלה את השאלה בפני הרב ברוך אוברלנדר, אב בית הדין בהונגריה. הרב אוברלנדר התלבט והתחבט ממושכות, עד שנזכר בדברים ששמע מהרבי מליובאוויטש: "מצוות אהבת ישראל היא לאהוב רשע גמור כמו שאוהבים צדיק גמור. שכן הטעויות שאדם עושה נובעות ממקור חיצוני בלבד ואינן משקפות את מהותו העמוקה".

סגדי הוזמן לפתוח דף חדש, מלא חיבור ואהבה לבני עמו.

מאז עבר מים בדונבה של בודפשט, סגדי ערך ברית מילה, ויקרא שמו בישראל 'דוד', על שמו של הסבא שבזכותן גילה את יהדותו. הוא עזב את הפרלמנט, התקרב לחיק היהדות, קובע עיתים לתורה ומסייע רבות לקהילה היהודית.

"התחלתי לפעול כדי להוריד את הדברים לידי פועל. בשלב מסוים החלטנו, כי מוטב יהיה להציג את עסקת הרכש הזאת כעסקה של היזם ולא כעסקה שבה הקהילה היהודית רוצה לקנות את בית הכנסת. חששנו שהדבר עלול להביא לידי עליית המחיר. הוא אכן הלך כמי שמבקש לרכוש את הנכס, וכבר החלו לנסח שטר מכירה. "בשהתקרב מועד התשלום אמרתי לו: 'אולי נאמר להם שאנחנו לא בטוחים בעניין ורוצים קודם כול לשכור את המקום? בוא ותנסה, נשכור את המקום ונראה איך זה עובד, ואם זה יעבוד טוב, נקנה'. אמרתי לעצמי: אנחנו ניכנס לעניין, וכשכבר נהיה בפנים הקב"ה יעזור.

כעסקה שבה הקהילה היהודית רוצה לקנות את בית הכנסת. חששנו שהדבר עלול להביא לידי עליית המחיר. הוא אכן הלך כמי שמבקש לרכוש את הנכס, וכבר החלו לנסח שטר מכירה.

"כשהתקרב מועד התשלום אמרתי לו: 'אולי נאמר להם שאנחנו לא בטוחים בעניין ורוצים קודם כול לשכור את המקום? בוא ותנסה, נשכור את המקום ונראה איך זה עובד, ואם זה יעבוד טוב, נקנה'. אמרתי לעצמי: אנחנו ניכנס לעניין, וכשכבר נהיה בפנים הקב"ה יעזור.

"ידידי הלך למשרד רשת השידור, ולפני שנכנס לפגישה צלצל אלי ואמר: 'שלמה, יש לי רק שאלה אחת. שכחנו לסכם כמה אתה מוכן לשלם כדמי שכירות'. '500 יורו לחודש', השבתי. 'לא, אתה עושה צחוק. זהו נכס שעולה הרבה כל כך, ואתה תשלם רק 500 יורו?' הגיב.

'תנסה, מה יכול להיות?' אמרתי. הוא נכנס לפגישה וחזר אלי אחרי עשר דקות. 'שלמה, יש לך. המפתחות אצלך בעוד שבועיים. 500 יורו לחודש ויש לך בית כנסת...'

לא צריך רשות

"עברו שבועיים-שלושה. זה היה לקראת חג הפסח. חתמנו על החוזה וקיבלנו את המפתחות. ואז בפעם הראשונה נכנסתי לבית הכנסת וראיתי אותו מבפנים. חשכו עיניי. לא היה שום זכר לבית כנסת. זה נראה כמו אולפן טלוויזיה של שנות השמונים במדינה קומוניסטית. להפוך את המקום בחזרה לבית כנסת, אולי קשה יותר מלבנות בית כנסת חדש. אבל ברוך ה',

"למיטב ידיעתי, עוד לא היה בהונגריה, ובכל מדינות אירופה שחוו את השואה, דבר דומה למה שעשינו; שבית כנסת שנלקח בידי זרים לדברים זרים - הוחזר בידי יהודים לפעול וחודשו בו התפילות כבימי קדם. ולכל אורך הדרך, יום אחרי יום, רואה אני את יד ה', ניסי ניסים.

"עמדנו שבועיים לפני ראש השנה אך עדיין נותרו כמה בעיות 'קטנות' שדרשו טיפול. בעיה אחת הייתה שבחוזה היה כתוב סעיף קטן אבל חשוב: אסור לשפץ או לעשות כל שינוי שהוא במקום, אלא אם כן הוא מעשיר את המקום. מובן שלא ביקשנו רשות לשום דבר. אמרתי: אם המקום נבנה בתור בית כנסת, כלום עלינו לבקש מהם רשות להפוך אותו לבית כנסת בחזרה? פשוט התחלנו לשפץ, פירקנו את כל המתקנים שהיו בפנים, והתקדמנו יפה.

"באמצע הקיץ, כשהתקרב ראש השנה, חתכו העובדים בטעות חוט חשמל, ועובדי חברת החשמל הגיעו למקום, והנה הם רואים שזה כבר לא אולפן טלוויזיה ונערכים שם שיפוצים. הם מיד עדכנו את הנהלת הטלוויזיה בדבר השיפוצים הנערכים במקום. היות שהם לא ידעו שום דבר, הם מיד צלצלו אלינו למשרד והשאירו הודעה בעניין. הנחיתי את המזכיר שלי לחזור אליהם ולהגיד להם שהרב כובש נמצא בחופשת קיץ, ואחרי החופשה, כשיחזור, יטופל העניין. אמרתי לעצמי: יעברו עוד כמה שבועות ואנחנו נתקדם בעבודה, ואז נטפל בדברים אחרי שכבר התקדמנו.

"אכן כך היה. שבוע לפני ראש השנה שלחנו הזמנות וכל הציבור ידע על כך. הזמנו את הרב הראשי לישראל לבוא יומיים לפני ראש השנה ולפתוח את בית הכנסת מחדש. אגב, ללא גוזמה כלל, שבוע לפני פתיחת בית הכנסת, לפני ראש השנה, לא עמד בבית הכנסת ארון קודש ולא הייתה רצפה, אבל אלפיים איש אישרו את הגעתם לפתיחה...

אגב, במהלך השיפוצים פניתי לאנשים וביקשתי מהם שיעזרו ויתמכו. אנשים אמרו לי: 'הרב כובש, אתה איש נחמד מאוד ולהוט מאוד. אבל פה בבית הכנסת לא תהיה תפילה בראש השנה'. אבל בפועל בחלוף שבוע - ארון הקודש עמד על מכונו, המרצפות נקבעו כהלכה, בית הכנסת היה מוכן לתפילות ראש השנה.

"לאירוע הפתיחה, ההיסטורי והמרגש, הגיעו אלפיים איש. הרבה אנשים שהתפללו בבית הכנסת הזה לפני שישים וחמש שנה, בהם יתומים שחזרו מהשואה, הגיעו בפעם הראשונה לבית הכנסת והדליקו נרות לזכר מי שלא זכו להגיע לשם. לתפילות ראש השנה הגיעו חמש מאות איש ומני אז התחלנו

לקיים במקום תפילות, שיעורים וסעודות מצווה ביומי דפגרא. ברוך השם, זה אחד המקומות היהודיים הפעילים ביותר בבודפשט".

'יהודי רע' מתקשר

"שבועיים אחרי שפתחנו את המקום קיבלתי שיחת טלפון ממספר שהקידומת שלו 1212 ממנהטן. המצלצל התקשר אלי שוב ושוב, אך הייתי בעיצומה של פגישה ולא יכולתי לענות. לבסוף חזרתי אליו, והוא אמר לי במבטא אמריקאי כבד: 'הרב כובש, זה אתה?' 'כן', השבתי.

'קודם כול, לפני שאנחנו מתחילים את השיחה, אני רוצה להגיד לך שאני יהודי רע', פתח האיש. אמרתי לו שאני לא מכיר מושג כזה. בעיניי אין יהודי רע, יש רק יהודי טוב. 'אתה צריך לדעת שאני יהודי רע', התעקש האיש. אמרתי לו: 'טוב, אם אתה מתעקש... במה אני יכול לעזור לך?' – 'אני רוצה להגיד לך שאני יהודי רע, כי לא דרכתי בבית כנסת שישים שנה. 'או-קיי', אמרתי, 'אם כן במה זכיתי שבכל זאת צלצלת אלי היום?'

'לפני שבוע ראיתי בעיתון שאני מקבל ממוזאון השואה בוושינגטון, מודעה המספרת ששחזרת את בית הכנסת בבודפשט, ברובע 3 ,ורציתי לשתף אותך ולספר לך שזהו בית הכנסת שבו נערכה בר המצווה שלי. מאז כמעט לא דרכתי בחיי בבית כנסת.

'כבוד הרב', המשיך האיש, 'צלצלתי אליך כי ההורים שלי היו בבית הכנסת הזה ואני רוצה להציב שם לוח זיכרון לזכותם'.

אמרתי לו 'בשמחה', וניסיתי לגשש וללמוד מיהו. 'במה אתה עוסק?' שאלתי. 'אני פנסיונר', השיב. 'ומה עשית לפני שנהיית פנסיונר?' – 'הייתי חשמלאי'.

אמרתי אל ליבי: 'בלי ספק, זהו סיפור מרגש ואעשה הכול כדי לסייע ליהודי זה להנציח את הוריו בבית הכנסת שבו התפללו, אבל אם הייתה לך תקווה שאולי זהו טלפון ניסי מ"הדוד מאמריקה", אז כנראה הפעם לא זכית... אולי בפעם הבאה'.

"המשכנו לדבר, ופתאום כאילו דרך אגב הוא מפטיר: 'כבוד הרב, לפני עשרים שנה הייתי בבודפשט בפעם הראשונה אחרי שעזבתי אותה, לפני שישים שנה. הייתי שם כי רציתי לקנות בית מלון'.

אמרתי לו: 'מעניין, חשמלאי רוצה לקנות בית מלון?' – 'אומנם הייתי חשמלאי, אבל הייתה לי חברה גדולה של 300 איש... אנחנו עשינו את כל עבודות החשמל בשדה התעופה שעל שם קנדי.

"לקראת סיום השיחה פונה אלי אותו יהודי ואומר לי: 'כבוד הרב, האם אני יכול לעזור לך במשהו?' – 'כן', השבתי. 'עכשיו אנחנו "אוספים" לבית הכנסת חלונות זכוכית'. מדובר על חלונות ענקיים ומיוחדים שיוצרו בייצור מיוחד בעבור מבנה בית הכנסת.

'כמה עולה אחד?' שאל. ניחשתי ואמרתי: '18 אלף דולר'. 'אין בעיה, יש לך את זה', השיב. כעבור יום אני מקבל ממנו שוב שיחת טלפון – לאיזה חשבון בנק לבצע את ההעברה? עברו כמה שבועות וחנכנו את החלון. אמרתי לו: 'בוא ותבקר בהונגריה ונערוך אירוע בבית הכנסת לזכר הוריך'.

קבענו מועד. ביקשתי מכל מתפללי בית הכנסת להשתתף באירוע. היו אנשים שהכירו אותו כי היו מאותו אזור והם התרגשו מאוד.

"כשהיהודי נכנס לבית הכנסת, מיד הבחנתי בהתרגשות עצומה על פניו. לאורך כל האירוע והסעודה החגיגית כמעט לא דיבר. אחרי שעזבו כל המשתתפים, אמר לי: 'תשמע כבוד הרב, הזוכר אתה כי כאשר צלצלתי אליך בתחילה, אמרתי לך שאני יהודי רע?' – 'וכיצד אשכח', השבתי. 'ובכן, ברצוני לספר לך מדוע אני יהודי רע באופן מודע, ועל שום מה לא דרכה כף רגלי ביודעין בבית כנסת זה שישים שנה, עד רגע זה שבו באתי לבית הכנסת הזה בחזרה.

'כשנסתיימה המלחמה', כך סיפר ודמעות בעיניו, 'נותרתי ילד יתום. הוריי נספו שניהם ואחותי ואני נותרנו לבדנו אבודים בעולם. משום מה הדודים הביולוגיים שלנו לא נטלו אותנו תחת חסותם, ומי שגידלה אותנו הייתה שומרת הבית הלא יהודייה.

הדודים לקחו את כל הירושה שלנו. אבל דאגתם לא הייתה נתונה כלל לגידולנו וחינוכנו. כל שעניין אותם, בהגיע העת, הוא שאחגוג בר מצווה בבית הכנסת כדי שיהיה להם כבוד. מובן שעם הרגשת מרמור כזאת, לא שבתי לבקר בבית הכנסת אחרי חגיגת בר המצווה שלי.

'השנה הייתה שנת 1952 הקומוניזם בבודפשט היה בשיאו. אנשים התביישו ביהדותם ולא גילו לילדיהם שהם יהודים. והנה, שנה אחרי בר המצווה שלי הלכתי ברחוב, ופתאום פגשתי את הרב הזקן של בית הכנסת, הרב נוימן.

הרב ניגש אלי ושאל: "אתה הבן של קרמר מוריץ?" – "כן", השבתי. "מה שמך?" – "פיטר". "פיטר, למה אתה לא מגיע לבית הכנסת? לפני שנה היה לך בר מצווה", שאל הרב. לא ידעתי מה להגיד, לכן אמרתי: "אני לא מגיע לבית הכנסת כי לא הזמינו אותי". "אני מזמין אותך עכשיו", אמר הרב. "עוד מעט יחול ראש השנה. בוא לבית הכנסת".

'אספתי את כל האומץ שלי ובראש השנה באתי לבית הכנסת', כך סיפר לי האיש, ואז אמר: 'אתה רואה את הדלת הגדולה הזאת שאנחנו עומדים לידה?

כשהגעתי בראש השנה בבוקר, דפקתי על הדלת, ופתח אותה שמש בית הכנסת. הוא הסתכל עלי ושאל אותי: "ילד, למה הגעת?" אמרתי לו שהגעתי לתפילה. "איפה הכרטיס שלך?" שאל. בעבר, בבתי הכנסת הגדולים היו קונים כרטיס מראש לראש השנה.

'הלוא תבין, בית הכנסת הענק היה כמעט ריק, והשמש מבקש ממני, מהילד היתום, כרטיס כניסה... אמרתי לו: "אני ילד יתום ולא קניתי כרטיס, אבל הרב הזמין אותי". "לא מעניינים אותי סיפורים", פסק השמש, "לכאן בלי כרטיס לא נכנסים". "אבל הרב הזמין", ניסיתי, והשמש התעקש: "לא נכנסים". באותו רגע גמלה בליבי החלטת ברזל: אם לא צריכים אותי כאן בלי כרטיס, גם כשיהיה לי כסף די הצורך לרכוש כרטיס ועוד כרטיס – לא אלך שוב לבית הכנסת.

כך עשיתי. שישים שנה לא דרכתי בבית כנסת, והיחיד שהצליח להחזיר אותי לבית הכנסת זה אתה'.

"אגב, המשכנו את הקשר בינינו, ויום אחד כשנפגשנו בניו יורק פנינו לאכול במסעדה כשרה. בשבילו זה היה חידוש גדול – ללכת במנהטן למסעדה כשרה. גם הנחתי לו תפילין. ואז יום אחד הוא אמר לי: 'כבוד הרב, אתה יכול להיות מרוצה. מהיום והלאה אתה יכול להתפלל שאמות'.

'על מה אתה מדבר?!' הזדעקתי. 'הייתי עכשיו אצל עורך דין, והנה, אתה רואה את התיק? ערכתי צוואה ואני משאיר לכם ירושה...' הסוף של הסיפור הוא, שממשלת הונגריה חוקקה חוק המעביר את בית הכנסת לידי הקהילה היהודית בלי שום תשלום, ואדרבה, ניתן תקצוב מיוחד למען שיפוץ בית הכנסת.

"הסיפור המופלא הזה", מוסיף הרב כובש, "מלמד נקודה עמוקה ויסודית מאוד. בתורי שליחי שמים מוכרחים אנו תמיד ליזום ולחדש ולפעול דברים, גם אם כרגע זה נראה בלתי אפשרי, בלתי ישים או בלתי הגיוני. כשאתה פועל ואתה עושה כלי, הקב"ה מאיר באמצעותו באורו הגדול".

זהו גם המסר עמו מבקש הרב כובש להיפרד כשאנו חוצים את בניין הפרלמנט, בואכה בודפשט העיר.

"כשאתה פועל ואתה עושה כלי, הקב"ה מאיר באמצעותו באורו הגדול".

מול נוף מדהים, על צוק איתן, לצד תותח אגדי החולש על פני מיצר, בחצי אי שכולו אומר שלווה, מפכה וזורמת קהילה יהודית גאה ושומרת קלה כבחמורה ■ גיברלטר הגאה מאד בעצמאותה מאפשרת גם לנתיניה היהודים, צאצאים למגורשי ספרד, עצמאות דתית ונהנית מתרומתם לשגשוג הכלכלי ■ **רבה של ג'ילברטר חבר מועצת מרכז רבני אירופה הגאון הרב רון חסיד מגולל את סיפור המהפכה הגדולה שמציינת כמעט ארבעה עשורים**

ג'יברלטר של מעלה

"... אשרייך עדת גיבראלטאר, כי כל בניך לימודי ה' ואשרי עין ראתה זאת, הלא נפלא הדבר כי בעדה קטנה כזאת, לא יותר מארבע מאות משפחות, יהיו עניני החינוך, התלמוד תורה וגמילות חסדים, ערוכים בסדרים טובים ומשוכללים כאלה. מלבד הצדקות הרבות אשר יעשו בני העיר הזאת, דבקים הם מאוד בתורה הקדושה, חרדים לדבר ה' ומדקדקים מאוד במצוה קלה כבחמורה..."

כך כותב בשנת תרמ"ח, אחד מהסופרים היהודים הנודדים, שהזדמן לאי המורחק הזה, ועמד משתומם לראות קהילה נאה וחסודה אדוקה בתורה ומצוותיה, עומדת איתנה, גאה ביהדותה.

כמו שקפא הזמן מאז תרמ"ח ועד תשפ"ד.

גם כיום לא נותר אלא להשתמש באותם ביטויים מדויקים ונכונים, ולומר בפה מלא: "אשרייך עדת גיבראלטאר, כי כל בניך לימודי ה' - אשרי עין ראתה זאת".

שווה היה לעשות כשתיים עשרה שעות בקירוב, בטיסה ובנסיעה ברכב, בכדי להגיע למקום מהרחוקים ביותר גיאוגרפית, מכל קהילה יהודית אחרת בעולם. לראות שגם כאן, באמצע שום מקום, עומדת וניצבה קהילה חרדית וותיקה מבוססת עם מאות חברים, כולם "למודי ה" - יהודים שומרי תורה ומצוות, המקפידים על תפילה בבית הכנסת שלוש פעמים ביום, תוך כדי מורא מקדש שאין בדומה לו. לצד מוסדות חינוך לבנים ולבנות בנויים וניצבים לתפארת. ואפילו כולל לאברכים מצוינים, המשפיעים רבות על דמותה וצביונה של הקהילה.

הגאון הרב רון חסיד, רבה של ג'יברלטר וחבר מועצת רבני אירופה

אחוז יהודי גיברלטר בקרב האוכלוסייה, עומד על קצת יותר משני אחוזים מסך האוכלוסייה הכללית של האי. כאשר פורטים זאת למספרים, הנתון הופך למגוחך מעט. מדובר בכשבע מאות נפש בסך הכל. אך למרות מיעוטם, השפעתם על המקום גדולה עד מאוד מהרבה בחינות, ונוכחותם מורגשת בכל פינה ובכל מקום.

ההיסטוריה היהודית של גיברלטר מתחלקת לשתיים. האחת, זו ההיסטוריה הקדומה יותר, אז היתה זו קהילה יהודית שורשית ושוקקת חיים, עם תלמידי חכמים משכמם ומעלה שהתגוררו בה ועם יהודים יראי ה' שגדשו את בתי מדרשותיה בימי שבת ומועד, ואשר הקרינו על חוצותיה בחיי מסחרם שביום יום.

פרק זה של ההיסטוריה תם בתקופת מלחמת העולם השניה, ולמרות כי היא פסחה על תושבי גיברלטר שהועברו מן האי אל מקומות מבטחים בחסות ממשלת בריטניה, עקב הפיכתו של המקום לבסיס צבאי ראשי ששלט על המיצר כולו, עם זאת, כתום המלחמה, כאשר התבהרו העננים מעל שמי אירופה, לא הכל חזרו אל ביתם שבגיברלטר. הקהילה היהודית היתה הנפגעת העיקרית מכך, כאשר מתוך עשרים אלף יהודים שהתגוררו בה ערב המלחמה, שבו אליה עתה כארבע מאות נפש בלבד.

כאן התחיל הפרק השני של יהדות גיברלטר, ללא סממני הפאר האנושיים שעיטרוה, ללא דמויות ההוד שחיו בה מלפנים, ועם חלל רוחני עצום שנותר כך פעור משך כארבעים שנה, כאשר מתי המעט שחיו בה משתדלים ככל יכולתם לשמור ולשמר את הגחלת העוממת שידעה ימים טובים יותר, אך לא כולם יכלו אל מול ניסיונות הזמן,

הקהילה היהודית הייתה במצב קשה ונוראי. אחוזי ההתבוללות נסקו לגבהים ר"ל. עד שנראה היה כי כלו כל הקיצין על אותה 'קהילה נאה וחסודה'. ואז ברגע האחרון הגיע רבה ומאורה הרב חסיד, וביצעה את המהפכה שאין בדומה לה, ועל כך עוד בהמשך.

גיברלטר של היום היא אמנם קהילה קטנה, אפילו קטנה מאוד מספרית, אבל היא קהילה גדולה וחזקה בכל הקשור לחיים היהודים במקום. חמישה בתי כנסת, שלושה בתי ספר, בית קברות, חנויות ומסעדות כשרות, מניינים, שומרי שבת, כולל ורב, הם ללא ספק מסימניה של קהילה קטנה שהיא גדולה, חזקה מבוססת, שדואגת ותומכת גם בעולם התורה והחסד.

אחד המקומות המעניינים בתבל

אולם לפני שנגע בנקודה היהודית, מן הראוי לתת סקירה קצרה על המקום הנדיר והאקזוטי ששמו גילברטר, ולהבין כי גם לכאן הגיעו היהודים.

גיברלטר היא אחד המקומות המעניינים והמסקרנים בתבל. מדינה זעירה עם סכסוך טריטוריאלי קפוא ומתמשך בגבולה, אחת העשירות בעולם בשל היותה מקלט מס, ובעלת מיקום אסטרטגי שכמעט ואין בדומה לו בעולם כולו.

כל שטחה הוא כ-6.5 קילומטר מרובעים. אולם, עם כל זעירותה, גיברלטר היא נקודה אסטרטגית ממדרגה ראשונה. כאן נושקת אירופה לאפריקה, מצפון לדרום; והים התיכון לאוקיינוס האטלנטי – ממזרח למערב.

מיצר גיברלטר 'סוגר' את הים התיכון, ומגיברלטר עצמה נשקפת מרוקו 'ומאחוריה' אפריקה כולה.

לא במקרה נאבקו רבים במשך הדורות על השליטה במקום. מבחינה גיאוגרפית גיברלטר היא חלק מספרד, אך מבחינה צבאית ופוליטית היא בעלת חשיבות עליונה לבריטים, שנלחמו מלחמות רבות על השטח ומחזיקים בו עד היום.

במשך קרוב ל-300 שנה תובעת ספרד את גיברלטר חזרה לעצמה, אך חרף כל ניסיונותיה לזכות בה, בדרכי מלחמה או שלום, נותרה גיברלטר בידי בריטניה. מאז המאה הי"ח ועד היום זוהי מושבה בריטית: מושל גיברלטר הוא נציג מלכת אנגליה (ראש הממשלה נבחר על ידי האזרחים), ובתי המשפט שופטים לפי חוקי המשפט האנגלי.

השם ג'יברלטר נובע משמו של המצביא המוסלמי, טארק איבן זיאד, שחצה את המיצר בדרכו לכיבוש ספרד. צוק גיברלטר נקרא על שמו, ג'בל טארק...ג'בל הוא הר בערבית. מאוחר יותר השתבש השם והפך לגיברלטר.

גם הדרך האווירית היחידה להגיע לגיברלטר היא דרך אנגליה. הטיסות הישירות מלונדון נוחתות בשדה תעופה יחיד במינו בעולם - מסלול הנחיתה נבנה כמזח מלאכותי על הים באורך כולל של 200 מטר. שדה התעופה חוצה את מרכז העיר, וכאשר נוחתים מטוסים נסגרים הכבישים מסביב לתנועה עד לאחר הנחיתה.

אחת הנקודות, אליהן נושאים את פניהם התיירים הפוקדים את גיברלטר, היא "אירופה פוינט" - כף אירופה, היושבת בדרומו של הצוק למרגלותיו, ממש על שפתו הסלעית של הים. במקום ניצב המגדלור של מפרץ גיברלטר, החולש על כל המרחב הימי של המיצר.

המרפסת הצופה אל הים, ממנה ניתן לראות היטב את חופי מרוקו מעברו השני של המיצר, הוא מקום משכר חושים, ושעות ארוכות אפשר לשבת כאן ברוגע ולהשקיף על מרחביו של הים המשתרע לכל רוחות השמים. נקודה זו היא גם החיבור של הים התיכון עם האוקיינוס, וניתן להבחין כאן בבירור, כמו גם ממקומות אחרים בצוק, בשני גווניהם השונים של הימים, התכול והירקרק, המתמזגים להם במרחב.

יהודי גיברלטר מתגאים בנקודה זו, לה יש משמעות הלכתית הנוגעת לברכת "שעשה את הים הגדול". שכן עפ"י הלכה בנקודת החיבור של האוקיינוס עם הים התיכון, ניתן לכל השיטות לברך ברכה זו, וכך אף פסק

בתי הכנסת בג'ילברטר

הגר"א יוסף עם ראשי מרכז רבני אירופה בביקור בג'יברלטר

שר התורה מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל.

דבר מרתק נוסף הוא ההיכרות הבלתי אמצעית עם הקופים החיים כאן בתוך הטבע, המקפצים על מורדות הצוק, מטפסים על מכוניות חולפות ומטרידים במשובה את המטיילים. אוכלוסיית הקופים בגיברלטר המשתייכים למשפחת "המקוק הברברי" ומונה מעל 200 פריטים, היא אחת הנדירות בעולם, והיא ייחודית בכך שהיא חיה בסמיכות כלכך למגורי האדם. הם אמנם מרוכזים בחלק הסלעי והמיוער של הצוק, אבל עדיין מדובר בשטח עירוני פעיל ולא בג'ונגל פראי נידח.

קופי המקוק נחשבים לאטרקציה תיירותית בגיברלטר, ומסלולי ההליכה של התיירים בצוק נבנו לצד מקום מגוריהם. המקוקים שפיתחו כאן במשך השנים אינטראקציה עם בני האדם, רגילים להתקרב אל האנשים ואף לטפס עליהם. עם זאת, הם עשויים לפעמים לתקוף, במקרה שמבהילים או מרגיזים אותם.

ראש הממשלה היהודי

את הדרך לגילברטר לא עשינו בטיסה מלונדון או ממנצ'סטר, אלא כמו מרבית הבאים הנה, ממלאגה שבדרום ספרד, הרחוקה פחות מכשעה בסך הכל בנסיעה ברכב. כביש האגרה רחב הנתיבים ממלגה לגיברלטר הוא באורך של כ-140 ק"מ. המהירות המותרת בו היא 120 קמ"ש לשעה.

רגע קודם עדיין ספרד, ופתאום, גבול... נא להכיר, גיברלטר. חצי אי של שפיות. כאן איש אינו נחבא, איש גם אינו מסתתר. כאן איש אינו מאיים, ואיש אינו חש מאויים. הצוק האימתני אמנם, הנראה היטב מרחוק, ניצב בגאון בריטי, כולו הדרת כבוד.

גיברלטר, המושבה הבריטית השלווה, שואבת לתוכה תיירים רבים. שטחה הוא בסך הכל כ-6 קמ"ר. היקפה של גיברלטר כולל 12 ק"מ של חופים וגבול עם ספרד באורך של קצת יותר מק"מ. כספים רבים, יהיו שיאמרו, עושים את דרכם מכל העולם לסניפי הבנקים של החברות שהוקמו כאן - במדינה ללא מסים.

נכנסים העירה. התחושה היא כאן כבתוך אנגליה. דגלי הממלכה המקדמים את פניך ומתנוססים בכל פינה, האוטובוסים האדומים, תאי הטלפונים הציבוריים הייחודיים לבריטניה, השוטרים האנגליים עם לבושם המסורתי, מטבע הליש"ט שהוא המטבע העיקרי כאן לצד האירו.

כאן, אמרנו, הימים מתמזגים. הגינונים הבריטיים והמזג המרוקאי. הנוף הים תיכוני הספרדי והנוף הפראי האפריקאי. כאן, מסתבר נגמרים המחלוקות. כאן היהודי מתהלך גלוי לעיין וציציותיו מתבדרות ברוח. כאן צועד לו אברך לבוש כובע וחליפה. זקן וכיפה, עם ילדים וכיפות סאמט שחורות ופיאות. כאן צועדים יהודים גאים ביהדותם. מאוחדים. חזקים בדתם. חמים. וגם מארחים נפלאים.

שעת אחר הצהרים מוקדמת, ואנו תרים אחר משרדו של נשיא הקהילה ר' חיים לוי. עורך דין חרדי. משפחת לוי טבועים עמוק בהיסטוריה של גילברטר. דודו, סר יהושע חסן או ג'ושוע חסן, ניהל את חייה הפוליטיים של גיברלטר מעל שלושים שנה, בתפקידו כראש העיר ולאחר מכן כראש הממשלה.

לוי, יהודי חם ולבבי, מגדולי פטרוני עולם התורה והחסד בהצנע לכת. וגם עתה, הוא מקבל את פנינו בלבביות שאין כמותה, מוכן לסייע ככל שנדרש, לתת סקירה היסטורית על יהדות גיברלטר, ולסייע לנו במשימה למרות זמנו העמוס. אולם בתנאי אחד, שלא יופיע כל תצלום ממנו, ושפעלו לא יוזכר לאורך הכתבה.

מדוע ?, אנו 'מעיזים' לשאול. ולוי עונה: "מורי ורבי, העניק לי עצה-טובה, תצליח רק אם לא תתפרסם", כשאנו מבקשים לדעת על מורו ורבו, הוא מזכיר ברטט ובהתרגשות את שמו של הגה"צ רבי יהודה סגל זצוק"ל ממנצ'סטר, שהעניק לו את העצה להצלחה.

משרד עורכי הדין שבבעלותו, Hassan's כמובן על שם דודו ג'ושוא חסן, הוא המשרד המוביל בגיברלטר, והמגזין "צ'יימברס" בחר בו לאחד מ-100 עורכי הדין הטובים באירופה. שיעור מס נמוך ומערכת בנקאית ופיננסית מפותחת, הביאו רבבות חברות בינלאומיות להירשם בגיברלטר ולפתוח בה סניפים. עו"ד לוי מטפל בחלק גדול מהן. מרבית הלקוחות שלו הם בינלאומיים, בין היתר "דויטשה בנק" ו-AIG. לוי מבקר תדיר בבית המשפט ונחשב מפשר ומתווך מקובל מאוד בין אנגלים לספרדים. יש אומרים שמעמדו בגיברלטר גבוה אפילו מזה של המושל.

היום של ר' חיים לוי מתחיל בחמש וחצי לפנות בוקר. ארבע שעות תמימות, בין שש לעשר, הוא מקדיש לתפילת שחרית ולימודי קודש אותו הוא מתחיל בדף יומי. לאחר התפילה הוא חוזר הביתה ללימוד נוסף. והישר נוסע לבנין המשרדים שלו, בו הוא מחזיק קרוב למאה עורכי דין.

כאן בלשכתו, מאזינים אנו בשקיקה להיסטוריה היהודית של גיברלטר, כמובן שלפני הכל, הוא מספר בערגה ובגעגועים על דודו שהיה ראש הממשלה:

דודי, סר יהושע חסן, או ג'ושוע חסן, ניהל את חייה הפוליטיים של גיברלטר מעל שלושים שנה, בתפקידו כראש העיר ולאחר מכן כראש הממשלה (ראש השרים במינוח המקומי).

הוא שימש כראש הממשלה הראשון וראש העיר של גיברלטר, לאחר שזו קיבלה מבריטניה את האוטונומיה הניהולית - מהפך שנזקף במידה רבה לזכותו. ועל כן הוא מכונה עד היום בקרב התושבים, יהודים ולא יהודים, כ"אבי כל הגיברלטרים".

הוא, הבלתי נשכח, היה הפוליטיקאי החשוב ביותר בגיברלטר מאז מלחמת העולם השניה. כראש מפלגת הלייבור המקומית, הוא ניצח בבחירות עשר פעמים ברציפות. בשלב מסוים אזר אומץ, והחליט לתבוע מבריטניה

כי תעניק לתושבי גיברלטר שליטה משמעותית יותר בחייהם. מאבקו הוכתר בהצלחה. פרלמנט וממשלה מקומית מנהלים את כל עניני הפנים, לרבות עצמאות כמעט מוחלטת בתחומי כלכלה ומשפט. באופן רשמי מנוהלת ג'יברלטר על ידי מושל ממונה מטעם לונדון, אבל רק יחסי החוץ ועניני הצבא והבטחון מופקדים כיום בידי בריטניה.

הוא זה גם זה שהוביל את הטריטוריה הקטנה במשבר הקשה עם ספרד, שסגרה בשנת תשכ"ט את הגבול עם גיברלטר למשך 16 שנה. הרעיון שהנחה את פרנקו, הרודן הספרדי, היה - הפעלת לחץ כלכלי על בריטניה וגיברלטר, אבל תחושת המצור רק עזרה לכינון הזהות העצמאית של הגיברלטרים, לצד העמקת השנאה העזה לשכנה הספרדית.

ר' חיים מספר כי גם אחיו, סלומון לוי, ששימש בתפקיד ראש העיר משך כשנה. כיום הוא מנהל את עסקיו הפרטיים בהצלחה יתירה, אך השפעתו מורגשת עד היום בכל תחום. הוא נחשב לבעל הקשרים הפוליטיים הטובים ביותר בגיברלטר, והוא מתווך באמצעותם בין כל הצדדים, תוך שהוא מסייע רבות גם לקהילה היהודית בה הוא חבר פעיל.

בביתו של מחולל המהפכה

ואכן, בכדי להבין ולשמוע על היהדות הפורחת בעיר, נועדנו לשיחה ארוכה ומרתקת עם חבר מועצת מרכז רבני אירופה הרב רון חסיד. כמעט 40 שנה מכהן הרב חסיד כרבה של גיברלטר. מאז נכנס לתפקידו הפכה הקהילה את פניה. ביתו שברחוב טאון רנג' 27 המעוטר עדיין בכתובת "בית הקציץ" הבריטי, הפך לבית וועד לעיר. שכניה של משפחת חסיד הם משרד ראש הממשלה ממול. משרד החינוך לידו. וברחוב הסמוך בית המושל, שהוא גם נציגה של מלכת אנגליה. "אני גם אתר תיירות שכן התיירים המגיעים לכאן ורואים אותי צועד ברחוב עם כובע וחליפה מצלמים ללא הרף", מחייך הרב חסיד.

אך לפני הכל מבקש הרב חסיד להעלות על נס את פעלם של אנשי מרכז רבני אירופה העומדים בקשר רצוף עם הקהילה בכל עת מצוא.

"הקהילה שלנו נמצאת בנקודה מבודדת באירופה. ב"ה אנחנו קהילה עצמאית מסודרת, ואיננו זקוקים לקבל מצות, חנוכיות וכו'. אבל אנו נעזרים בדברים רבים אחרים לפי העניין והצורך.

"הביקורים של אנשי המרכז כאן אצלינו הם מחזקים ומעודדים מאוד. עצם הדבר שהרבנים טורחים ובאים עד לכאן, מהווה עבורנו גורם של חיזוק גדול שאנו חלק בלתי נפרד מהפסיפס המרהיב של יהדות אירופה ולא שוכחים אותנו אף פעם. וזה עוד לפני דברי החיזוק והשיעורים שהרבנים מוסרים ומביאים תועלת וחיזוק רב לבני הקהילה. אשרם ואשרי חלקם.

כשהגיע הרב חסיד היה רק בית ספר יסודי בו מתחנכים כתשעים בנים ובנות. בעבור כמה שנים יסד תיכון לבנות, מאוחר יותר נוסד גם תלמוד תורה לבנים. שמו של התלמוד תורה מקורי למדי: 'תלמוד תורה עם דרך ארץ'.

הרב רון חסיד נולד בארץ ישראל אך בהיותו בן שנתיים היגרה המשפחה לאנגליה. הרב גבה הקומה בעל העין הטובה היה נשיא אגודת הסטודנטים היהודיים באוניברסיטה. למד הנדסה. בלונדון מצא את עצמו לסירוגין על ספסל הישיבה בגיטסהד. אחר כך עלה לישראל, ל"דבר ירושלים". מאוחר יותר עם שובו מגיטסהד חזר לירושלים, בפעם השנייה, לישיבת "בית הכרם". אח"כ שם פעמיו לכולל של הרב צבי קושלבסקי. בערבים מצא עצמו ב'בית המוסר'. ביקש להתעלות.

"הדבר האחרון שחשבתי באותם ימים היה שאני אשמש כרב" - הוא אומר בענווה אופיינית ואצבעותיו ממוללות בזקנו היורד על פי מידותיו. כשהרב חליווה, רבה לשעבר של ג'יברלטר, עזב, חיפשה הקהילה רב. ידידו, בן הקהילה, הרב יעקב בן נאים. חברו לספסל הלימודים בגיטסהד. "גילה" אותו בירושלים. מיזגו, ספרדי-אנגלי, מצא חן בעיני הקהילה בגיברלטר, בה, כאמור, השפות הרווחות והמנטליות הם ספרדית ואנגלית.

הרב, צעיר לימים חושב שאינו מוכשר דיו לכהן בקודש: "חשבתי שאני צריך קודם ללמוד יותר כדי שאוכל להיות 'טופח על מנת להטפיח'. גם המקום נראה לי כמו סוף העולם. אתה יודע שבשפת החכמים

בשיעור בבית הכנסת בג'יברלטר

בסיור במוסדות החינוך בג'יברלטר

כתובה עתיקה בג'יברלטר

כך היא מכונה. גם בשפת הרומאים, להבדיל "נון פלוס אולטרא", כאילו, אין יותר רחוק מזה ".

הרב חסיד נועץ ברבותיו והם אומרים לו כי "עד שארגיש שאני מוכשר כבר אזדקן". הוא מתיישב ללמוד "יורה דיעה" "איסור והיתר" ומקצועות הקודש. את הסמיכה לרבנות הוא מקבל מהרה"ג רבי זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל. הרב חסיד מבקש לעשות שימוש אותו הוא זוכה לעשות אצל הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל, הגאון רבי יהושע נויבירט זצ"ל, ואף ימים אחדים אצל מרן הגרי"ש אליישיב זצוק"ל.

בתום כשנתיים הוא מגיע לגיברלטר. "נקודת המפנה בחייה של הקהילה, הייתה הקמת הסמינר לבנות- התיכון. השכנים, בני הניכר, לא אהבו את הרעיון אבל כיבדו את רצוננו. גם הממשלה הסתייגה". אך עקשנותם של בני הקהילה שצעדו עימו יד ביד השתלמה ובית הספר התיכון היהודי הראשון לאחר מאות שנים הוקם בג'יברלטר.

הרב חסיד וחוזר לאותם ימים ראשונים.

"מה מצאתי כשהגעתי לג'ילברטר ? קהילה עם שישים עד שבעים אחוז התבוללות ר"ל, וב"ה כיום אחוזי ההתבוללות הגיעו לאפס אחוזים. כן, אין התבוללות בג'לברטר. זה לא עבודה של שנה ולא של חמש שנים, אבל בס"ד הצלחנו בענין זה מעל ומעבר, וזאת מלבד בניית קהילה חרדית לכל דבר ועניין.

אולם לפני הכל מספר הרב חסיד על משפחת לוי, עמודי התווך של הקהילה. "משפחת לוי היא מהדומיננטיות ומהמיוחסות שבין המשפחות בקהילה העתיקה הזו. הראשון בהם, רבי יצחק הלוי זצ"ל היה מהבולטים בין רבני ג'יברלטר. אביו, ר' משה, שהיה משועי העיר תמך בו בנדיבות לב. רבי יצחק ייסד כולל והחזיק את האברכים. קבע שיעורי תורה עם הבעלי בתים והעמיד את דגל התורה על תילה. מצאתי באחד הספרים כי בין צדקותיו וחלוקת הכספים הרבים לשלוחים לבריתות ולנישואין ולכל הצדקות האפשריות שלח רבי יצחק במשך שנים כספים גם לרבינו חיים פלאג'י זיע"א. כך העיד בנו, רבי אברהם פלאג'י בספר "צוואה מחיים".

על טהרת הקודש

הרב חסיד ממשיך ומספר על בתי החינוך האיכותיים של גילברטר: "בג'ילברטר שלושה בתי-ספר יהודים, בית ספר יהודי כללי, תלמוד תורה לבנים ובית ספר תיכון לבנות. אין לנו ישיבות כאן כמו שאין לנו כאן גם מוסדות להשכלה גבוהה. כך שהמשך הלימודים הוא באנגליה. בחורים החפצים בכך לומדים בעיקר בישיבת גייטסהד או עולים ללמוד לישיבות שבארץ ישראל. חלק מבוגרי בית הספר שלמדו בישיבות חזרו לגור בקהילה.

"מדובר בהשקעה גדולה ביותר, להחזיק תלמיד תורה וב"ס על טהרת הקודש, הוא דבר שאינו פשוט כלל וכלל. הרי צריך להחזיק צוות בכל מקרה, כי גם אם יש כיתה ובו 5 תלמידים או תלמידות, הרי שצריך מלמד או מורה, אבל ב"ה הגענו לכך שאנשי הקהילה המעוניינים

"הביקורים של אנשי המרכז כאן אצלינו הם מחזקים ומעודדים מאוד. עצם הדבר שהרבנים טורחים ובאים עד לכאן, מהווה עבורנו גורם של חיזוק גדול שאנו חלק בלתי נפרד מהפסיפס המרהיב של יהדות אירופה ולא שוכחים אותנו אף פעם. וזה עוד לפני דברי החיזוק והשיעורים שהרבנים מוסרים ומביאים תועלת וחיזוק רב לבני הקהילה. אשרם ואשרי חלקם"

הרב רון חסיד בכינוס מרכז רבני אירופה

בחינוך חרדי למהדרין, אינם מוותרים על קוצו של יו"ד, וכל השקעה אינה גדולה בעבורם ככל שמדובר בחינוך ילדיהם ובחינוך דור העתיד.

"בכלל, אם מדברים על החינוך והאווירה היהודית, למרות קוטנה של הקהילה, מדובר בקהילה חזקה מאוד במובן הדתי, עד כי בשבת יותר ממחצית חנויות האי סגורות, עקב העובדה שכל יהודי הקהילה שומרים שבת. מוסדות הקהילה כוללים חמישה בתי-כנסת, הפעילים בשבתות ומלאים מתפללים.

"ב"ה ניתן לומר שהקהילה שלנו בג'ילברטר, היא קהילה מבוססת, יש כאן הכל. ובודאי מוצרי מזון כשרים למהדרין. בשנים עברו היינו עושים שחיטה מיוחדת כאן בגילברטר, אולם בשנים האחרונות מבחינה כלכלית וכדאיות אנו מייבאים בשר ומוצריו מאנגליה, ויש כאן להשיג מגוון מוצרי בשר בכשרות מהדרין בכל עת ובכל שעה. שאר מוצרי מזון כשרים מגיע בדרך כלל מאנגליה, הגם שמבחינת קירבה גיאוגרפית אנו צמודים לספרד, אבל משם לא תבוא הישועה... בכל בעניינים הלכתיים אנו מקבלים סיוע רב מדייני ורבני לונדון.

ומה עם האנטישמיות ? שאלנו, והרב חסיד עונה: "איני יודע לומר עם הגויים כאן אינם שונאים את היהודים... מה שאני כן יודע לומר שהם לא מראים זאת בחוץ. ב"ה היחסים בין האוכלוסיות מצוינים. ולא נתקלנו כמעט בשנים האחרונות באירועים של אנטישמיות.

הרב חסיד מציין את העזרה הרבה של מרכז רבני אירופה, שלא מסתפקים בשליחת חומר וסיוע כל העת. אלא באים באופן אישי למסעות של חיזוק ופועלים גדולות ונצורות למען התפתחות הקהילה היהודית במדינה הקטנה.

קהילה קדושה גילברטר

בשביל להבין את העוצמה של יהדות גילברטר והקהילה המפוארת שבה, אין צורך לשוחח דווקא עם הרב. ניתן לראות זאת כמעט בכל פינה. הקהילה מתנהלת באופן עצמאי לחלוטין, נסמכת על שורשיה האיתנים מזה דורות, וחיה את חייה בטוב ובנעימים ומתוך קומה זקופה.

כמה שעות בגיברלטר, מזכירות מאוד את סמטאותיה של ירושלים, תפילת מנחה ומעריב בבית הכנסת 'שער שמים', ועד מהרה אתה מגלה כי עשרות רבות של תושבי גילברלטר בני הקהילה היהודית הם משפחה אחת גדולה.

דודים, בני דודים, אחיינים וכו'. מהם המתגאים במשפחתם העניפה, כדור עשירי ומעלה במושבה.

בית הכנסת המוקף חומה גבוהה, ממנה מציץ מגדוד מוזהב המתנוסס לו בגאון. עץ הדקל הזקוף והתמיר הנטוע יחידי בחצר בית הכנסת, מעפיל עליו בקומתו ונראה מכאן גם למרחקים. זקני הקהילה מספרים, כי הוא ניטע כאן לרגל חנוכת הבית שהתקיימה בשנת תרע"ב, לאחר שיפוצו וחידושו של ההיכל המעוטר. מאז הוא ניצב כאן, מביט בשתיקה אל כל הבאים בשעריו.

בית הכנסת ההיסטורי 'שער השמים', היה בית הכנסת הראשון באי. עם היכנסך אל היכל התפילה הנך יכול לחוש את חיבת יהודי גיברלטר אל בית מועדם. הפאר וההדר בו עוצרים נשימה. קישוטיו המרהיבים, נברשותיו המעוטרות ושאר חפצי הנוי הפזורים בו בכל מקום, ממחישים ביתר שאת את בחינת "זה קלי ואנווהו" שהנחתה את היהודים הללו.

מי שהקים את בית הכנסת הוא הגאון רבי יצחק ניטו זצ"ל - בנו של הגאון רבי דוד ניטו זצ"ל, רבו של בית הכנסת "שער השמים" בלונדון והעתיק ביותר בבריטניה - והוא כיהן כרבה הראשון של הקהילה. בהיותו נגיד ובעל בעמיו, רכש מכספו מגרש בלב גיברלטר, ועליו בנה את ביתו ולצידו את בית הכנסת המפואר "שער השמים", הזהה לשם ביהכנ"ס הלונדוני של אביו. בית כנסת זה קיים שם מאז ועד היום, ונחשב לביהכנ"ס העתיק של האי.

יותר ממאה מתפללים עומדים כאן על מקומם ברצינות וממתינים לתפילת מנחה בעיצומו של יום חול שיגרתי. רובם מגיעים כאן ישירות מהעבודה, אבל הם לעולם לא יוותרו על מנחה מעריב בציבור ועל שיעור התורה שלאחריו או שלפניו.

תפלה אחת במקום, ובאמצעותה ניתן אולי להבין מדוע זוכים יהודי גילברטר להצלחה כלכלית כה איתנה. מורא מקדש נשמר כאן באדיקות יתירה, ולא רק בשעת התפילה. אם אדם מבקש לשוחח עם חבירו בבית הכנסת, הוא ירמוז לו באצבעו, ושניהם יצא החוצה, לרחבת הכניסה, בכדי לשוחח, ובסיומה ישובו פנימה. לא משוחחים בבית הכנסת. אם יגיע אורח שאינו מכיר את מנהגי המקום וינסה לשוחח באמצע התפילה חלילה, הרי שבתוך רגעים יגיע הגבאי הנמרץ, ויוציא אותו בעדינות אחר כבוד מחוץ לדלת הכניסה.

מבט על הארון שבחדר המבואה של בית הכנסת, מגלה לנו דבר מעניין מאוד. על המדף נצבים בשורה אחידה כובעי המבורג גבוהים ומרשימים, כאלו שרגילים לראותם בתמונות בקהילות יוצאי ספרד, כמו בהולנד שבאמסטרדם.

הסיבה לכך נעוצה בכך שכאן ב'שער שמים' חלקים מהתפילה היא בנוסח הספרדים ובניגונים ספרדיים. שרידים למנהגים שהיו קיימים בספרד לפני גרוש ספרד, כמו לקרוא את שיר השירים בחול המועד פסח בשפת הלדינו וכן את פרקי אבות, שנוהגים לקרוא בין פסח לבין שבועות, אף הם נקראים בלדינו. וגם כאן, כמו בבית הכנסת באמסטרדם ובמקומות נוספים בהם הגיעו מגורשי ספרד, נהגו בעלי התפילה לחבוש כובעים שכאלו בעת התפילה.

מעניין לציין כי בשנים קדמוניות היו כל ארבעת בתי הכנסת מלאים, אך לאחר מלחמת העולם השניה, התדלדלה הקהילה מאוד, ועקב מיעוטם של המתפללים שבקושי היו מניין, הוחלט לקיים 'רוטציה' בין ארבעת בתי הכנסת, כאשר מדי שלושה חדשים נדד המנין לבית־הכנסת התורן.

אולם, בשנים האחרונות הופסק נוהג זה, וכיום מתפללים באופן קבוע בביתהכנסת 'נפוצות יהודה', ובביתכנסת העתיק 'שער השמים'. ואילו בשני בתי הכנסת הנותרים, מקיימת הקהילה מעת לעת אירועים שונים.

בקהילה היהודית פנימה נשמרות האחדות והאחווה. על כך ניתן ללמוד, לפי דברי הגבאי של בית הכנסת "נפוצות יהודה", מהקישוטים המצויים בבית הכנסת שלו. מעל ארון הקודש יש שני אצטרובלים גדולים. לטענת גבאי בית הכנסת, לא במקרה נבחרו אצטרובלים אלו לפאר את בית הכנסת, אלא יש לכך משמעות מיוחדת, כדי ללמדנו שבקהילה צריכה להיות אחדות. אם מוציאים עלה אחד מתוך האצטרובל הוא מתפורר - כך גם קהילה יהודית, הוצא אחד מתוכה ואתה מאבד את אחדותה.

האברכים של גילברטר

באותו בניין של הקהילה הוא הכולל המקומי המורכב ברובו מאברכים המגיעים הנה מאנגליה. לצד לימודיהם היומיומיים בכולל, מקיימים האברכים שיעורים עם בני הקהילה, מה שתורם רבות לפיתוחה ולשגשוגה התורני.

מי שהקים את הכולל הוא איש שיחנו הרב חסיד שגייס את בני הקהילה וארגונים בינלאומיים וייסד כולל אברכים. האברכים ונשותיהם שנבחרו בקפידה משמשים בתפקידי מפתח בחינוכם ועיצוב אישיותם של הילדים והילדות. אחר הצהריים הם עורכים עבורם פעילות תורנית. שיעורי תורה. חידונים. קייטנות. הנשים תקיימנה פעילות תורנית עם הבנות ונשות הקהילה.

האברכים המכירים היטב את המנטאליות המקומית, מגיעים הנה למספר שנים קצובות, מפכים טללי חיים רוחניים בקרב בני הקהילה כולה. במהלך שעות הביקור חזינו בלפחות שלושה צעירים שבאו לשוחח עם האברכים בענייניים שברוח, הם משמשים להם כחונכים רוחניים ומלווים אותם בנפתולי חייהם הצעירים.

לסיום הביקור, נכנסים אנו לבית הכנסת הסמוך למבנה הכולל. גם כאן פאר והדר מכל פינה. באותו יום בו ביקרנו במקום, נערכה מספר שעות קודם לכן ברית מילה, לאחד מילדי הקהילה שנכנס בבריתו של אברהם אבינו. לכבוד המאורע קושט בית הכנסת כולו במאות זרי פרחים טריים, והמראה היה מרהיב במיוחד. על יד מקום השליח ציבור מצאנו ספר תנ"ך עתיק יומין מאמסטרדם. איש לא ידע לומר לנו מדוע, אבל המנהג הוא שכשיש ברית בקהילה, מוצאים את ספר התנ"ך העתיק מהכספת השמורה, והוא נשאר בחוץ עד לאחר הברית.

גיברלטר היא ללא ספק קהילה ייחודית בנוף הקהילות היהודיות בתפוצות. בקצה הדרומי ביותר של מערב אירופה, במרחק ראייה מאפריקה, ישנה מובלעת גיאוגרפית ייחודית, שהיא גם מובלעת יהודית ביחס לקהילות אחרות באירופה ובעולם כולו. גיברלטר היא בעצם שילוב היסטורי של קהילה ספרדית, בריטית ומרוקאית, אשר במשך הדורות פיתחה את אופיה העדין ומסביר הפנים. אופי הקהילה היהודית בגיברלטר מתחרה רק בנוף עוצר הנשימה הסובב את מיקומה הגיאוגרפי המיוחד.

גיברלטר אמנם מוכרת בתמונות ובגלויות בשל הצוק הגדול הנמצא מעליה. עד שיש המכנים אותה 'ארץ הצוק'. אולם נדמה שהצוק האמיתי המאפיין את הקהילה הוא החוסן הפנימי של הקהילה והיותה קהילה קטנה אבל בעלת עוצמה רבה.

הרב שמעון קפל
איש חינוך ומרצה

משתלם להיות ילד טוב?!

האם כל הסיפורים על שקר נגמרים לא טוב? פעמים רבות אנו מוצאים את עצמנו בעמדות השפעה, מנסים לחנך ולהדריך ב'שיטת הכדאיות' כלומר: "אם תתנהג טוב, תרוויח, ואם לא, תפסיד!"... אבל, מה לעשות, לא תמיד זה מצליח...

א.

בהיותי ילד צעיר לימים קראתי ספרון הכותב בגנות דוברי שקר על ידי תיאור מעשה בילד שהיה רגיל לדבר דיבורי שקר, ופעם אחת בהיותו לבדו בביתו חתך לעצמו בטעות את האצבע, וכשצלצל לחבריו לבקש את עזרתם - אף אחד לא האמין לו ונאלץ להתמודד עם המכה לבדו.

המסר שהספר רצה להעביר הוא: לא כדאי לשקר! מי שמשקר מפסיד!

פעמים רבות אנו מוצאים את עצמנו בתור הורים, מחנכים, או כנמצאים בעמדות השפעה, מנסים לחנך ולהדריך ילד בצורה דומה - שיטת הכדאיות! כלומר: "אם תתנהג טוב, תרוויח, ואם לא, תפסיד!"

קוראים נכבדים! עם קצת התבוננות נשאל את עצמנו, האם זה נכון? ניקח את הסיפור הקודם ונתבונן בו - האם ילד צעיר יכול להתחנך בצורה כזו? ודאי שלא!

מדוע? פשוט ביותר.

א. בעולם הזה ובוודאי איך שילד רואה את הדברים, זה ממש לא כך. הילד רואה הרבה פעמים שדווקא מי שמשקר הוא זה שמרוויח. למשל, ילד שלא עשה את מבצע הלימוד ב'בין הזמנים', ומשקר שכן עשה את המבצע, יקבל את הפרס מהמלמד. לחילופין, הילד יכול לראות שמי שאומר אמת כביכול 'מפסיד' - התלמיד שהודה ששבר את הברז קיבל עונש מהמנהל...

ב. בשיטת הכדאיות אנו בעצם מחנכים את הילד בלי משים שעושים מה ש'שווה', רק דברים שמניבים רווחים, ובעצם זהו חיזוק לאגוצנטריות.

דברים אלו כותב מורנו הרש"ר הירש זצ"ל (יסודות החינוך) שכאשר החינוך הוא רק בהסברים מדוע לעשות דבר זה, או מדוע לא לעשות דבר אחר, אנו מחנכים את הילד להיות מושחת ואנוכי!

מבהיל!

ג. בתורתנו הקדושה לא לכל דבר יש הסבר, ולא לכל דבר יש הסבר שילד צעיר יכול להבין. האם ילד יכול להבין ענין איסור בשר בחלב? ומה עם כלאים, שעטנז, ודברים נוספים?

אם נחנך בצורה של הסברים ורווחים, מה נעשה ביום שידובר בדבר שאין בו הסבר המניח את הדעת לנער וילד קט?!

ב.

אז תשאלו: כיצד כן נכון לחנך?

התשובה היא ש'הסברים בטעמים' זהו דבר נפלא רק לאחר השלב הראשון שהוא - כך ציוונו ד'! כך כתוב בתורתנו הקדושה! וכפי שאמרו חז"ל על איסור אכילת 'דבר אחר' שאינו בגלל שהוא אינו טעים, להיפך - טעמו ערב, אלא אנו אסורים באכילתו כי כך גזר מלכו של עולם. כך מחנכים ליראת שמים שאינה תלויה בנסיבות ואינטרסים!

אכן, לאחר שזו השפה המדוברת וזו האווירה שאנו משדרים בבית או בכיתה, ראוי וצריך להוסיף טעמים והסברים בכדי להטמיע את התכנים ולחבר את נפשות הצעירים לציווי האלוקי.

ג.

ברם, על אף שהציות לציווי ה' בצורה ברורה ללא התניות בטעמים והסברים - הוא הבסיס שעליו אפשר וצריך לבנות קומות של טעמים והסברים, מכל מקום, וודאי ששמו יתברך חייב להיות מוזכר בבית ובכיתה לא רק בהקשר לציווים ופקודות אלא בעיקר בהקשר לחוויות נעימות ומשמחות, כגון: דיבורי הודיה לה' יתברך על כל דבר קטן כגדול שמעניק לנו ברוב טובו וחסדו בכל עת ושעה, על רוממות ונעימות שבת ומקראי קודש, חביבות המצוות, וכדומה.

כששמו יתברך מוזכר רק בעניינים של ציות ללא הסבר, עלול הדבר ליצור חס ושלום ריחוק וחוסר חיבור אמיתי בנפש הצעירים.

על כן דרוש למצוא כל הזדמנות שיש בה חוויה רגשית רוחנית נעימה, כמו כשסביב שולחן השבת מורגשת אווירה נעימה, לדבר על המתנה הטובה שנתן לנו ה' ושבת שמה. כשגבאי צדקה נוקש על הדלת ונתנו לילד מטבע שישלשל לקופת הצדקה - לשבחו ולהעצימו בנחת רוח שיש לקדוש ברוך הוא ממעשים נפלאים שכאלו.

כך ייווצר בנפשות הילדים התניה נעימה ומתוקה בקיום התורה והמצוות.

לסיכום:

א. החינוך לקיום התורה מצוות הוא בציות כי כך ציווה ה', ורק אחר כך אפשר להוסיף טעמים והסברים.

ב. עלינו לחפש להזכיר את שמו יתברך בכל הזדמנות שיש בה חוויה נעימה.

יהי רצון שאכן נזכה לחיים מרוממים - חיים של 'למענך' אלוקים חיים!

הרב שמעון קפל הוא איש חינוך, מדריך חתנים, ומרצה בכיר ב'מכון למורים'. במסגרת עיסוקו הדריך וליווה מאות רבות של חתנים ואברכים, תוך התמחות מיוחדת בגישור במקרי קצרים ומתחים בין הורים לילדיהם הנשואים, כאשר הוא אף מעביר קורסים וסדנאות בנושא סבוך זה.
לתגובות והערות: 052-715-3682

said in the *nusach* and tunes of Sephardic tradition. These are remnants of customs practiced in Spain before the expulsion. One example is reading *Shir Hashirim* on Chol Hamoed Pesach in the Ladino language; likewise with *Pirkei Avot,* read between Pesach and Shavuot. Here, like in the shul in Amsterdam and in other places where Spanish expellees resettled, the *baalei tefillah* wore these hats during the prayers.

It's interesting to note that in earlier years, all four of the shuls were full, but after World War II, the community thinned out drastically, and because of the fact that there was barely a *minyan,* it was decided to make a rotation between the four shuls. Every three months, the *minyan* moved to the shul whose turn it was.

But in recent years, this practice was suspended, and today, there are regular prayers held at the Nefutzot Yehuda and Shaar Hashamayim shuls. The other two shuls are used for community events held from time to time.

The Jewish community is unified and cohesive. This is indicated, according to the *gabbai* of the Nefutzot Yehuda shul, by the adornments that can be found in his shul. Above the *aron kodesh* there are two large pinecones. According to the *gabbai*, these were not chosen randomly to adorn his shul; there is special significance, to teach us that the community needs to be unified. If one leaf is taken out of the pinecone, it will crumble – and the Jewish community is the same. Take one person out, and you lose the unity.

The Avreichim of Gibraltar

In the same community building is a local *kollel* comprised mostly of *avreichim* that come from England. In addition to their daily learning sessions in the *kollel,* they also give *shiurim* to the community members and learn with them, which contributes a lot to the blossoming of the Torah learning here.

The founder of the *kollel* is Rabbi Chasid, who galvanized the community and international organizations to open it. The *avreichim* and their wives are carefully selection, and they serve as a key role in the education and upbringing of the children here. In the afternoon, they conduct Torah activities, have *shiurim,* contests, day camps, and the women have special activities for the girls and women of the community.

The young men are familiar with the local mentality, and they come for a set number of years, during which they bring spiritual vibrancy to the community. During the morning hours, we observed at least thirty youngsters who came to speak to the *avreichim* on matters of spirituality. They serve as mentors, offering guidance in the turmoil of their young lives.

To conclude the visit, we enter the shul near the *kollel* building. Here, as well, everything is very grand. On the day we visited, a *brit milah* had been held a few hours earlier for one of the children of the community. In honor of the event, the shul had been decorated with hundreds of fresh flowers, and the scene was breathtaking. Next to the *shaliach tzibbur's* place we found an ancient Tanach from Amsterdam. No one can tell us why, but the custom is that when there is a *brit* in the community, this Tanach is taken out of the safe where it is kept, and it remains out until after the *brit.*

Gibraltar is undoubtedly a most unique community among the Jewish communities of the Diaspora. On the southernmost tip of western Europe, within sight of Africa, there is a geographical enclave that is also a special Jewish enclave that is very different to the rest of the communities in Europe and around the world.

Gibraltar is actually a historical combination of a Sephardic, British and Moroccan community, and over the years, it has developed its own refined and gracious character. The community's character competes only with the breathtaking scenery that surrounds it on all sides.

Gibraltar is known in pictures and postcards for the massive Rock that dominates it. But to us it seems that the real rock that characterizes the community is its inner fortitude, and the fact that while it might be small, it is a community with intense strength.

of charitable giving to *shluchim,* for *britot* and weddings, and to all the possible charity organizations, Rabbi Yitzchak sent money for years to Rabbi Chaim Palagi, *zy"a.* This was related by his son, Rabbi Avraham Palagi, in his *sefer Tzava'ah Mechaim."*

Al Taharat Hakodesh

Rabbi Chasid expounds on the quality schools in Gibraltar: "There are three Jewish schools in Gibraltar, a general school, a Talmud Torah for boys and a high school for girls. We do not have *yeshivot* here, just like we do not have institutions of higher learning. The students continue their studies in England. *Bachurim* who wish to do so, learn primarily in Gateshead Yeshivah, or they go to *yeshivot* in Israel. Some of the graduates of the school who went on to study in the *yeshivot* later moved back to live here in the community.

"It takes tremendous resources to support a Talmud Torah and a school in keeping with holy traditions, and this is no simple matter. We need to have a staff no matter what, because even if there is a class with just five students, it needs a teacher. But *baruch Hashem,* we have reached a point where the community members are interested in a proper *chareidi* education for their children, and no amount is too big for them when it comes to the *chinuch* of their children and the future generations.

"In general, on the subject of education and the Jewish atmosphere, despite the small size of the community, it is a very strong community in the religious sense. On Shabbat, more than half of the shops on the island are closed since all the Jews of the community are Shabbat observant. The community institutions include five shuls, which are active on Shabbatot and filled with worshippers.

"*Baruch Hashem* I can say that our community in Gibraltar is a well-established one; we have everything here, certainly kosher mehadrin food. In past years, they used to do special *shechitah* runs here in Gibraltar, but in recent years, for economic reasons, we import meat and meat products from England, and these products are readily available here. The rest of the kosher food generally comes from England, even though geographically, we are closer to Spain. But no salvation will be forthcoming from there… With regard to halachic matters, we receive a lot of assistance from the rabbis in London."

What about anti-Semitism, I ask the Rav, and he replies: "I cannot tell you that the non-Jews here don't hate the Jews…What I do know is that they do not show it openly.

Baruch Hashem the relations between the people are excellent. We have hardly encountered any anti-Semitic incidents in recent years."

Rabbi Chasid notes the extensive assistance from the RCE, which does not suffice only with sending materials and assistance all the time; rather, they come personally for trips to provide *chizuk* and do tremendous work for the development of the Jewish community in this tiny nation.

The Holy Community of Gibraltar

In order to understand the power of Gibraltarian Jewry and its magnificent community, there's no need to speak specifically to the rabbi. One can see it almost wherever you go. The community is completely independent and relies on its solid roots through the generations. It lives its life pleasantly and proudly.

A few hours in Gibraltar's streets evoke similarities from the streets of Jerusalem. *Mincha* and *Maariv* at the Shaar Hashamayim shul, and it quickly emerges that dozens of the residents of Gibraltar's Jewish community are members of one big family. Uncles, cousins, nephews and so forth. They are very proud of their extended family, as tenth generation – or more – residents here.

The shul is surrounded by a high wall, from which a gold Star of David twinkles down proudly. There's a tall palm tree in the courtyard of the shul, which towers high and can be seen from quite a distance away. The elders of the community relate that it was planted here for the inauguration of the shul in 5672/1912, after the refurbishment of the *heichal.* It has been standing here since, gazing silently at all who come through the gates.

The historical Shaar Hashamayim shul was the first shul on the island. When you walk in to the *heichal* you can feel the love of Gibraltar's Jews for their house of worship. The grandeur here is breathtaking. There are magnificent ornaments and fixtures throughout, in manifestation of the words *Zeh Keili v'anveihu,* which has clearly guided these Jews.

The shul was established by Rabbi Yitzchak Nito, *zt"l,* the son of Rabbi David Nito, *zt"l,* the rabbi of the Shaar Hashamayim shul in London, Britain's oldest shul. He served as the community's first rabbi. As he was a wealthy man, he purchased a lot in the heart of Gibraltar on which he built his home and alongside it this shul, which has the same name as the one in London where his father served. The shul has been here since then and is the island's oldest.

More than one hundred people are standing solemnly in their places for *Mincha* in the middle of a regular weekday. Most of them come here straight from work, but they will never give up on their *Mincha/Maariv* with the *tzibbur* and the Torah *shiurim* that precede or follow them.

Being her for just one *tefillah* is enough to understand why the Jews of Gibraltar are so financially successful. The awe of the *mikdash* is adhered to here with extreme seriousness, not just during the *tefillah.* If a person wants to converse with a friend in the shul, the other person will hint with a finger and they will both go outside to the entry vestibule, to speak. Then they will go back inside. They simply don't speak in the shul. If a guest comes who is not familiar with the customs of the place and will try to speak in the middle of the *tefillah,* within seconds, the *gabbai* will come over and gently show him the door.

The closet in the entry hall of the shul is very interesting. On the shelf, there is a row of identical Homburg hats, the type that you typically see in the more Sephardic-rooted communities, like Amsterdam.

The reason is because here, in Shaar Hashamayim, some parts of the *tefillah* are

for the city. The Chasid family's neighbors are the Prime Minister's office across the street, the Education Ministry on one side, and on the next street, the residence of the governor, who is also the representative of the British monarch. "I am also a tourist attraction, because tourists who come here and see me walking in the street with my hat and suit photograph me incessantly," the rabbi smiles.

But first of all, Rabbi Chassid wishes to note the actions of the RCE staff who are in continuous contact with the community at all times.

" Our community is in an isolated spot. We are an organized, independent community, and we do not need to receive matzoh, menorahs, etc. But we are helped in many other things according to interest and need."

"When the RCE staff come, they are very strengthening and encouraging. The very fact that the rabbis come all the way here is for us a factor of great reinforcement that we are an inseparable part of the magnificent mosaic of European Jewry and that we are never forgotten. This is even before the words of encouragement and lectures that the rabbis give. It benefits and strengthens the members of the community. We feel Blessed by there presence.

When Rabbi Chasid arrived, there was only an elementary school with an enrollment of about 90 boys and girls. A few years later, a girls' high school was established, followed by a Talmud Torah for boys. It was an interesting and original name: "Talmud Torah Im Derech Eretz."

Rabbi Ron Chasid was born in Israel, but the family immigrated to England when he was two years old. The tall, kindhearted rabbi was the president of the Jewish student association in university; he studied engineering. In London, he found time to also learn in Gateshead Yeshivah for short periods. He then traveled to Israel to learn in Dvar Yerushalayim, and later, upon his return from Gateshead, he returned a second time to Jerusalem, to the Beit Hakerem Yeshivah. He then began to study at the *kollel* of Rabbi **Tzvi Kushelevsky**, and in the evenings, he found himself a *beit mussar,* as he was constantly seeking to elevate himself higher.

"The last thing I thought in those days was that I would serve as a rabbi," he says with typical humility, as he fingers his long beard. When Rabbi **Moshe Haliwa**, the former Rabbi of Gibraltar, departed, the community sought a rabbi. His friend, a member of the community, Rabbi Yaakov Ben Naim, a former study partner in Gateshead, "discovered" him in Jerusalem. His Spanish-English temperament found favor in the eyes of the community in Gibraltar, where as noted, the prominent languages and mentality are Spanish and English.

The rabbi was young and did not consider himself qualified enough to serve in this position: "I thought that I needed to study more first so that I could give more of myself to others. The location was also like the end of the world for me. I didn't think there was anything further away from this."

Rabbi Chasid consulted his rabbis, and they told him that "by the time I would feel up to the job I'd be old." He buckled down to study *Yoreh Deah* and the laws of *issur v'heter,* as well as other subjects. He received his rabbinic ordination from Rabbi Zalman Nechemiah Goldberg, *zt"l*. Rabbi Chasid did *shimush* under Rabbi Moshe Halberstam, Rabbi **Yehoshua Neuwirth** and Rabbi **Yosef Shalom Elyashiv**, *zecher tzaddikim livrachah*.

He arrived in Gibraltar about two years later. "The turning point in the life of the community was the establishment of the high school for girls. The non-Jewish neighbors did not like the idea but respected our wishes. The government also had reservations." But the tenacity of the community members who worked together with him paid off and the first Jewish high school was established in Gibraltar.

Rabbi Chasid reflects on those early days.

"What did I find when I got here? A community with a 60-70 percent assimilation rate, *R"l,* and *baruch Hashem* today that rate has plummeted to zero percent. Yes, there is no assimilation in Gibraltar. This was not work of one year or even five, but with *siyata diShmaya*, we succeeded beyond belief in this area, and that is aside for the building of a proper ultra-Orthodox community in every sense."

Rabbi Chasid makes a point of speaking about the Levy family, the pillars of the community. "The Levy family is one of the most dominant, and prestigious, in this ancient community. One of its earliest members, Rabbi Yitzchak Halevi, *zt"l,* was one of Gibraltar's prominent rabbis. His father, Reb Moshe, was one of the patrons of the city and supported it generously. Rabbi Yitzchak established a *kollel* and supported the *avreichim* who learned there. He made learning sessions with the laymen of the city and firmly established the banner of Torah. I found in a *sefer* that among his many acts

financial system have brought thousands of international companies to register in Gibraltar and to open branches there.

Rabbi Haim Levy's day begins at half past five in the morning. He devotes four hours, from six to ten, to morning prayers and Torah study, which begins with the Daf Yomi. After praying, he returns home for more study, and then travels to his office, where he employs close to one hundred lawyers.

Now we are in his office, and we listen raptly as he shares the Jewish history of Gibraltar. Of course, he begins by speaking about his uncle, who served as the prime minister:

"My uncle, Sir Joshua Hassan, or Yehoshua Hassan, presided over the political life of Gibraltar for over thirty years, in his role as mayor and then as prime minister (the head of the ministers in local parlance).

"He served as the first Prime Minister and Mayor of Gibraltar after it was granted administrative autonomy from Britain - a development that is largely credited to him. And that is why he is known to this day among the residents, Jews and non-Jews, as "the father of all Gibraltarians."

"This unforgettable person was the most important politician in Gibraltar since the World War II. As leader of the local Labour Party, he won elections ten times in a row. At one point he mustered up the courage and decided to demand that Britain grant the residents of Gibraltar more significant control over their loves. His campaign was crowned with success. A parliament and a local government manage all internal affairs, including almost complete economic and legal independence. Officially, Gibraltar is governed by a governor appointed by London, but the only areas currently administered to by Great Britain are military, security and foreign affairs.

"Sir Joshua is also the one who led the small territory through the difficult crisis with Spain, which closed the border with Gibraltar for 16 years in 1969. Franco, the dictator of Spain, was convinced that if he put economic pressure on Britain and Gibraltar, he would succeed in his quest, but the siege only helped entrench the self-identity of Gibraltarians and deepened their strong hatred for their Spanish neighbor.

Rabbi Haim relates that his brother, Solomon Levy, also served as mayor for about a year. Today he runs a successful private business, but his influence is felt to this day in every area. He is considered the person with the best political connections in Gibraltar, and he uses those connections to mediate between all parties, and is especially helpful for the Jewish community, of which he is an active member.

In the Home of the Revolutionary

In order to understand and hear more about the thriving Jewish community in the city, we sat down for a fascinating conversation with Rabbi Ron Chasid, a member of the RCE. Rabbi Chasid has served as Rabbi of Gibraltar for nearly 40 years, and since he took on the position, the community has undergone a transformation. His home at 27 Town Range Street still bears the inscription of the British "Officer's House", and it has become a central location

One minute we were in Spain, and suddenly, there's a border crossing...Introducing, Gibraltar. A peninsula of sanity. No one is hidden here, and no one hides. No one is threatening and no one feels threatened; the most formidable thing on the island is the Rock, rising visibly in the distance, with its British pride and glory.

Gibraltar, the peaceful British colony, attracts many tourists. Its area is a total of about 6 square kilometers. The perimeter of Gibraltar includes 12 kilometers of coastline and a border with Spain that is a little more than a kilometer long. Word has it that money is funneled from locations all over the world to bank accounts of companies that are established here in this tax-free nation.

When you enter the city, you feel a bit like in England. There are British flags wherever you look, the buses are red, the public telephone booths are the same as the unique ones in Britain, the policemen are dressed in the same uniform, and the main currency here, along with the euro, is the British pound.

As we said, the oceans merge here. As do British manners and Moroccan temperament. The Spanish Mediterranean ocean views with the African wild landscape. Here, it seems, disputes end. Here, Jews walk with their *tzitzit* swinging in the breeze, wearing suits and hats, beards and *kippot*. Children wear black velvet *kippot* and their *peyot* out. Jews here can be proud of their Judaism, unified, strong in their observance, warm – and they are also wonderful hosts.

It's early afternoon, and we look for the office of the community president, Reb Chaim Levy, an Orthodox lawyer. The Levy family has deep roots in Gibraltar's history. His uncle, Sir Joshua Hassan, or Yehoshua Hassan, presided over the political life of Gibraltar for over thirty years, in his role as Mayor and later as Prime Minister.

Levy, a warm Jew, is one of the eminent patrons of the Torah and *chessed* world, and all that he does is with modest humility. Now, he welcomes us with exceptional warmth, and is ready to help wherever he can, despite his busy schedule. His one condition is that no photograph of him can appear and that his work is not mentioned in the article.

I dare to ask why, and Levy replies: "My rabbi, my teacher gave me good advice. You will only succeed if you don't become famous." I ask who his rabbi was and he becomes emotional as he utters the name of Harav Yehuda Zev Segal, *zt"l*, the Manchester Rosh Yeshivah, who shared with him this advice for success.

The law firm he owns, Hassan's, is named for his uncle Joshua Hassan, and is the leading firm in Gibraltar. *Chambers* magazine has ranked him one of the 100 top lawyers in Europe. Low taxes and a highly developed banking and

continued for some forty years, during which time the few people who lived in the community tried valiantly to observe and to preserve the flickering embers that had seen much better days. But not all of them could overcome the trials and tribulations of the times.

The Jewish community was in a dire state. Assimilation rates soared, and it seemed like the end was near for this beautiful and pious community. And then, at the last minute, Rabbi Ron Chasid arrived – and effected nothing less than a revolution, which you will read about henceforth.

Gibraltar's community today is small, perhaps even very small in numbers, but it is a large, strong community for the Jews who live there. Five shuls, three schools, a cemetery, kosher shops and restaurants, *minyanim,* Shabbat observance, a *kollel* and a rabbi are under without a doubt the symbols of a community that is big, strong, well-establish, and which also takes part in supporting the world of Torah and *chessed.*

One of the World's Most Fascinating Places

Yet, before we expound on the Jewish aspect, it is appropriate to provide a bit of background for this rare and exotic location called Gibraltar, so that we can understand how the Jewish community here came to be.

Gibraltar is one of the most interesting and intriguing places in the world. It is a tiny state with a stalled, longstanding territorial conflict on its border; it is one of the richest nations in the world because it is a tax haven, and its strategic location is unlike any other in the world.

Its entire area is about 6.5 square kilometers. However, its tiny size notwithstanding, Gibralter has the highest strategic rating. This is where Europe connects to Africa, from north to south; and where the Mediterranean Sea meets the Atlantic Ocean - from east to west. The Strait of Gibraltar 'closes' the Mediterranean Sea, from Gibraltar itself Morocco can be seen, and 'behind it' the whole of Africa spreads out.

It is not by chance that there have been power struggles through the generations to gain control of the territory. Geographically, Gibraltar is part of Spain, but militarily and politically it is of utmost importance to Britain, which fought many wars over the territory and still controls it today.

For nearly 300 years, Spain has been demanding to get Gibraltar back, but despite all its attempts to win it, by war or through peaceful efforts, Gibraltar has remained under British control. Since the 18th century, it has been a British colony: The Governor of Gibraltar is the representative of the British Monarch (the Prime Minister is elected by the citizens), and the courts adjudicate according to British law.

The name Gibraltar is derived from the name of the Muslim commander, Tarek Ibn Ziad, who crossed the strait on his way to conquer Spain. The Rock of Gibraltar is named after him, Gabel Tarek...Gabel means mountain in Arabic. Over time the name evolved into "Gibraltar."

The only way to Gibraltar by air is through England. Direct flights from London land at an airport that is very unique: the runway was built as an artificial pier that juts 200 meters out to sea. The airport bisects the city center, and when planes land, the surrounding roads are closed to traffic until after landing.

One of the primary attractions for tourists in Gibraltar is Europa Point, a cape at the southernmost tip of Gibraltar on the rocky coast. It features the Europa Point Lighthouse, which looks out to the entire maritime region of the straits.

The balcony overlooking the sea, from where you can clearly see the Moroccan coast on the other side of the strait, offers heady, breathtaking views, and people can spend hours just gazing out at the sea expanses in every direction. This spot is also where the Mediterranean Sea merges with the ocean, which is clearly visible – also from other places on the Rock – because of the different hues of the water, blue and green blending together.

The Jews of Gibraltar are proud of this spot, because it has halachic relevance with regard to the *brachah* of *"She'asah et Hayam Hagadol."* According to *halachah*, at the point where the ocean meets the Mediterranean Sea, one can recite this *brachah* according to all opinions, which is what Harav Chaim Kanievsky, *zt"l*, ruled as well.

The Jewish Prime Minister

We didn't fly to Gilbralter from London or Manchester; like most people, we drove from Malaga, in southern Spain, which is less than an hour away by car. The multi-lane toll road from Malaga to Gibraltar is approximately 140 km long, with a speed limit is 120 kph.

With the backdrop breathtaking scenery, alongside the legendary cannon on a cliff that looms over a strait, on a tranquil peninsula, resides a proud Jewish community that keeps all the Torah and mitzvot • Gibraltar is very proud of its independence, which also allows its Jewish subjects, descendants of those expelled from Spain, economic religious independence and enjoys their contribution to the economy. **• The Rabbi of Gibraltar, a member of Rabbinical Council of Europe, Rabbi Ron Chasid, shares the story of a revolution that occurred nearly four decades ago**

The Lofty Community of Gibraltar

"... Blessed are you, the community of Gibraltar, because all of your sons are learned in the ways of G-d, and fortunate is the eye that has seen this. It is a great wonder that this small community, numbering no more than four hundred families, has organized education institutions, Torah learning and charitable activities in such an advanced away. Aside for many acts of charity that the residents of this city perform, they also cleave to the Holy Torah, are fearful of the word of G-d and are very strict in their observance of *mitzvot,* easy ones as difficult ones..."

This is a description written in 1878 by a wandering Jewish writer who chanced upon this remote island, and was stunned to see a beautiful, devout community adhering to Torah, and firm and proud of its Judaism. It is almost as if time has stood still from 1878 to 2023. Today as well, the same exact description applies, and all that remains to be said is "Blessed are you, the community of Gibraltar, because all of your sons are learned in the ways of G-d, and fortunate is the eye that has seen this."

It was worth making the 12-hour journey, by car and plane, to reach one of the most geographically remote Jewish communities in the world. It was truly heartwarming to witness that even here, in the middle of nowhere, there is such a well-established ultra-Orthodox community with hundreds of members, all "learned in the ways of Hashem", who pray in the synagogue three times a day with exceptional reverence for the holiness of the shul. There are remarkable educational institutions here for boys and even a *kollel* for young married men, which has a great influence on the character of the community.

Gibraltar's Jews comprise just a bit more than two percent of the island's total population. When translated into numbers, the figure is almost laughable – about 700 people in all. But despite their minority status, their influence here is signifanct in many ways, and their presence is felt everywhere.

Gibraltar's Jewish history can be divided into two parts. The first is its early history, when this was a deeply rooted, vibrant Jewish community, with distinguished Torah scholars and G-d-fearing Jews who filled its shuls on Shabbat and *chagim*, and whot influenced the character of the community in their day-to-day dealings as well.

This chapter came to a close with the Second World War. The residents of Gibraltar were spared the horrors, as they were transferred off the island to safer shores under the auspices of the British government when the island became a military base. However, even once the clouds of war cleared, not all those who had lived here returned. The Jewish community was the primary casualty of this outcome, and out of 20,000 Jews who had lived there prior to the war, only about 400 returned.

That was the point where the second chapter of Gibraltar's Jewish history began, sans the grandeur that had once characterized it, and without the glorious figures that had lived there previously. There was a huge spiritual void that

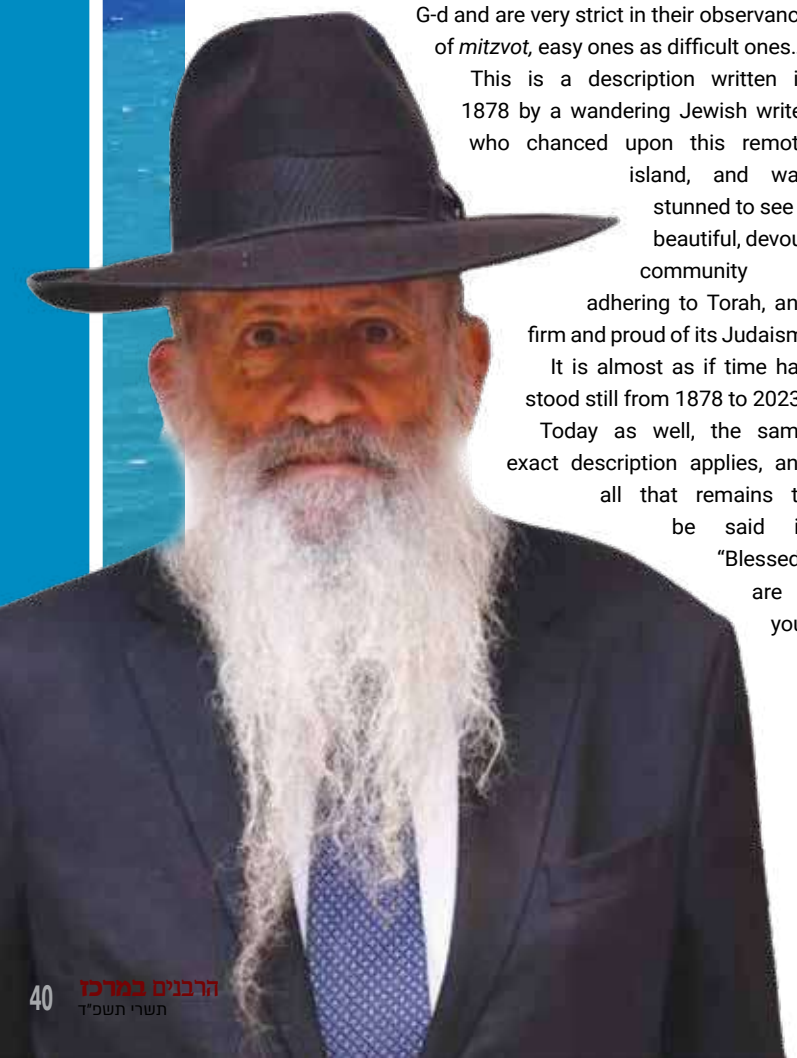

at the beginning, I told you that I was a bad Jew?' - 'And how could I forget,' I replied. 'Well, I would like to tell you why I am a consciously bad Jew, and why I have intentionally not set foot in a synagogue for sixty years, until this moment when I came back to this synagogue.

"'When the war ended', he said with tears in his eyes, 'I remained an orphan. My parents both perished and my sister and I were left alone in the world. For some reason our biological uncles did not take custodianship of us, and the one who raised us was the non-Jewish housekeeper.

'The uncles took all our inheritance. But they didn't care one bit about our upbringing and our education. All they cared about, when the time came, was that I would celebrate my bar mitzvah in the synagogue so that they would have honor. Of course, with so much bitter sentiment, I didn't return to visit the synagogue after my bar mitzvah celebration.

'The year was 1952, Communism in Budapest was at its peak. People were ashamed of their Jewishness and did not tell their children that they were Jewish. And here, a year after my bar mitzvah, I was walking down the street, and suddenly I met the old rabbi of the synagogue, Rabbi Neumann.

'The rabbi approached me and asked: "Are you the son of Moritz Kramer?" – "Yes", I replied. "What is your name?" – "Peter". "Peter, why don't you come to the synagogue? A year ago you had a bar mitzvah," asked the rabbi. I didn't know what to say, so I said: "I'm not coming to the synagogue because I wasn't invited." "I'm inviting you now," said the rabbi. "Soon Rosh Hashanah will come. Come to the synagogue.

'I gathered all my courage and on Rosh Hashanah I came to the synagogue,' the man told me, and then he said: 'Do you see this big door we are standing next to?

When I arrived on Rosh Hashanah in the morning, I knocked on the door, and the synagogue's *shamash* opened it. He looked at me and asked me: "Child, why did you come?" I told him I had come to pray. "Where's your ticket?" he asked. In the past, the large synagogues would sell tickets for seats for Rosh Hashanah.

'Realize, the huge synagogue was almost empty, and the *shamash* was asking me, the orphan boy, for an entrance ticket... I told him: "I'm an orphan boy and I didn't buy a ticket, but the rabbi invited me." "I'm not interested in stories," the *shamash* declared, "you can't come in here without a ticket." "But the rabbi invited me," I pleaded, and yet he insisted: "You're coming in." At that moment, I made a firm decision: if they don't need me here without a ticket, even when I have enough money to buy a ticket – many tickets - I will not go to the synagogue again.

'And that's what happened. I haven't set foot in a synagogue for sixty years, and the only one who managed to bring me back to the synagogue is you.'

"By the way, we continued our relationship, and one day when we met in New York we went to eat at a kosher restaurant. For him it was a great novelty - to go to a kosher restaurant in Manhattan. I also helped him don *tefillin*. Then one day he said to me: 'Rabbi, you can be satisfied. From today onwards you can pray that I die.'

"'What are you talking about?!' I exclaimed. And he said: 'I just met with my lawer. Do you see this document? I made a will and I'm leaving you an inheritance...'

"The end of the story is that the Hungarian government enacted a law that transferred the synagogue to the Jewish community without any payment, and they even received a special budget allocation for the renovation of the synagogue.

"This wonderful story," adds Rabbi Koves, "teaches a very deep and fundamental point. As emissaries of G-d, we must always initiate and innovate and take action, even if at the moment it seems impossible, impractical or illogical. When you act and you create a vessel, and then Hashem fills it with His great Light."

This is also the message with which Rabbi Koves seeks to part with when we pass the parliament building upon arrival in the city of Budapest.

"When you work and create, G-d illuminates your work with His great Light."

From a Neo-Nazi Leader to Warm Jew

The unbelievable story of Csanád Szegedi and Rabbi Koves

It was an ordinary evening in the life of Rabbi Koves. He had just finished giving a Torah lesson in the synagogue and was about to walk home. Suddenly there was a beep from his phone. The rabbi was amazed to read the text message that appeared: "This is Csanád Szegedi. I would like to meet you as soon as possible".

Meeting Csanád Szegedi was almost like meeting the devil himself. Szegedi was the second in command in the anti-Semitic party Jobbik, a sophisticated neo-Nazi politician who fired up Hungary with hatred for the Jews. Already as a teenager he set up a souvenir shop that sold shirts with swastikas, and later led the 'Hungarian Guard', a militia that roamed the minority neighborhoods and sowed terror. Szegedi is the man you wouldn't want to meet on a dark alley, and now he was is asking to meet the rabbi.

Szegedi arrived at the meeting confused and spoke words that sounded like hallucinations. He had dug into his past and discovered that his grandmother, his mother's mother, was a Jewish survivor of Auschwitz. So the anti-Semitic Szegedi, the one who blamed the Jews for all the world's problems, turned out to actually be a Jew himself.

"Am I really Jewish?" Szegedi wanted to hear, "and why should I lose my career because of my grandmother?" The rabbi presented the halachic position according to which Jewish identity is inherited and there is no way to evade it. Szegedi realized that things would never be the same again. He would not be able to continue his role in the party.

A few weeks passed and Szegedi asked to meet the rabbi again. This time he was interested in the possibility of joining as a member of the Jewish community. He wanted to come to the synagogue, to put on a *tallit* and *tefillin,* like everyone else.

Rabbi Koves was speechless – and at a loss about what to do. Could he accept a person who only weeks ago was spewing so much hatred? In the community as well, a storm broke out: Elderly Jews, Holocaust survivors, who were afraid to walk in the street, were shocked by the thought that he would pray with them in the synagogue. "He just smiled beautifully and everything is forgiven?!" they asked.

Rabbi Koves raised the question to Rabbi Baruch Oberlander, the head of the Beit Din in Hungary. Rabbi Oberlander grappled with the question for a long while, until he remembered the words he heard from the Lubavitch Rebbe: "The mitzvah of loving a Jew is to love a wicked person as one loves a righteous person. Because the mistakes a person makes stem from an external source only and do not reflect his deep essence."

Szegedi was invited to turn over a new leaf, full of connection and love for his people.

Since then, lots of water has flowed in the Danube River. Szegedi underwent a *brit milah*, and was given the name 'David', after the grandfather through whom he discovered his Judaism. He left the parliament, moved closer to Judaism, has set times for learning Torah and is very helpful to the Jewish community.

began. I told him I did not know of such a concept. In my eyes there is no bad Jew, there is only a good Jew. 'You should know that I am a bad Jew,' the man insisted. I said to him: 'Well, if you insist... how can I help you?' - 'I want to tell you that I am a bad Jew, because I have not set foot in a synagogue for sixty years. 'Okay', I said, 'and for what purpose did I merit a phone call from you today?'

"'A week ago I saw in the newspaper that I receive from the Holocaust Museum in Washington, an ad saying that you restored the synagogue in Budapest, in District 3, and I wanted to tell you that this is the synagogue where my bar mitzvah was held. Since then I have hardly set foot in a synagogue.

"'Dear Rabbi,' the man continued, 'I called you because my parents were in this synagogue and I want to place a memorial plaque there in their honor.'

"I told him 'with pleasure', and tried to find out more about who he was. 'What do you do?' I asked. 'I am retired,' he replied. 'And what did you do before you retired?' – 'I was an electrician'.

"I said to myself, 'There is no doubt that this is an exciting story and I will do everything to help this Jew commemorate his parents in the synagogue where they prayed, but if you had any hope that this might be a miraculous phone call from the "rich uncle from America", then this is probably not the story... maybe next time.'

"We continued talking, and suddenly, he casually remarked: 'Twenty years ago I was in Budapest for the first time after I left it, sixty years ago. I was there because I wanted to buy a hotel.'

"I said to him: 'Interesting, an electrician wants to buy a hotel?' - 'It is true that I was an electrician, but I had a large company of 300 people... We did all the electrical work at the Kennedy Airport.'

"Towards the end of the conversation, this Jew says to me, 'Dear Rabbi can I help you with something?' - 'Yes', I replied. 'Now we are collecting for glass windows for the synagogue.' These are huge and special windows that were specially manufactured for the synagogue building.

"'How much is one?' He asked. I guesstimated and said, '18 thousand dollars'. 'No problem, you got it,' he replied. A day later I received a phone call from him again; he wanted to know which account to transfer the funds into. A few weeks passed and we installed the window. I told him: 'Come and visit Hungary and we will hold an event in the synagogue in memory of your parents.'

"We set a date. I asked all the worshipers of the synagogue to participate in the event. There were people who knew him because they were from the same area and they were very excited.

"When the Jew entered the synagogue, I immediately noticed enormous emotion on his face. Throughout the entire event and the festive meal, he hardly spoke. After all the participants had left, he said to me: 'Listen, Rabbi, do you remember that when I called you

said to him: 'Perhaps we should tell them that we're not sure about the deal and that we first want to rent the site? Let's try it, we will rent the place and see how it works, and if it goes well, we will buy it.' I said to myself, we need to get into the matter, and once we are there, Hashem will help.

"My friend went to the office of the broadcasting network, and before entering the meeting he called me and said: 'Shlomo, I have just one question. We forgot to decide how much you are willing to pay as rent.' '500 euros per month,' I replied. 'No, you're kidding. This is an expensive property. 500 euros a month is a joke.'

"I told him to try, what could go wrong? He went into the meeting and called me back ten minutes later. 'Shlomo, it's yours. You will have the keys in two weeks. 500 euros per month and you have a synagogue…'

No Need for Permission

"Two or three weeks passed. It was before Passover. We signed the contract and received the keys. Then for the first time I entered the synagogue and saw it from the inside. My heart sank. There was no sign of a synagogue. It looked like a television studio from the 1980s in a communist country. Turning the place back into a synagogue would be more challenging than building a new one from scratch. But, *Baruch Hashem,* to the best of my knowledge, there has never been in Hungary, nor in all the European countries that experienced the Holocaust, anything like what we have done. A synagogue was taken over for other uses and then returned to function as a synagogue by Jews, as it had been before. And all along the way, day after day, I see the hand of G-d, with endless miracles.

"It was two weeks before Rosh Hashanah but there were still some 'small' problems that needed to be resolved. One problem was that the contract contained a small but important clause: it is forbidden to renovate or make any changes in the place, unless it would enrich the place. Of course we didn't ask permission for anything. I said: If the place was built as a synagogue, we don't have to ask them for permission to turn it back into a synagogue. We just started renovating, dismantled all the installations that were inside, and forged ahead with our plans.

"In the middle of the summer, when Rosh Hashanah was approaching, the workers accidentally cut an electrical wire, and the employees of the Electric Company arrived at the scene. They saw that it was no longer a television studio and that renovations were being made. They immediately informed the television management about the renovations being made at the place. Since they had not heard anything, they called our office and left us a message. I instructed my secretary to get back to them and tell them that Rabbi Koves is on summer vacation, and when he returns, the matter will be taken care of. I said to myself: It will take a few more weeks and we will finish the work, and we'll deal with this issue at that point.

"Indeed, that is what happened. A week before Rosh Hashanah we sent invitations and the whole public knew about it. We invited the Chief Rabbi of Israel to come two days before Rosh Hashanah to reopen the synagogue. By the way, I'm not exaggerating, but a week before the opening, a week before Rosh Hashanah, there was no *aron kodesh,* there were no floor tiles, nothing - but two thousand people confirmed their arrival for the opening...

"By the way, during the renovations I turned to people and asked them for support. People told me: 'Rabbi Koves, you are a very nice and very eager man. But there will be no Rosh Hashanah prayer here in the synagogue.' But in fact, within a week - the *aron kodesh* was in place, the tiles were set correctly, the synagogue was ready for Rosh Hashanah prayers.

"Two thousand people came to the historic and moving opening event. Many people who had prayed in this synagogue sixty-five years ago, including orphans who returned from the Holocaust, came to the synagogue for the first time and lit candles in memory of those who did not survive. Five hundred people came to the Rosh Hashanah prayers and we started to hold prayers, classes and *seudot mitzvah* for special occasions. With G-d's help, this is one of the most active Jewish places in Budapest."

A "Bad" Jew Calls

"Two weeks after we opened the place, I received a phone call from a number with a 212 area code, from Manhattan. The phone rang repeatedly, but I was in the middle of a meeting and I couldn't answer. I finally got back to him, and he said to me in a heavy American accent: 'Rabbi Koves, is that you?' 'Yes', I replied.

"'First of all, before we start the conversation, I want to tell you that I am a bad Jew,' the man

A problem arose regarding the financing of his studies and his stay in the United States. However, this problem was also resolved quickly and in a very unexpected way: A Chassidic young man from Williamsburg who came to visit Budapest, met with Rabbi Oberlander. During the conversation, Rabbi Oberlander told him about Shlomo, the serious young man who had chosen a Torah life, who was planning to travel all the way to Pittsburgh to be able to learn.

Rabbi Oberlander then spoke about the financial issues, and the conversation also turned to Shlomo's prestigious lineage on his mother's side. When the young man from Williamsburg heard this, he jumped as if bitten by a snake. It turned out that he and Shlomo are relatives. On the spot he announced that he would finance Shlomo's studies in the US.

"I arrived at Crown Heights during the High Holidays of 1994," Rabbi Koves continues in his life story, "and I had the privilege of praying in the presence of the Lubavitch Rebbe on Sukkot and Simchat Torah. At the end of the month of Tishrei, I went to Pittsburgh, where I remained for two years. Meanwhile, my father's fears eased somewhat, and he was actually quite pleased. He visited Pittsburgh and saw an entire ultra-orthodox community, all of whose members are 'normal' people, and he calmed down."

His father was satisfied - but Shlomo was not. He was unhappy with the fact that a part – albeit a small one - of his time was devoted to school studies. He wanted to devote all his time to studying Torah. He sent a request for a blessing to the Lubavitcher Rebbe. Just a few days later, he received a phone call from none other than the Rebbe's secretary, Rabbi Leibel Groner, who informed him that the letter had been read to the Rebbe (whose health at the time was already declining) and he nodded his head and approved the request...

"When I returned home, we didn't talk about the issue, but suddenly my father said of his own initiative that he had no objection to me stopping to learn secular studies. I saw this as a form of Divine assistance. And, quite surprisingly, the yeshivah management also accepted my request. From that point on, I began to devote all my time and energy to Torah study."

After completing his studies in Pittsburgh, there was nothing that could stand in his way. He continued learning in yeshivah until his marriage.

Return to Hungary

A short time after his marriage, Rabbi Koves returned to Hungary, to assist his spiritual father, Rabbi Oberlander, in the holy work of spreading the Torah and Judaism. Rabbi Shlomo received his rabbinical ordination as an authorized orthodox Rabbi. The ordination ceremony that took place on Jan. 17th, 2002, attracted a lot of attention from all over the world: Rabbi Shlomo David Koves was the first Hungarian rabbi to be born, raised and ordained after the Holocaust on Hungarian soil that was soaked in Jewish blood.

Rabbi Mordechai Eliyahu traveled to Hungary specially for the ceremony. "Rabbi Eliyahu gave me a lot of encouragement," Rabbi Koves says emotionally. "He was moved by the story of my life and saw great significance in my role as a rabbi."

The President of Hungary, the Mayor of Budapest, the Hungarian Minister of Education and representatives from all the media outlets in the country were also present. Everyone wanted to witness the miracle happening before their eyes.

The Buda Synagogue

An integral part of his life story is the historical synagogue in Buda, in the Old Buda section of the city, where he served as rabbi.

Throughout the years, from its establishment until the Holocaust, the ancient synagogue was Orthodox in character. In the final period before the war, the local Jewish community dwindled, because almost all of its members moved further into the city. Despite this, a *minyan* continued to be maintained in the synagogue. The last rabbi of the synagogue was Rabbi Yosef Neuman, a disciple of the Shevet Sofer of Pressburg, and the Ma'asai Lemelech of Veitzen.

After the war, an attempt was made to restore Jewish life to the synagogue, but it was unsuccessful. And 400 years of community life in Old Buda came to an end.

The Communist government gave the synagogue to the neolog community. The desire of the Communists was to unite all religious Jews under the umbrella of the reformers. But they sold the synagogue back to the government, which kept it desolate for years until it was turned into a textile warehouse.

Subsequently, the synagogue was transferred to the hands of the Hungarian Broadcasting Authority, and amidst the *paroches,* the *aron kodesh* and the windows painted with the names of the tribes of Israel, movies were filmed.

A Surprising Phone Call

Rabbi Koves recounts: "Then I received a very strange phone call. 'Rabbi Koves, I know you are a very busy rabbi in the city, you are always looking for new things and looking to do great things,' the speaker told me, and then introduced himself and said: 'I am a real estate agent.' And I would like to suggest that you buy a synagogue.' I was amazed. It's not every day a rabbi receives a phone call offering him the opportunity to purchase a synagogue...

"I expressed my surprise at his unusual proposal, and then he explained to me that he was very serious. The broker told me that there was a synagogue in the 3rd district of the city of Budapest. The building was used as the main studio of the broadcasting network for about thirty years.

"The main hall of the synagogue was used as the main studio, and the Ezrat Nashim became offices. Now, the Broadcasting Authority had stopped using it and were looking for a buyer for the building, he told me. Would I be interested?

"How can a Chabad *shaliach* who serves as a rabbi answer such a question? 'Of course, there is no doubt,' I replied. 'The amount requested is two million euros, but since I have good connections, even before you start your haggling - I can give it to you for half a million euros.'

"We continued talking and I realized that I knew which synagogue he was talking about, because as a child I would often travel past it. It is one of the oldest synagogues in Budapest, a very large and beautiful synagogue, and from its exterior you could always tell that it was a synagogue. It was the synagogue in the ancient Jewish community of Old Buda.

"It goes without saying," Rabbi Koves continues his amazing story, "that I told the broker - we have a deal. We couldn't afford two million euro, nor did we have half a million euro, but we would figure out how to settle this."

From Sale to Rent

"A few days passed and I ran into one of my friends, who is also one of our supporters in Hungary. He is a big real estate developer who deals with many large projects. He also dealt with the Broadcasting Authority, which owned this synagogue. We were talking, and I happened to say to him, 'You know, we might want to buy a synagogue.' 'What are you talking about?' he asked. I told him. 'You have it,' he said, 'I'm paying for it.' 'Are you serious?' I was amazed, 'This is a huge donation. I have never received such a donation from anyone on the spot.' – 'Yes', he replied emphatically, 'I'm buying it, and the only thing you must worry about is renovations.'

"I started working to get things moving. At some point we decided that it would be better to present this purchase as coming from the real estate developer, and not that the buyer was the Jewish community seeking to buy the synagogue. We feared that this might lead to an increase in the price. He went, presenting himself as the interested buyer, and they began to draft a sales contract.

"When the payment date approached, I

in essence like a Sunday school for Jewish studies, I first learned about concepts such as Jewish holidays and the *parashah*. However, the place soon closed down.

"About a year later, I started preparing for my bar mitzvah, and since I was quite an independent spirit, I decided that if I am Jewish, then I should be circumcised, just like the patriarch Avraham and like Moshe...

"On my own initiative, I approached a local Jewish doctor-*mohel*, and he agreed to circumcise me. No Torah-observant Jew was present during those moving moments when I forged a blood covenant with my Creator. In time, I learned that during those years, no more than 20 circumcisions were performed all over Hungary each year, and mine was one of them..."

All Because of a Bottle of Ketchup

After becoming circumcised, young Máté felt that his studies with the neolog rabbi were insufficient, and he decided to look for a more serious, comprehensive teacher.

At the time, Rabbi Baruch Oberlander, the *shaliach* of the Lubavitcher Rebbe and a member of the RCE, was already working in Hungary, but Rabbi Koves didn't know it yet.

"That summer I flew to Israel, to a summer camp organized by the Bnei Akiva movement for Jewish boys from abroad, as part of their bar mitzvah preparation program. And while I was in Israel, I learned that a rabbi by the name of Rabbi Baruch Oberlander had recently arrived in Budapest...

"I decided that when I returned to Hungary I had to meet him. The issue was that I was a shy teenager, and I didn't know exactly how to get in touch with the respected rabbi. Someone who knew the rabbi gave me an original suggestion: 'Since it is difficult to get strictly kosher food products in Budapest, maybe you should come to his house on a mission to bring him kosher ketchup...'

"The day I landed in Hungary, before doing anything else, I boarded a bus and went straight to Rabbi Oberlander's house, with the bottle of ketchup in my hand... I remember standing in front of the door, my heart beating with excitement, and I hesitated... Finally, I gathered the courage and knocked.

"The rabbi opened the door, asked what I needed, and I handed him the bottle of ketchup. But the bottle came with a letter of recommendation (written by the one who had the idea for me to bring the ketchup). I was about to turn around and leave when Rabbi Oberlander noticed the attached letter and stopped me.

"As soon as he read the letter, he invited me into his house. Looking back, I can say that the moment I entered Rabbi Oberlander's house was the most significant and fateful moment in my life. From that moment on, life took on new meaning for me."

The Rabbi's Undercover Agent

The one who had difficulty accepting Shlomo's new relationship with the rabbi was his father. Michael Koves, a senior executive at Lufthansa, was an avowed liberal, who had always maintained his spiritual independence, and was never an official member of the Communist Party.

At first, when he saw that his son Máté was seeking out some Yiddishkeit, he was actually

happy. In his eyes, this indicated initiative and a broadening of his horizons. But when this initiative turned into a deep and growing relationship with Rabbi Oberlander, his father began to worry.

"My father had good reason to be concerned... because after every meeting with the rabbi I would come home with a new restriction – whether to do with kosher food, Shabbat, or something else. My father no longer knew what to expect. One day he found a refined way to imply to me that he was against to my meetings with the rabbi. 'I have no doubt that the zealous religious Jews are the cause of anti-Semitism,' he said.

"However, it was my father's opposition that increased the fire of my desire for closeness to Hashem and true Judaism – and the only place I could get that was with Rabbi Oberlander."

Meanwhile, at the local school, young Máté became an undercover agent of sorts for the rabbi. "In our class, there were 20 Jews out of 35 students. I was able to draw many of them to the Jewish clubs run by Rabbi Oberlander. I would go with *peyote* and a cap, and I did very well, *Baruch Hashem*."

The relationship with his father was a very significant part of Rabbi Koves' path to a life of Torah and *mitzvot*:

"My father allowed me to choose three days out of all the Jewish holidays when I would not go to school; for the rest, I had to go. What he didn't know was that on those days, I also bandaged my hand as if it was injured, so that I wouldn't have to write on the holiday.

"The problem arose during tests. Someone had to write in my place, and I didn't want to ask such a thing from any of my Jewish friends. But there were also other difficult moments. I came to class on one of the holidays with a bandaged hand, and since we studied until dusk, the teacher turned to me and ordered me to turn on the light.

"I didn't know what to do. I pretended that I hadn't heard, until finally my friend realized what was happening and turned on the light in my place. After school on holidays, I would walk to the synagogue - about a 40-minute walk."

Bar Mitzvah and the Relative from Williamsburg

A year later, with the help of Rabbi Oberlander, Máté -Shlomo celebrated his bar mitzvah in the Rabbi's synagogue.

My father, who attended the party, left with mixed feelings: On the one hand, he enjoyed the party and was happy to see me have an *aliyah* at the Torah. On the other hand, he still had complaints... In contrast, my maternal grandmother, who also came to the event, wept with emotion."

The bar mitzvah celebration marked the beginning of an easier path to a full Jewish life. "After the bar mitzvah, my father agreed to let us, meaning me and my younger sister, go to a Jewish summer camp in New York, so that we could learn English...Then, when Divine Providence directed me to study at a yeshivah in Israel, my father agreed that I could go to Israel for the summer - to learn Hebrew."

Shlomo flew to Israel and joined the Lubavitch Tomchei Temimim Yeshivah in Tzfat. When he returned home, at the end of the summer, he informed his father that he had decided to permanently interrupt his studies at the local high school, and to return to yeshivah in Israel. His father was indignant, but finally a compromise solution was found that was acceptable to him as well: Shlomo would go to study at a Chabad yeshivah in Pittsburgh, Pennsylvania, where they also studied a bit of secular subjects.

By the grace of G-d, it is that same Hungarian boy who was born in the shadow of Communism, and knew almost nothing about his Jewishness, who is returning the crown of Hungarian Judaism to its former glory and is trying to transform Jewish life among the approximately one hundred thousand Jews currently living in Hungary –with a great measure of success.

From Máté to Shlomo David

So how did that Jewish boy get to this point? We ask Rabbi Koves, and the story he tells sounds like it is taken from a riveting work of fiction.

As mentioned, Rabbi Koves was born in communist Hungary to an assimilated Jewish family, and he was called Máté. He knew he was Jewish, but he had no idea what that meant, even though he was descended from one of the most venerable rabbis of Hungary.

"Indeed, I am a scion of a very well-known rabbinic family in Hungary: the Silberstein family - the rabbis of Veitzen, Rabbi David Yehuda, author of *Shvilei David* on the *Shulchan Aruch* and his son Rabbi Yeshaya, author of *Ma'asai Lamelech* on the *Rambam*. Rabbi David Yehuda's older brother was Rabbi Shlomo Silberstein, the rabbi of Sharkad and author of *Ohel Shlomo* on Torah and *Shas*. Rabbi Shlomo died in 1959 and was laid to rest in Grosswardein. I am the fifth generation from him and am named after him.

"Personally, there is no doubt in my heart that the merit of this pious man helped me find my way back to my roots. I wrote a series of articles on the *parashah* based on his *sefer* as a form of gratitude to my eminent grandfather whose influence continues to affect me to this day."

Rabbi Koves relates: "At the school for the gifted that I attended in Budapest, about 60 percent of the students were Jewish – to be expected in a school for the gifted. All of us knew about our origins, but it had no meaning for us.

"The collapse of Communism in 1989 created an ideological crisis for a significant part of Hungarian youth. Suddenly, everything that they had been told to believe until then– was blasphemed. As a result, many young people in Hungary turned to religion.

"This atmosphere affected me as well, and when I was 11 years old, I began to feel drawn to a life of meaning. One day, a friend told my parents about a neolog "rabbi" who was about to open a "Talmud Torah" but set a condition that he had to have an enrollment of at least 10 students. One of my sisters and I wanted to enroll in Talmud Torah, and my father even encouraged us.

"In the neolog "Talmud Torah," which was

Hungary 1944

As always, the High Holidays arrived in Tishrei, but that year the High Holidays came while it was still summer weather. At the beginning of the year, it already seemed that the downfall of the Nazis was imminent, and that Hungarian Jews would not meet the same fate as their brethren in the rest of occupied Europe.

But then, at the end of the winter, when the Nazis began to fear that their Hungarian allies were about to break the alliance and leave the fighting on their side - a curtain of fire and grief suddenly descended on close to a million Jews. Although their lives in recent years had been far from idyllic, as they suffered from evil decrees and had to wear the humiliating yellow patch on their clothes, they still hoped that their lives would be spared. However, the decree was sealed.

The Nazis, *ym"s,* knew that the ground was burning under their feet and that it would not be long until their series of battle failures would add up to a serious loss of the war. As a result, they proceeded to carry out the final solution on Hungarian Jews with chilling speed and efficiency. Within a few weeks - from the middle of Iyar until the end of the summer - tens of thousands of Hungarian Jews were sent each week to the crematoria of Auschwitz. Entire communities with thousands of Jews were exterminated completely. More than half a million Hungarian Jews were annihilated.

Hungary, Erev Rosh Hashanah, 2023

Eighty years have passed, and against the backdrop of the rolling green scenery, the tourist-friendly country has almost no visible remnant of its glorious past. What remained of the magnificent communities were transplanted to new locations in the Holy Land, the United States, and other Jewish areas around the world. But in Hungary itself, only remnants remained of its glorious past in the form of old cemeteries, graves of *tzadikkim* and partially destroyed synagogues.

But despite everything, there are those who did not despair and insist on returning the crown to its former glory. Most notable among them are the Chabad *shluchim* in the country work, who work tirelessly throughout Hungary and in Budapest in particular to find the embers and bring them back to life. Budapest is considered the European capital city with the most Jews. How many are there? According to the data, around one hundred thousand Jews live in Budapest!!!

Rabbi Baruch Oberlander, a member of the RCE, was sent there by Lubavitcher Rebbe in 1989, and he began a revolution that continues today, led by Rabbi Shlomo Koves, a member of the RCE who established institutions in Budapest and beyond.

Rabbi Oberlander, the head Chabad *shaliach* in the country, is one of the eminent *poskim* in Europe, and has tremendous depth and breadth of knowledge in all areas of Torah and Jewish history. All difficult issues that arise in Hungary's Jewish communities are brought to him. He is aided by Rabbi Koves, the Next to him stands Rabbi Koves, the chief rabbi of EMIH – the Unified Hungarian Jewish Congregation and he is considered the most senior Jewish figure in Hungary today.

Rabbi Koves was born in Hungary and is the driving force behind the tremendous efforts to renew Judaism in Hungary. He has extensive connections with the country's top officials, including a personal friendship with the Prime Minister of Hungary, Mr. Viktor Orban. We interview him as he walks through the vibrant EMIH building, just a few hours before he leaves for Israel to meet with Prime Minister Binyamin Netanyahu to extend an invitation from President Orban for a state visit to Hungary. The rabbi is also busy establishing a more permanent community for hundreds of refugees Jews from Ukraine who have settled in the capital city. Despite the dozens of burning issues that he has to deal with, he found time to talk with the RCE, in appreciation for all their assistance to the rabbis of Hungary whenever they need it.

But before that, it's impossible not to marvel at the dramatic life story of how, with tremendous *Hashgachah pratit,* he went from being a Hungarian boy who knew almost nothing about his Judaism to the place where he is now.

Rabbi Koves is a scion of the great rabbis of Hungary for generations, a great-grandson of the author of *Ohel Shlomo*, the rabbi of Sharkad, who was the uncle of the Veitzener Rav, author of *Ma'asai Lamelech.* He grew up in the assimilated Hungarian community, found his Creator, and is now leading Hungarian Jewry to its former glory.

Hungarian Jewry went through very trying periods over the years. So many tried to destroy Torah-true Judaism there. In the years prior to the war, it was the neolog Jews, the local term for reform Jews – who sowed damage through the community. Torah leaders went to war against them, led by the Chatam Sofer and his disciples and followers.

When the independent orthodox community was finally well-established, it was the Nazis who dug their claws into the thriving Hungarian Jewry and consumed it physically and spiritually. Over half a million Jews were exterminated within a few months. When the war was over, it was the turn of the Communists to sabotage and destroy the surviving remnants.

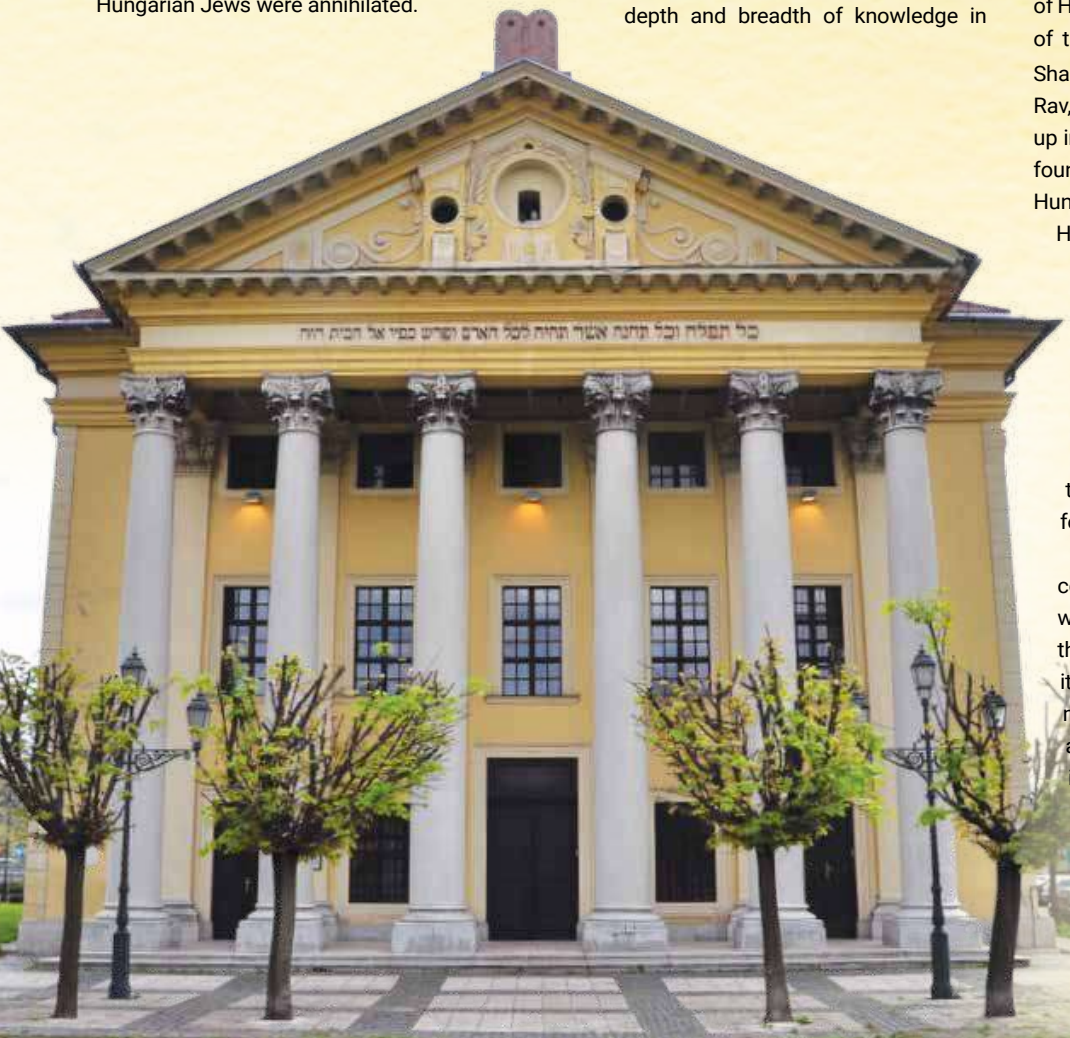

Restoring the Crown to Its Glory

The year 5784 marks eighty years since the Holocaust of Hungarian Jewry, when Jewish life was cut down in one of the oldest and most magnificent Jewish communities in Europe • In recent years, Jewish Hungary has seen a vibrant revival • **In a fascinating interview in honor of Rosh Hashanah, the chief rabbi of EMIH – the Unified Hungarian Jewish Congregation, who is considered the most prominent Jew in all of Hungary today, Rabbi Shlomo Koves, a member of the Rabbinical Center of Europe, speaks about the Jewish revival in the country. He also speaks about his tumultuous life, and how he went from being a Hungarian boy who knew nothing about his Judaism to his current position** • The warm relationship between the senior Hungarian government officials and the Orthodox community • The efforts to revive the souls of about one hundred thousand Budapest Jews and the unbelievable story of the synagogue that became network's broadcast studio and was returned to its former glory

מרכז רבני אירופה
RCE
Rabbinical Center of Europe

Course in
Chuppah and Kiddushin

We are pleased to present you with the unique
Chuppah and Kiddushin course
for European Rabbis

The course will take place from Monday
to Thursday, 18-21/12/2023 ו'- ט' טבת תשפ"ד
in London, England

Course delivered by
Raabi Eliyahu Bar-Shalom
Rabbi of Bat Yam

At the end of the course there will be a written test.
Those who pass successfully will receive a certificate signed by the
Presidium and by the members of Rabbinical Council of Europe

Sign up here: rce.eu.com/product/chupa

All classes are mandatory

תשפ"ג במרכז

Shterni Wolf, stunned everyone when she decided to bury him in the local Jewish cemetery and continue their *shlichut* and spread Judaism there.

In memory of Rabbi Wolf, the Beit Binyamin synagogue was established, where classes and activities for the community are held every day. It has become a major Jewish center in the city and is currently headed by his son-in-law Rabbi Levi Gottlieb.

The rabbis who participated in the professional forum of the RCE stayed for three days at Beit Binyamin and heard fascinating lectures that kept them riveted for hours, on a variety of important and pressing topics that are on the agenda of the European rabbis.

The lecturers at the forum included: Rabbi Yoel Baitch, lecturer on Hasidism and philosophy, Dr. Yaacov Feldman, educational consultant and parent facilitator and Mr. Ezra Haidu, community and family expert, coach, mediator, and group facilitator.

In addition, the rabbis heard lectures from Rabbi Israel Diskin, the Head Shaliach to Germany, Rabbi Yehuda Teichtel Rabbi of Berlin, Mr. Michael Furst, President of the Jewish Communities in Niedersachsen and Mr. Thomas Herman, Mayor of Hanover.

Rabbi Shlomo Bistritzki, Rabbi of Hamburg and a member of the Rabbinical Council of Europe spoke about the extensive activities of the RCE. He warmly thanked the rabbis who work 24/7 with incredible dedication for European Jews.

The forum participated in a banquet for European rabbis held by the Beit Binyamin community, attended by many members of the Jewish community, public figures and local politicians.

Rabbi Avraham Abba Turetzky, Secretary of the Rabbinical Council of Europe, excited the audience with nostalgic tunes that touched their heart. Mayor Mr. Belit Onay warmly welcomed the participants of the forum in the city hall and praised the productive activity of the Beit Binyamin community and promised his assistance in developing and expanding the community.

Rabbi Arie Goldberg, RCE CEO warmly thanked the mayor for his help in the past and present, and for the future as well, and noted his continuous gracious response to every request made by the Jewish community.

A moving and tearful event took place at the cemetery when the rabbis recited *Tehillim* at the grave of Rabbi Binyamin Wolf. Rabbi Arie Goldberg spoke with great emotion about the fact it is a great honor for Rabbi Wolf, that his family has the privilege of continuing his great work in the city of Hanover. He noted that the RCE established the Pe'er Binyamin Foundation with the donation of Mr. Rami Levy, who has distributed hundreds of pairs of *tefillin* to Jews who undertook to put on *tefillin* every day. Rabbi Avraham Abba Turetkzy said the Keil Malei Rachamim in his memory.

> סיוון

The Rabbinical Centre of Europe Announces: Special *Beit Din* to Be Established for Jewish Origin Inquiries

The Rabbinical Centre of Europe has informed hundreds of rabbis of the establishment of a *Beit Din* designated to ascertain the Jewish origin of those who wish to join the communities. The decision was the result of years of dealings with difficult issues relating to marriages, burials and more.

For many years, Rabbis from European communities struggled to determine the Jewish origin and personal status of many wishing to become members of the communities. As a result, the Rabbinical Centre of Europe has decided to establish a designated *Beit Din* that would oversee ascertaining the Jewish origins of the applicants in the best possible way.

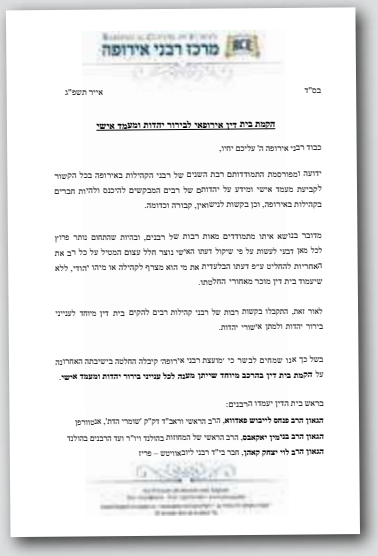

מרכז רבני אירופה

בס"ד

אייר תשפ"ג

הקמת בית דין אירופאי לבירור יהדות ומעמד אישי

כבוד רבני אירופה ה' עליכם יחיו,

ידועה ומפורסמת התמודדותם רבת השנים של רבני הקהילות באירופה בכל הקשור לקביעת מעמד אישי ומידע על יהדותם של רבים המבקשים להיכנס ולהיות חברים בקהילות באירופה, וכן בקשות לנישואין, קבורה וכדומה.

מדובר בנושא איתו מתמודדים מאות רבות של רבנים, ובהיות שהתחום נותר פרוץ לכל מאן דבעי לעשות על פי שיקול דעתו האישי נוצר חלל עצום המטיל על כל רב את האחריות להחליט ע"פ דעתו הבלעדית את מי הוא מצרף לקהילה או מיהו יהודי, ללא שיעמוד בית דין מוכר מאחורי החלטתו.

לאור זאת, התקבלו בקשות רבות של רבני קהילות רבים להקים בית דין מיוחד לעניני בירור יהדות ולמתן אישורי יהדות.

בשל כך אנו שמחים לבשר כי ימועצת רבני אירופה קיבלה החלטה בישיבתה האחרונה על **הקמת בית דין בהרכב מיוחד שייתן מענה לכל עניני בירור יהדות ומעמד אישי.**

בראש בית הדין יעמדו הרבנים:

הגאון הרב פנחס לייבוש פאדווא, הרב הראשי וראב"ד דק"ק שומרי הדת', אנטוורפן

הגאון הרב בנימין יאקאבס, הרב הראשי של המחוזות בהולנד ויו"ר ועד הרבנים בהולנד

הגאון הרב לוי יצחק קאהן, חבר ב"ד רבני ליובאוויטש – פריז

A letter sent by the secretary of the RCE to hundreds of rabbis states that "There has been a long-standing struggle of the rabbis in European communities regarding the determination of personal status and information about the Jewish origin of many who wish to join and become members of the communities in Europe, as well as requests for marriage, burial and the like.

This is an issue faced by hundreds of rabbis, and because the matter has little oversight, each rabbi has had to act according to his personal discretion, which has generated a tremendous void, as individual rabbis have had to take on a huge responsibility, without the oversight of an official *beit din* affirming the decisions on who is Jewish.

In light of this, many requests were received from the rabbis to establish a special court for ascertaining Judaism and issuing Jewish-identity certificates. As such, we are happy to announce that the RCE decided at its last meeting to establish such a court that will answer all matters of clarifying Judaism and personal status."

The *beit din* will be led by: Rabbi Pinchas Leibush Padwa, Chief Rabbi and Av Beit Din Shomrei Hadas, Antwerp, Belgium; Rabbi Binyomin Jacobs, Chief Rabbi of the Inter-Provincial Chief Rabbinate of the Netherlands and Director of Holland's Vaad Harabbanim, Amsterdam, Holland; and Rabbi Levi Yitzchak Kahn, *dayan* and *posek* for the Lubavitch Community – Paris.

The letter concludes: "The *beit din* will receive recommendations from Jewish origin researchers and investigators who are recognized by them. At its discretion, the *beit din* will decide whether to confirm an applicant's Jewish status. On behalf of the members of the Rabbinical Presidium and Council of Europe, we are calling on all the rabbis of the European communities to contact the above-mentioned court regarding the determination of personal status and Jewish origin to protect and prevent the Jewish people from serious situations."

> תמוז

European Rabbis Gather for the Annual Forum Organized by the Rabbinical Centre of Europe

The annual RCE forum was held in Hannover, Germany, in memory of the Rabbi and Chabad shaliach of Hanover, Rabbi Binyamin Wolf, who passed away three years ago • Rabbis participated in fascinating lectures alongside in-depth conversations about the future of European Jews

Dozens of rabbis gathered last week (July 16-19) and participated in the Professional Forum for European Rabbis, held by the RCE. The forum provided three uplifting and fascinating days loaded with empowering information.

The Rabbis serve European Jews day and night with outstanding dedication and have agendas to be discussed. The Professional Forum for European Rabbis meets once a year and discusses these issues with professionals who assist the rabbis and meet their needs.

The RCE chose to hold this year's meeting in the city of Hanover, Germany, in memory of the rabbi and Chabad *shaliach* in the city, Rabbi Binyamin Wolf, who passed away three years ago. His wife, Rebbetzin

>>

Dozens of European Community Rabbis Complete a Course on Performing the Jewish Marriage Ceremony

The community rabbis studied the extensive and unique course over several months in accordance with the guidelines issued by the Rabbinical Centre of Europe

On May 4, community rabbis from France and other European countries completed a comprehensive course on conducting the *chuppah* and *kiddushin* ceremony. The course was funded by the Rabbinical Centre of Europe, as one of the many initiatives it offers for rabbis in Europe on subjects of Jewish observance.

Rabbi Eliyahu Bar Shalom, chief rabbi of Bat Yam, Israel, and the author of the well-known *halachah* series *Mishpat HaKetubah*, presented the comprehensive course to the rabbis.

At the conclusion of their studies, the rabbis then gathered for a three-day seminar, at the end of which they took a comprehensive test, covering all the material. The rabbis who passed the test will receive a certificate signed by members of the presidium and council of the RCE, confirming that they are qualified to perform Jewish marriages according to halachah.

One of the rabbis who participated in the seminar was Rabbi Yitzchak Guggenheim, chief rabbi of Paris and a member of the RCE. He delivered a fascinating lecture on the obligation of rabbis performing Jewish marriages to write the names of the bride and groom in the *ketubah* according to their Jewish origin and meaning.

Rabbi Guggenheim elaborated on the need to know the rules of grammar regarding the names that are written in the *ketubot*, and pointed out that when the names are translated from different languages into *Lashon Hakodesh*, significant mistakes often occur. He called on the rabbis to make sure that the *ketubot* that they prepare do not have any mistakes. His listeners were surprised to hear that over his decades of rabbinical service, he has seen many cases where

couples who divorced were found to have a halachic mistake in their *ketubah*.

Rabbi Chmouel Tobaly, one of the *dayanim* in Paris and a member of the Rabbinical Council of Europe, expounded on the different types of witnesses who may or may not serve as *eidim* for a Jewish marriage, and shared examples from his rich experience of how he dealt with problems that arose under the *chuppah*.

Rabbi Levi Yitzchak Kahn, a *dayan* and member of the Lubavitcher Rabbinical Court in Paris and of the Rabbinical Council of Europe, gave a lecture on the laws of an adopted son.

The guest of honor at the conference, Rabbi Eliyahu Bar Shalom, delivered a series of lectures with guidance on a range of topics, which generated a lot of feedback. He gave a long list of details that the rabbis must adhere to for every *chuppah*. Rabbi Bar Shalom emphasized that in this generation, the rabbi who arranges the *chuppah* and *kiddushin* should make every effort to convince couples who are not mitzvah observant to marry according to *halachah*. "He must have the conversation on the subject in a pleasant manner, and with proper explanation. Along with this, he must be careful to observe all the rules of *halachah* that have been passed down through the generations, without deviating from them at all."

The participants thanked the Chairman of the RCE, Rabbi Menachem Margolin, and the Vice President of the RCE, Rabbi Yosef Bainhaker, as well as Rabbi Avraham Abba Turetzky, Secretary of the RCE, for their time and effort in organizing this very important seminar.

The CEO of the RCE, Rabbi Arie Goldberg, who personally supervised the seminar, said at the end of the conference that many young rabbis participated, and that this was another one of the many projects organized by the RCE, which works extensively to ensure that rabbis are properly trained in the myriad halachic matters they need for their profession.

The management of the RCE expressed special thanks to the host of the seminar, Rabbi Chmouel Houri, the rabbi of the Tunisian community in Paris and the RCE representative in France, who put in tremendous effort to ensure the seminar was a success.

1938, most of the Jews emigrated to Western countries and to Israel. Unfortunately, those who failed to leave in time perished in the Holocaust. After the Holocaust, the community shrunk significantly and today, it has about 15,000 registered community members, although there are probably about 20,000 assimilated Jews in Austria who fear being included in the community lists.

The dominant communities in the city today are the Bukharian community, the local community, the Russian-speaking community, the Chassidic and Lithuanian communities, the Georgian community and the Beit Chabad community. There are currently about 15 synagogues in the city that hold *minyanim* every day, and more than 20 synagogues that hold *minyanim* every Shabbat, with dozens of people participating in each one. There are currently three Jewish education centers operating in the city that operate kindergartens and schools attended by hundreds of students.

RCE Chairman, Rabbi Menachem Margolin said that the study conducted by Dr. Daniel Staetsky, and funded by the RCE, profiled the phenomenon of assimilation in an unprecedented way. The rabbis are expected to use the findings to come up with ways of dealing with it. As the information is shared more widely, it will likely be met by surprise and generate a strong response.

RCE CEO Rabbi Arie Goldberg added that the conference is a real wake-up call to all European rabbis and Jewish communities and underscores the need to strengthen efforts to imbue the diverse values of Judaism among the youth, as well as among the entire Jewish population of all ages. Rabbi Goldberg announced that due to high demand, the Jewish Inquiries division will be augmented and will answer questions regarding the clarification of Jewish identity through a special *beit din* of European Rabbis.

RCE Vice President Rabbi Yosef Bainhaker, who expended tremendous efforts into producing the conference, noted that beyond the successful and important conference, it was interesting to see how Rabbis who come from distant locations can go back after recharging spiritually, which gives them the strength they need to do their jobs.

100,000 Matzah *Shmura* packages were distributed to hundreds of Jewish communities across Europe.

More than a hundred thousand Kezayit Matzot packages were distributed by the RCE rabbis to Jewish residents in various countries, ensuring Torah observance for the sacred Pesach Seder

The Rabbinical Centre of Europe (RCE) and the European Jewish Associations (EJA) have initiated a complex logistical operation, during which 100,000 packages of *Shmurah* matzah were distributed to hundreds of Jewish communities across Europe. This distribution included remote communities located at a considerable distance. The execution of this operation was entrusted to the Vice President of the RCE, Rabbi Yosef Bainhaker.

Each of the kits was carefully wrapped in special packaging to ensure its intact arrival at its destination. The distribution was carried out with the assistance of the organization BASAD under the leadership of Rabbi Yehuda Reichman, who actively implements the project in collaboration with various community rabbis throughout Europe.

More than one hundred thousand packages of *kezayit* matzah were distributed by the rabbis of the RCE. These packages were delivered to numerous Jewish residents across various countries, ensuring that they would have the opportunity to fulfill the Mitzva on Seder night.

This year's preparations were also quite challenging since the matzahs were baked in Ukraine, under the supervision of Rabbi Meir Stambler. Despite the ongoing nearby conflict, the sounds of explosions, and the difficulty of transporting the matzahs to Europe, the sacred work of providing matzah to Jews in the diaspora continued. The RCE successfully transported the matzahs to various locations throughout Europe in a convoy of trucks.

This is a unique operation designed to ensure that every Jewish individual in the various European communities receives a handcrafted *kezayit* matzah. To expand the distribution of matzah and reach as wide an audience as possible, the RCE and the EJA have produced a special package for the matzah. This package serves as an excellent solution for community rabbis and Jewish individuals alike, ensuring that everyone can eat a *kezayit* of matzah and fulfill the mitzvah.

This colossal project, which takes care of distributing tens of thousands of matzah packages, is just one of the many special initiatives undertaken by the RCE. Among these efforts is the distribution of tens of thousands of Purim *Mishloach Manot* to various Jewish communities, close to the Purim holiday. This distribution has brought community rabbis into contact with many Jews who, for many years, concealed their Jewish identity and, in recent years, have turned to seek assistance with food.

Simultaneously, a special activity kit was created in honor of the month of Nissan and its specifies Mitzvot. This kit was adapted for use in various languages, enabling community rabbis to engage in interactive activities with the children of their communities.

movingly, so we converted them after three weeks like that'. Now," Rabbi Lau stated, "he wants me to recognize this conversion.

"I answered him that I, too, would have sung *Lecha Dodi* beautifully if I had received water, electricity and a basket of benefits like the State of Israel generously gives to immigrants. I said to him: 'Do you think that the conversion you issued is a valid one? Excellent, but let them stay there. If they are righteous converts, as you said they were, the lack of electricity and water will not prevent them from being good Jews. Let's test them."

Rabbi Zamir Cohen said that the problem of assimilation is not only in Europe or abroad; it is also spreading in Israel. "The official assimilation figures in Israel are incomplete because there are a large number of Jewish girls in Arab villages who do not report. The motives for assimilation are a lack of information and Jewish pride," he emphasized.

One of the speakers was Rabbi Yaakov Biederman, a Chabad *shaliach*, Rabbi in Vienna and a member of the Rabbinical Council in Europe. As someone who established a whole network of educational institutions in Vienna, he spoke extensively about education in Jewish institutions as a guarantee to prevent assimilation. Additional speakers and participating Rabbis were: Rabbi Binyamin Jacobs, the chief rabbi of the Netherlands and a member of the RCE presidium; Rabbi Yisrael Yaakov Lichtenstein, former Rabbi of Bnei Yisrael community in London and a member of the RCE presidium; Rabbi Yaakov David Shmahl, *dayan* of Shomrei Hadat community in Antwerp, Belgium and a member of the RCE presidium; Rabbi Levi Yitzchak Raskin, *dayan* on the Kedassia of London and member of the RCE presidium; Rabbi Pinchas Leibush Padwa, Chief Rabbi and Av Beit Din of Shomrei Hadat in Antwerp and member of the Rabbinical Council of Europe; Rabbi Yaakov Hotoveli, the Rabbi of Vienna; Rabbi Eliezer Shem Tov, Chabad *shaliach* in Uruguay and author of a book on intermarriage; Rabbi Yosef Pardes, a member of the Vienna Beit Din and a Rabbi in the city; Rabbi Hai Amram, a rabbi in Marseilles and Av Beit Din in Bordeaux, France, and member of the Rabbinical Council of Europe; Rabbi Ron Hasid, the Rabbi of Gibraltar and a member of the Rabbinical Council of Europe, as well as many Rabbis from European countries.

During the break between sessions, Rabbi David Lau and Rabbi Zamir Cohen paid a short visit to the yeshivah opened by the Jewish community in Vienna for the children who fled the horrors of the war between Russia and Ukraine. The yeshivah is in the community building in Vienna. The two were hosted by Rabbi Yaakov Biderman, the man behind the opening of the yeshivah, and the head of the yeshivah in the city of Rabbi Chaim Fieldstill. Rabbi Lau and Rabbi Zamir Cohen talked with the boys who are studying a tractate of *Avodah Zarah* and expressed admiration at their knowledge.

At a banquet held by the community in Vienna on Tuesday evening, March 15th, some of the Rabbis in Europe sought to acknowledge and praise the RCE for its many initiatives, and especially for their assistance in building 87 *mikivaot* across Europe, and organizing professional courses and seminars. They noted with appreciation the Bnei Mitzvah trips for the children of Europe, which this year included 230 youths, the establishment of 28 Chesed Centres to lend medical equipment, the distribution of tens of thousands of sets of menorahs and *mishloach manot* packages, and the current preparation for the distribution *matzot*. All this is concurrent to the assistance they give and connections they have that help the Rabbis in the communities liaise with European governments.

Austria's Jewish community is very old. At its peak between World War I and World War II, the Jewish community numbered about 250,000 Jews. Before and after the annexation of Austria to Nazi Germany in

emphasized that, in principle, those who answered in his survey that they had married a Jew, it is assumed to mean a Jew by birth.

The chairman of Hidabrut, Rabbi Zamir Cohen, who also addressed the conference, interjected, and claimed that it is reasonable to say that the definition of "Jew" also appeared in the answers given by Reform people to the survey, so it is likely that the assimilation figures between secular and Reform Jews are the same, and that we are talking about complete gentiles according to Jewish law. "This is an important distinction that means that it is better for someone who was not born to a Jewish mother and father to define himself as a Reform Jews than as secular," Rabbi Cohen noted.

The survey also showed that the highest rate of intermarriage of Jews is in Russia, followed by Hungary, Germany and the United States. Another finding was that the rate of intermarriage varies greatly depending on the country. The study found that among the largest Jewish communities in the world, Israel has the lowest rate of intermarriage: only 5% of Israeli Jews marry non-Jews. Among other findings in the data: In Belgium there is 14% intermarriage rate in the Jewish community; in Australia, 20%; in Great Britain, 22%; in Canada, 23%; in France, 24%; in Austria, 30 %; in the USA, 45%; in Germany, 46%; in Hungary, 55% and in Russia the rate is 63%.

In addition, Dr. Staetsky presented the levels of intermarriage based on different streams of Judaism in 12 European countries. According to the report, the rate of intermarriage of "Jews" and "secular Jews" is 48%. Among the members of the Reform movement, the rate is 35% and among traditional Jews and Conservatives, it is 11%. Among Orthodox Jews in Europe, only 3% marry non-Jews.

The conference opened with remarks by Rabbi David Lau, Chief Rabbi of Israel, and President of the Beit Din Hagadol, on the subject of assimilation. He criticized the manner in which the *Tanach* is taught in some state schools and noted with distress that youths who travel to Poland on behalf of the state schools are exposed to inappropriate things that may lead to assimilation among the youth.

He shared an anecdote that he recently encountered as part of the efforts of various elements to bring foreigners into Israel under the guise of having an emotional connection to Judaism.

"Three people described as Rabbis travel to Uganda, and find a community there with 200 families. One of them enthusiastically described to me: 'They don't have water, they don't have electricity, but they sang *Kabbalat Shabbat, Lecha Dodi*, so beautifully and so

אדר <

Vienna Conference on Assimilation Among European Jews

Distinguished Torah scholars and Rabbis of Jewish communities from around Europe attended the conference on the 85th anniversary of the "Anschluss", the annexation of Austria by the Nazis • A study commissioned by the RCE indicates that the rate of assimilation in the United States is greater than in Europe.

"If not for the Holocaust, the Jewish people would number 35 million people today," said Dr. Daniel Staetsky, statistician and expert on Jewish demography and a senior research fellow at the Institute for Jewish Policy Research in London (JPR). Dr. Staetsky made these statements at a conference organized by the Rabbinical Centre of Europe that focused on how to prevent assimilation. The conference took place in Vienna on March 13-15, the 85th anniversary of the "Anschluss", the annexation of fascist Austria to the Third Reich on March 12, 1938. The conference was attended by dozens of the eminent Rabbis from Israel and Europe, who are involved in efforts to combat assimilation in European countries.

The Rabbis discussed the various options for dealing with the perturbing assimilation phenomenon. They were presented with the results of a comprehensive new study on the subject, conducted by Dr. Staetsky, who examined the rate of assimilation in the Diaspora, parsed by age groups. The Rabbis were stunned by the information presented by the leaders of the RCE, who visited their homes, and at their request, the RCE convened an emergency conference to deal with the issue.

At the beginning of his speech, Dr. Staetsky presented the conference with the data on the distribution of the Jewish people in the countries around the world. Forty-five percent of the Jewish people live in the State of Israel, while 40% live in the United States. The rest live primarily in Europe, Australia and Latin America. According to the data, if not for the Holocaust, the Jewish people today would number 35 million, which is similar to the population of large European countries such as Poland and Romania.

Later in his speech, he presented surprising data according to which the rate of assimilation in the Reform communities in Europe is lower than among those who define themselves as secular. The audience, taken aback by the unexpected figure, challenged the lecturer with various questions, but Dr. Staetsky insisted that the results were reliable. He added a caveat that it is possible that the definition of conversion, Orthodox or Reform is what slightly skewed the data. He

of the Torah. That is the reason the Jewish people exist. To hear such a great thing from a non-Jewish president is quite a big deal.

"Young men, thanks to the RCE organization, you were privileged to visit the Land of Israel, to pray at the remains of the Beit Hamikdash and to receive *tefillin*. Let us all be strengthened in keeping the holy Torah, which is the reason we are still alive."

The first speech was delivered by the chairman of the World Zionist Organization, Yakov Haguel, who blessed the boys who had just begun to put on *tefillin*. He said that the *tefillin* symbolize the transition from childhood to adulthood in the Jewish nation, and the connection to the heritage of Israel.

Minister of Heritage Amichai Eliyahu, son of Rabbi Shmuel Eliyahu of Tzfat, told the boys about the importance of the connection to Israeli tradition, which helps every Jew wherever he may be. "I was moved to see you wrap yourself in *tallit* and *tefillin*, which are signs of the connection between Israel and G-d," he said.

Chairwoman of the Jewish National Fund, Mrs. Ifat Ovadia-Luski mentioned in her greetings how excited she felt when giving each girl a silver candlestick to light a holy Shabbat candle. "For me it was a moment of elevation; I felt on a high."

Mayor of Jerusalem, Moshe Leon, praised the boys and the Chabad *shluchim* who accompanied them on the long and fascinating trip. He expressed the hope that when they run to their homelands, they will be loyal ambassadors of the Land of Israel and Jerusalem.

The event was also addressed by senior public figures, Minister of the Negev and Galilee Yitzchak Wasserlauf, and the Jerusalem city councilor and Chabad representative, deputy mayor Rabbi Yaakov Halperin, who was very instrumental in the success of the event.

The day started early, as the group arrived at the Western Wall Plaza with the heads of the Rabbinical Centre of Europe, Chairman Menachem Margolin, CEO Rabbi Arie Goldberg, Vice President Rabbi Yosef Bainhaker, and the various rabbis who accompanied them throughout the trip.

The boys entered the Western Wall area in a musical procession, escorted by a large crowd that enveloped them with love and joy. They were welcomed by the Rabbi of the Western Wall and the Holy Places, Rabbi Shmuel Rabinowitz. Each of the boys then wrapped himself in a *tallit* and *tefillin*, which they received as a gift from businessman Rami Levy. The boys prayed, participated in *Birkat Kohanim*, and were called up to the Torah. There was a moving moment when a number off the people there spontaneously spread *tallitot* over the heads of the boys, and after the *Birchot HaTorah*, they asked the Kohanim who were there to bless the boys and to recite *Hamalach Hagoel* with them.

At the same time, the bat mitzvah girls who came with the delegation went to the *Ezrat Nashim* (women's section) at the Western Wall, where they prayed. At the exit, each of the girls received a pure silver candlestick to light a holy Shabbat candle.

After finishing the prayer and a light breakfast, the youths, together with their chaperones from the Jewish communities in Europe and the heads of the RCE, took a tour of various sites in the Old City of Jerusalem and the Jewish Quarter until noon. Then they returned to the hotel to prepare for the bar/bat mitzvah celebration that took place at night in the Jerusalem Botanical Gardens.

The magnificent event was attended by rabbis, dignitaries, and representatives of the Jewish communities. They all thanked the RCE for the event, which is sure to remain etched in the hearts of the youths for a long time to come. In fact, some of the girls and boys spontaneously asked to speak and expressed heartfelt gratitude to the RCE for the entire trip.

Indeed, this is how it works when you are relied on unwavering dedication and tireless care for the Jewish communities in Europe, and when community rabbis strive to bring the essence of Judaism to every Jewish individual within their communities.

As mentioned, over 100,000 *Mishloach Manot* for Purim were packaged and distributed by the Morasha division under the leadership of Rabbi Yosef Bainhaker, RCE Vice President. In parallel with the *Mishloach Manot* for Purim, the RCE also prepared a special educational kit for children in the communities. This kit assists Rebbetzins and Rabbis in teaching children about the mitzvot of Purim, starting from explaining their significance to the actual observance on the holiday. In addition to these efforts, customized *Mishloach Manot* for Purim were created to suit the characteristics of the recipients' communities.

More Than 230 European Youths Celebrate Bar and Bat Mitzvah in Moving Ceremony

This is the largest trip yet organized by the Rabbinical Centre of Europe since the unique project began 14 years ago in 2012 at the initiative of the Morasha division • The bar mitzvah ceremony was held at the Western Wall in the morning hours; the boys received tefillin and the girls received a silver candlestick.

Over 230 European youths and their counselors, mostly from Azerbaijan, Finland, Germany, Russia, Spain, France and Hungary, celebrated their bar and bat mitzvah in a magnificent ceremony held for them by the Morasha division of the Rabbinical Centre of Europe, which works to strengthen Jewish education in Europe. The ceremony was the culmination of an eight-day bar/bat mitzvah trip for the boys and girls, which was designed to introduce them to the Land of Israel. They learned and heard about in the various frameworks operated by the RCE together with the European Jewish Association.

The event was graced by the participation of the Sephardic Chief Rabbi of Israel, Rabbi Yitzchak Yosef, who delivered the keynote address. "I was in Russia several years ago and there they arranged a meeting for me with the President of Russia, Vladimir Putin. I thought the meeting would last a few minutes and include only a few photographs, but I was surprised. The president sat with me for an hour and a quarter, and we spoke at length," he related.

"I don't speak Russian and he doesn't speak Hebrew, so the Israeli ambassador to Russia was also present at the meeting, and he translated the conversation for both of us. I was surprised when the president explained to me what Greek culture is, what Egyptian culture is, and what Roman culture is. He elaborated about each of the cultures in detail. For a moment I thought I was in a history class, and I didn't understand why he was expounding so much on this. Suddenly he turned to me in surprise and said: "Honored Rabbi, how do you explain that all the many cultures were wiped out while the culture of your people, the Jewish people, is still in existence?"

"As I was preparing to answer, he suddenly interrupted me and said that he would answer. He explained to me that the Jewish people survived thanks to the observance of the laws

שבט >

Inspection Tour of Mikvahs

During a 3-day trip in Europe, the renowned Mikvah supervisor Rabbi **Yehuda Leib Mintzberg** managed to inspect and repair 6 Mikvahs in different cities, travelling over 2,000 kilometers.

The journey, organized by The Rabbinical Centre of Europe, aimed to strengthen ritual purity in Jewish households across Europe.

Rabbi Mintzberg visited the cities of Sliema (Malta), Vienna (Austria), Zagreb (Croatia), Bucharest (Romania), Milan and Bologna (Italy).

אדר >

Distribution of 100,000 Purim *Mishloach Manot* to 560 Jewish communities across Europe

The Megillat Esther was also added to the Purim Mishloach Manot in 5 languages: English, French, Russian, German, and Hebrew, to enable members of the community to participate in in the Megillah reading

In a special logistical operation, 100,000 Purim *Mishloach Manot* were prepared for 560 Jewish communities across Europe, including communities in remote towns. The *Mishloah Manot* included snacks and sweets and were loaded into giant cartons. The project was orchestrated by Rabbi **Yosef Bainhaker**, RCE Vice president and the Morasha organization.

The Megillat Esther was also added to the Purim *Mishloach Manot* in 5 languages: English, French, Russian, German, and Hebrew, to enable members of the community to participate in in the Megillah reading.

The "Morasha" division and the RCE work in perpetual motion. As soon as the Chanukah candle distribution operation ended, preparations for packaging the Purim *Mishloach Manot* began. When the *Mishloach Manot* were loaded into massive cartons destined for dozens of communities across Europe, the team was already deeply involved in the preparations for the matzah shipments.

>>

> טבת

Inauguration of New European Chesed Centre in Cyprus

Chief Rabbi of Cyprus, leaders of the Rabbinical Centre of Europe, the Deputy Mayor and Deputy Ambassador of Israel participate in *mezuzah* ceremony for Chesed Centre in Larnaca • Dozens of Chesed Centres have been inaugurated throughout Europe in the past year

The inauguration ceremony of the new Chesed Centre supported by the Rabbinical Centre of Europe was held on Jan. 9th in Larnaca, Cyprus. The Chesed Centre loans medical equipment and assists with other *chesed* activities. In the past year, the RCE focused extensively on the establishment of *chesed* centers in many countries and cities throughout Europe in both the eastern and western parts of the continent.

The ceremony was attended by Rabbi Menachem Margolin, Chairman of the Rabbinical Centre of Europe, Rabbi Aryeh Zeev Raskin, Chabad *shaliach* and Chief Rabbi of Cyprus, Rabbi Yekutiel Farkash, author of *Taharah Kehilchatah* and *Shabbat Kehalachah*, Rabbi Yosef Shmuel Gerlitzky, Chabad *shaliach* of Tel Aviv and Rabbi of Central Tel Aviv, Rabbi Yosef Bainhaker, RCE Vice President; Rabbi Avraham Abba Turetzky, Secretary of the European Council, Mr. Iasonas Iasonides Deputy Mayor of Lanarca, Mrs. Rotem Segev, Israel's Deputy Ambassador in Cyprus and other public figures.

The Deputy Mayor stated that the relationship with the rabbis and Jewish communities contribute to the country's advancement. "Rabbi Raskin's love of kindness is significant in his extensive activity for the benefit of the needy in the city." The Israeli Deputy Ambassador thanked the RCE for the kindness and the excellent activities and relations between Israel and Cyprus. "This is a landmark of joint good deeds."

Rabbi Margolin spoke about the RCE activities throughout Europe, and its plans for future expansion. He also thanked Rabbi Raskin and his team for all their important work.

The Jewish community in Cyprus has five locations in the country's major cities: Larnaca, Limassol, Paphos, Nicosia, and Ayia Napa. Chief Rabbi of Cyprus, Rabbi Aryeh Zeev Raskin, began working in Cyprus 19 years ago, during which time he established the Jewish community's institutions in the country, which include educational institutions for all ages, *mikvaot*, synagogues, an array of Torah lessons, and more. The momentum of activity is in full swing and growing all the time, to provide quality Jewish service for all Jews.

There are an estimated 2,000 Jewish families residing in Cyprus, while about half a million Jews visit each year. There is currently work underway to establish a Jewish Museum to commemorate the Holocaust and the clandestine Aliyah programs.

When I arrived there, she said that she was uncomfortable for me to come in since there was a Xmas tree in the house. I told her that I'm not scared of a tree and came in, told her about Chanukah and put a *mezuzah* up on her door.

On another night of Chanukah I came to a small town that I was told had three Jewish families who go to bed early because they get up early for work. At 9 p.m. I arrived at the first Jewish home. The woman was afraid to open the door. I told her I just came to bring a Chanukiyah. I put down the Chanukiyah and left. A few minutes later she called excitedly and said that she hadn't lit Chanukiyah in 20 years and now, thanks to me, she would. Later she told me that her daughter became a Muslim, so she has no *mezuzot* on her doorpost. I told her it was important to put up *mezuzot*. I returned to her, and we arranged a *mezuzah*.

In one of the towns, an elderly man opened the window for me. I told him 'Happy Chanukah'. He told me to come in. It was pouring rain outside. There wasn't a soul on the streets. This person appeared in my records as a Jew who receives *matzah*, but I did not know if he was indeed Jewish. When I entered, I noticed that there was not a single Jewish sign in the house. We chatted a little. He told me he was 88 years old, and came to France from Tunisia 60 years ago. He is Jewish but his wife is Christian. Over all these years he did not light a Chanukiyah. When we went to light the candles, I was surprised to hear him recite the *brachot* on candles normally as he did in his childhood in Tunisia.

The stories are endless. Every night of Chanukah, thanks to the Rabbinical Centre of Europe, we went out to light candles and to kindle the flames in the hearts of abandoned Jewish souls. We made dozens of home visits every day.

Were you welcomed everywhere?

Not everyone welcomed us with a warmly. Some people were bothered that I reminded them of their Judaism. There were those who lit it with joy. One night I drove 50 km to bring a Chanukiyah to a Jewish woman. She was surprised that I had arrived but asked me to leave the Chanukiyot outside and she would bring them into the house later. After that she was convinced to put up a *mezuzah*. She later sent me a photo of the lit Chanukiyah and thanked me very much.

Besides the home visits, we mailed 400 Chanukah kits to Jews who live in very remote areas, a trip of 300 km in each direction. Some of them called and thanked us for the unique delivery. Besides the home visits, we held Chanukah candle lighting in four different districts.

Another Rabbi supported by the RCE is Rabbi Shmuel Brodman, rabbi of the Munich community in Germany, which comprises 10,000 Jews. It is a well-organized community with educational institutions for all ages alongside magnificent synagogues and *mikvaot*. This is the second year that he has been assisted by the RCE. Rabbi Brodman, works alongside to Rabbi Yisrael Diskin, the first *shaliach* of the Lubavitcher Rebbe in Germany for the past 30 years, whose activity and work is praised by Rabbi Brodman, as he emphasizes the great cooperation between them.

When Rabbi Brodman moved to Munich he explained: "In the past I taught for six years at Chabad institutions in Cape Town, South Africa. After that I was offered to serve as the rabbi of the community in Munich. I have a close relationship with the heads of the RCE who provide assistance on any subject needed. In preparation for Chanukah, I ordered 700 Chanukah kits for students in educational institutions. I handed them all out. If I had 200 more, they would be handed out just as quickly.

Munich, formerly the home of Nazis, is a tourist city where many conferences are held. We have a full-service restaurant and a *simchah* hall. The Chanukah activity helped us a lot," he noted.

Chanukah Candles Illuminate Hearts

Over 100,000 Chanukiyot were distributed in Europe by the Rabbinical Centre of Europe • The kits contained candles, dreidel, and an instruction booklet with the brachot for lighting in four languages: English, French, German and Russian • Rabbi Shmuel Brodman of the Munich community and Rabbi Yosef Amar from Area 77 in France enthusiastically talk about sparks lit in Jewish hearts.

With great satisfaction, the Rabbinical Centre of Europe concludes the Chanukah Project. Over 100,00 Chanukiyot were lit in hundreds of thousands of homes in approximately six hundred Jewish communities throughout Europe.

Chairman of the RCE Rabbi Menachem Margolin noted that he sees the Chanukah Project as an extremely important undertaking. RCE CEO Rabbi Arie Goldberg stated: "More than six months ago we started ordering the Chanukah kits that were distributed for the fourth year. It is not something to be taken for granted as the logistics are complex, and the expenses are high. Still, our goal was achieved. More than 100,000 flames were lit in hundreds of thousands of Jewish homes throughout Europe with the help of the BASAD organization under the management of Rabbi Yehuda Reichman, who toiled night and day to make this project succeed".

The Vice President of the RCE Rabbi Yosef Bainhaker emphasized: "The rabbis of many communities in Europe gave Chanukiyot to the Jews in cities scattered across the continent. Inside each kit was a Chanukiyah, candles, a dreidel and instruction booklet with the *brachot* for lighting in four languages: English, French, German and Russian."

To get a glimpse of the magnitude project, we spoke with Rabbi Yosef Amar from France: "We have a relationship with 1500 families scattered over 400 settlements and towns in Region 77 in France. During the Chanukah holiday there was torrential rain. Nonetheless, it didn't stop us from going out every night, during the short window of time when we could do something. At 9 pm people are already asleep, and it is not possible to knock on doors after that, so we hurried every evening to make our distributions.

"The Jews whom we received Chanukiyot are at the moment are far from observing *mitzvot*. There are virtually no observant people living in this area and these 1500 families have a personal relationship with me and they receive Chanukiyot and *matzot*. In preparation for Chanukah, I distributed 400 Chanukiyot in 150 communities. We have three teams working from the Chabad house that move around in different communities. It is a driving distance of 10-15 km between each of the settlements where hundreds of residents live. There are only two or three Jewish families in each one. They are spread over hundreds of kilometers as it's a very wide area. Unlike Paris, where the houses are built vertically, in area 77 the houses are built horizontally. There are no buildings, and everything is built in rural areas, as in the days of the Baal Shem Tov."

How did you get to all these Jewish families?

Eighty percent of the families are scattered across the different cities. We get names of Jews by word of mouth, or the families call us and ask us to come and bring a Chanukiyah. On one of the days of Chanukah, we had a Bat Mitzvah at our Chabad House. When the celebration was over, I went out to distribute Chanukiyot throughout the area. It took me five hours. The goal was to encourage Jews to light Chanukah candles. I visited 22 different neighborhoods.

In one of the neighborhoods there was a family of a woman with two children. Her father, who lives in Nice, France, asked me to come and light Chanukah candles for her. Along with the families I visited, I also came to her. She was very excited and said she would continue to keep in touch with us.

On Friday, a Jew called at seven in the morning. She told me that her cousin lives in my area and doesn't have a Chanukiyah. I called her and it turned out that she is the only Jew in the area and has only two daughters. I told her that Shabbat starts at 4:30 pm. I will arrive a little earlier with Chanukah candles.

"When we came here there was an existing synagogue that was open two hours a week, only for Shabbat prayers. Apart from that there was no Jewish activity. We got acquainted with the community and got in touch with the local Jews. Slowly, we succeeded; Judaism here grew and developed, and that's how we are now able to see the success of all the years of investment here."

Rabbi Cohen becomes excited when he speaks about the special *brit* that took place in Kazakhstan during the visit of RCE leaders. "It was truly *Hashgacha pratit*, that just when he wanted to have his *brit*, the heads of the RCE were here. It was an exciting and thrilling moment to see an 82-year-old consent to have a *brit* with such *mesirus nefesh*. This moment made it clear to me that we have been victorious; light has triumphed over darkness."

After the opening of the Chesed Centres, Rabbi Cohen expressed his heartfelt appreciation to the heads of the RCE, the chairman Rabbi Menachem Margolin, the CEO Rabbi Arie Goldberg, and the vice president, Rabbi Yosef Bainhaker, who dedicate themselves 24/7 for Jews, wherever they are. "I am moved by the modesty of the heads of the RCE. They do great things, quietly. Take as an example the opening of the chesed centres in Kazakhstan. This is an unprecedented initiative, it will greatly help the Jews here, in a way that I cannot explain in words. That is exactly the essence of the Rabbinical Centre of Europe, which always puts the welfare of the Jews of Europe as a top priority."

The Chesed Centres will provide humanitarian assistance to all the Jews of Kazakhstan both in times of distress, and in happy situations, where new mothers need assistance with their infants. This will be especially helpful in a place like Kazakhstan, whose Jews face numerous challenges.

The Chief Rabbi of Kazakhstan says that the RCE's dedication to the rabbis in Europe is extraordinary. "The rabbis throughout Europe receive constant assistance from the heads of the RCE, with the aim of illuminating the spiritual darkness that exists here."

The Rabbinical Centre of Europe Leads a Jewish Transformation in Kazakhstan

Two Chesed Centres were inaugurated in an impressive ceremony in Kazakhstan by the heads of the Rabbinical Centre of Europe and local rabbis

The CEO and Vice President of the Rabbinical Centre of Europe, Rabbi Arie Goldberg and Rabbi Yosef Bainhaker, recently paid an impressive visit to faraway Kazakhstan, where they inaugurated two new branches of the European Chesed Centre, established at the initiative of the RCE. The centres will serve the hundreds of Jews who live there and need both financial and humanitarian assistance.

One Chesed Centre was inaugurated in Almaty; the ceremony was attended by the Rabbi of Kazakhstan, Rabbi Yeshaya Cohen, and Rabbi Elchanan Cohen, the Rabbi of Almaty. The second centre was inaugurated in Astana, the capital city of Kazakhstan; it is directed by Rabbi Shmuel Karnoach, who has served in the rabbinate of the city for 11 years and is heavily involved in all Jewish matters. Rabbi Yeshaya Cohen and Rabbi Elchanan Cohen participated in the inauguration of this Chesed Centre as well, along with the rabbis and Jews of the area. The Israeli ambassador to Kazakhstan, Mr. Edwin Nathan Yabu Glossman, also attended, and warmly congratulated the rabbis and the heads of the centre for the blessed initiative.

Over the past two years, 28 branches of the European Chesed Centre have been established by the RCE as part of the mission to open 50 centers for medical equipment loaning in 50 cities in Europe for Jews who face difficult challenges. The project began operating shortly after the outbreak of COVID-19 as in initiative to provide assistance to European Jews in need of medical equipment. Each branch includes medical equipment for needs ranging from the age of birth to the elderly. Each centre that opens is welcome news for the Jews of that region in Europe.

While in Kazakhstan, the heads of the RCE had the opportunity to participate in a moving, if not surprising, event. An 82-year-old Jewish resident decided to undergo a circumcision and enter the covenant of Avraham Avinu. Rabbi Arie Goldberg served as the *sandak* and was very moved at the observance of the important mitzvah. There wasn't a dry eye in the room when the Jew asked to be called Yosef, after one of his grandfathers who passed away decades ago.

After the emotional *brit* and the opening of the Chesed Centres in Kazakhstan, Rabbi Yeshaya Cohen, the Chief Rabbi of Kazakhstan, recounted how it all began about thirty years ago: "I came here on Pesach 5774 together with my friend Rabbi Yaakov Meir Kubichek, who is currently serving as a *shaliach* in Saratov, Russia. At the time, we were students at a yeshivah in Manchester, England, and we had gone on a short *shlichut* before the holidays. I entered the local synagogue in Kazakhstan one Shabbat. One was reading the *Chumash*, another looked at the *Sefer Torah*, and the person who was called up to the Torah gave a donation on the spot, in the middle of the holiday. At that moment I decided to make a change in the place, and indeed, today there are already three synagogues in the city, and the revitalization is felt everywhere. There are six cities with synagogues here; you can feel the Judaism.

"The beginning was very difficult. I came here with Rabbi Kubichek. I had a notebook in which we wrote down the names of the community members. We made home visits, and that's how we got to know the residents, and slowly brought them closer to Judaism.

"I was a young man at the yeshivah in Manchester at the time, when Rabbi Yosef Akiva Cohen, the head of the Manchester Lubavitch yeshivah, gave a speech at a meeting in the yeshivah, and spoke a lot about *shlichut*. I remember the moments when I promised myself that immediately after yeshivah I would dedicate myself to *shlichut*. It was not a question of whether I would leave; rather, it was when would I go and where would I serve as a *shaliach*. After some time, I received an offer to serve as a *shaliach* and I immediately accepted it. Rabbi Yosef Akiva Cohen explained to me that there had been no *shaliach* in Kazakhstan for 11 years, after the previous *shaliach*, who worked underground because of Russian prohibitions, had passed away."

Rabbi Cohen wistfully recalls those days. "In early 1994, we held a large camp for youth, at the end of which we performed 25 *britot* with the consent of their parents. It was a good start. After that I got married and returned with my wife. To this day, the words of the Lubavitcher Rebbe resonate in my mind: He said that a *shaliach* never goes alone, we are all accompanied by the power of the one who has sent us. This is so much the case here, since the Rebbe's father is buried here.

Along with the establishment of the 26th branch of the European Chesed Centre, preparations are being made in Bendery to renovate the building donated by the local municipality, where members of the Jewish community will hold Torah classes and prayers. The synagogue will be named after the Ribnitzer Rebbe, *zy"a*, Beit Chaim Zanvil Chabad, who lived very close to Bendery.

This is an unprecedented development in a place that has hardly seen any Jewish activity for decades. It is expected that the Chesed Centre and the synagogue will bring a renewed spirit of life among the Jews there, who are interested in learning more about their heritage after fifty years of spiritual desolation.

The next day, the inauguration of the 37th branch of the European Chesed Centre was held in Chisinau, Moldova, by the RCE in cooperation with Chabad Moldova. Rabbi Yirmiyahu Cohen, Rabbi of Paris, and member of the RCE presidium, and Rabbi Yosef Bainhaker, RCE Vice President, participated in the dedication of the center. The event was graced by the presence of Israel's ambassador to the country of Moldova, Mr. Yoel Leon, and was attended by the heads of the local Jewish community. The president of the Chabad community, Mr. Simcha Bozhour; businessman Mr. Alexander Bilinkis, the CEO of Vita Company and the chairman of the Jewish community; and businessman Mr. Shabtai Hanukiev.

At the 27th branch of the European Chesed Centre, members of the Jewish community can borrow a variety of medical equipment they need. The Chesed Centre will also help people cope with rising gas prices, which prevents most of the country's citizens from heating their homes properly.

Chisinau, the capital of Moldova, is also one of its largest cities. About 650,000 residents live there today, and there is an old Jewish community there. Rabbi Abelsky, the leader of Moldovan Jewry, related that "Today there are about 5,000 Jews in Moldova who are facing difficult challenges. We were privileged to have a home for them for Torah and prayer, and this is the only thing that still connects them to their roots.

"In addition, the city now has tens of thousands of refugees who arrived after Russia's invasion of Ukraine. The refugees received a lot of assistance from Chabad in Moldova, including food, accommodations, and medical assistance. The new branch of the European Chesed Centre will coordinate the assistance provided to those in need by Chabad throughout the cities of Moldova."

Rabbi Yirmiyahu Cohen praised the families of Rabbis Mendel Axelrod, Mendel Gotzel and Shmuel Zalmanov, who work with tireless dedication to the Jews in the area as well as the refugees.

During his remarks, Ambassador Leon brought up the many activities of Chabad in Moldova for the tens of thousands of refugees and the local Jewish community.

Mr. Bilinkis spoke enthusiastically about the need for a charitable enterprise like the Centre being inaugurated and pledged to donate additional equipment to expand the scope of assistance it can offer.

European Chesed Centre Holds Impressive Ceremony to Inaugurate New Moldova Branches

After fifty years without a synagogue, a new one was established in in the city of Bendery in the Transnistria region of Moldova, named Bais Chaim Zanvil Chabad, in memory of the Ribnitzer Rebbe whose city of residence was close by to Benady • A beautiful new Chesed Centre was inaugurated in Chisinau as the event was graced by the presence of Israel's ambassador to the country of Moldova, Mr. Yoel Leon and local Leaders.

There was major excitement in the city of Bendery in the Transnistria region of Moldova, as head Chabad *shaliach* in Moldova, Rabbi Zusha Abelsky, who has been working there for over thirty years with great dedication for the Jewish community, together with the Rabbinical Centre of Europe, inaugurated the 36th branch of the European Chesed Centre. Rabbi Yirmiyahu Cohen, Rabbi of Paris, and member of the presidium of the RCE, and Rabbi Yosef Bainhaker, RCE Vice President, participated in the inauguration.

In the last two years, the European Chesed Centre has established 26 branches under an RCE initiative. The RCE undertook to open 50 loaning centers for medical equipment in 50 different cities in Europe. The project began at the outbreak of the pandemic to provide for European Jews in need of medical equipment. Each branch offers an array medical equipment for every stage, from birth to eldercare.

Transnistria is a separate region located in the territory of the Republic of Moldova, 50 km from Chisinau. Moldova, which currently has about 2.6 million residents, has hosted over 500,000 refugees since the Russian invasion of Ukraine began. About 100,000 refugees remain in Moldova and did not move on.

"The refugees here need a lot of assistance with daily needs," says Rabbi Zusha Abelsky, the leader of Moldovan Jewry and a Chabad *shaliach* in the area. There are hundreds of thousands of people who have lost everything they had. They are left with the clothes they are wearing and a few other belongings. Rabbi Abelsky and other Chabad emissaries in the cities of Moldova, such as Rabbi Menachem Mendel Gotzel of Chisinau in Moldova, are busy supporting them and soliciting international aid organizations to provide assistance as well.

The European Chesed Centre inaugurated in the city of Bendery, Transnistria, is the first center of its kind in that region. It will provide financial and humanitarian assistance to the local Jewish community.

Transnistria is considered independent in terms of its economy and governance. About three decades ago, a difficult war took place there. Masses who lived there left the region, while the leaders insisted on remaining part of the Soviet Union despite the fall of the Iron Curtain.

Like all Jewish communities in the Commonwealth of Independent States (CIS), the Jews of Transnistria were cut off from Jewish life. As a result, the leader of Moldovan Jewry, Rabbi Zusha Abelsky got together with Rabbi Mendy Gotzel, and they came to Transnistria every week to strengthen the Jewish foundations there. The main cities in the region are Tiraspol and Bendery. They invested a lot in the people of the Jewish community, materially and spiritually. Since

last year, Rabbi Gotzel and his wife have been coming to Transnistria for every Shabbat; they hold public prayers and Shabbat meals there.

Rabbi Mendy Gotzel and his wife Leah say: "Every Shabbat over fifty Jews come to participate in prayers and meals, and on holidays several hundred come here. It is especially moving that they are coming after years of being almost completely cut off from everything related to Judaism".

The inauguration of the European Chesed Centre was attended by Rabbi Zusha Abelsky; Rabbi Menachem Axelrod, Chief Rabbi of Chisinau; Rabbi Menachem Mendel Gotzel, District Rabbi; Mr. Marik Finkelson, Chairman of the Jewish Community in Transnistria, who offered words of praise and thanks to the RCE and its representatives; Rabbi Yirmiyahu Cohen, Rabbi of Paris; and Rabbi Yosef Bainhaker, RCE Vice President.

Dozens of European Community Rabbis Attend Course for Laws of The Jewish Home in Paris

Hundreds of thousands of dollars were invested in medical equipment to supply the foundation of lending centers in the cities of Zhytomyr. Chernivtsi, Vinnitsa and Anatevka

Rabbis from Jewish communities in France and around Europe participated in a course for laws of the Jewish home that took place Paris. The course was held at the initiative of the Rabbinical Centre of Europe and was given by Rabbi Gideon ben Moshe, *Rosh Kollel* of Beit Hora'ah and head of the Rabbinical court for monetary matters in Jerusalem; Rabbi Yitzchak Guggenheim, Chief Rabbi of Paris and member of Rabbinical Council of Europe; Rabbi Levi Yitzchak Kahn, member of the Lubavitch Rabbinical Court in Paris, and member of the Rabbinical Council of Europe; Rabbi Levi Yitzchak Raskin, *Dayan* and *Posek* for the Lubavitch Community and Kedassia- London, and a member of the Presidium of the Rabbinic Council of Europe; Rabbi Shlomo Tobaly, *Rosh Kollel* Beit Hananiah in Paris, *Dayan* and a member of the Rabbinic Council of Europe; and Dr. Claude Shealy.

Rabbi Gideon Ben Moshe began the course by delivering a fascinating halachic lecture in which he presented questions about the Jewish home that he had received, and then discussed the answers with the rabbis. Rabbi Levy Yitzhak Kahn and Dr. Claude Shealy held a question-and-answer session regarding complex practical halachic questions relating to the subject.

The representative of the RCE in Paris, Rabbi Shmuel Houri, who directed the seminar, said that "For some time already, the rabbis in France have been asking for practical halachah lessons from Rabbi Gideon Ben Moshe, who has extensive knowledge and is considered an expert on the subject of the Jewish home. With the help of the RCE we were able to organize a course that was attended by more than 80 rabbis.

"There were many practical details involved in this course. It was impressive to see how the rabbis divided the topics in a clever way, which made it easier for them to deal with the subjects that were raised

by the rabbis and the professionals who spoke over the three-day event. At the conclusion of the intensive course, many rabbis requested that the RCE hold similar events addressing subjects such as *chuppah* and *kiddushin*, among others."

One of the presenters was Rabbi Yitzchak Guggenheim, Chief Rabbi of Paris, and member of the Rabbinical Council of Europe. His words sparked a long discussion. Even when he finished his lecture and left the stage, members of the audience crowded around him to clarify a series of topics with him.

Rabbi Levi Yitzchak Kahn of Paris spoke about several practical issues, which kept the audience very engaged. Rabbi Levi Yitzchak Raskin of London spoke about his experiences and generated a lot of feedback. Rabbi Shlomo Tobaly of Paris gave numerous *shiurim* on complex issues relating to the laws of the Jewish home.

> חשוון

Members of the Presidium and Council of the Rabbinical Centre of Europe Convene to Discuss Complex Current Issues

The council meeting of the Rabbinical Centre of Europe discusses European governments' decision to force students to attend general studies in the morning even in privately owned educational institutions.

The European governments' decision to force privately owned educational institutions to attend general studies in the morning was discussed at length during the council meeting of the Rabbinical Centre of Europe. The topic was presented by a member of the Council of Rabbis, Rabbi Yaakov Biderman, rabbi of the Heichal Menachem Synagogue in Vienna, Austria. He pointed out that there is a significant threat to the continued approval of studies in a private setting, and that governments in Europe that approve government budgets as part of the financing of children's education demand that general studies take place in the morning hours, which could harm the frameworks of Jewish education.

Member of the Council Rabbi Pinchas Leibush Padwa, Chief Rabbi and Av Beit Din of Shomrei Hadat in Antwerp, Belgium, stated that the older the student is the bigger the problem. Older students are asked by the local ministries of education to take tests on various general subjects.

The chairman of the RCE, Rabbi Menachem Margolin, who lives in Brussels, has experience as the father of children in the educational system and is familiar with the Ministry of Education's various demands. Students who study in private educational settings, are constantly tested to make sure that they are proficient in the study material. The demands rise as the child gets older. After a long discussion, it was decided that the rabbis would formulate their opinion on the issue and schedule a meeting with various personalities in the European Union and present their position to the organization's leaders.

Later that day, the rabbis gathered for a fascinating meeting and discussed issues for several hours. Chairman of the RCE Rabbi Menachem Margolin and the CEO of the RCE Rabbi Arie Goldberg presented the significant developments of the RCE over the past few years. They gave an extensive overview of the 83 *mikvaot* that were built with the assistance of the RCE as well as the long list of professional halachic seminars that were held in the various European countries.

Rabbi Yosef Bainhaker, Vice President of the RCE, described in detail the establishment of 26 European Chesed Centers for loaning medical equipment that have opened during the past two years in Europe by the RCE.

Rabbi Avraham Abba Turetzky, Council Secretary of European Rabbis, spoke about the many activities the RCE performs in the field of clarifying Judaism and other halachic issues, and congratulated the rabbis who recently joined as members of the Council of European Rabbis.

During the main event, there was a discussion between the rabbis about the increasing expenses of kosher products due to the Ukraine war, which has led many joys to eschew kosher food. The rabbis also discussed the complex issue of Jewish cemeteries

throughout Europe and made decisions on how to proceed with local authorities so as not to violate the Torah laws of Jewish burial.

During the conference, the rabbis called on the soon-to-be established government to amend the Law of Return. The rabbis pointed out the importance of the "Who is a Jew" law and that issues like conversion and kashrut reforms, have a direct impact on the Jews throughout Europe. The rabbis spoke about the responsiveness of the Rebbes and *Roshei Yeshivah* that they visited, who promised to act on this matter and correct the situation.

On Tuesday evening, the rabbis visited Kever Rachel Imeinu, where they prayed fervently for their continued success, for European Jews in general and for Jews of Ukraine and Russia who at present are severely challenged. The rabbis also offered a special prayer for the Ukraine Rabbis in these troubled times.

I will give Iceland as an example. A few years ago, the airspace over Iceland was closed due to a volcano that erupted, and the land routes were also out of commission due to the pollution. For days, Iceland was totally cut off. What would have happened if this event had happened a month before Passover? How would the country's Jews make Pesach without the kosher products for Pesach that all come from outside?

"Let's take another example, what will a small Jewish community do when the country in which it is located has a fuel strike, and trucks cannot move from country to country and bring kosher goods from the outside. How will they receive *chalav Yisrael*? Or other kosher products that they bring weekly or biweekly from central European countries?

That is why it is very important to create in every small community a core of kosher industries for basic food products, so that the community can manage on its own, and won't have to rely on the wider world. It is important to note that this does not entail a large financial investment, but mainly about learning practical ways of managing this, and of building a basic kosher system that can operate on its own. Of course, it must be closely supervised to be able to provide basic strictly kosher products.

Q**. We mentioned the issue of the war in Ukraine and the Jewish refugees who were dispersed everywhere. As we know, this gave rise to the issue of Jewish identity, and the issue of clarifying Jewish identity has been placed very high on the agenda. It becomes much more difficult because many Jews without certificates and documents are seeking to be accepted as members of the Jewish communities throughout Europe, either with the aim of receiving aid from the Jewish community or with the hope of settling there more permanently.**

In this context, it should be noted that recently, after many years of rabbis throughout Europe struggling to ascertain the Jewish identity of many people who wished to join the Jewish communities, the RCE decided to establish a special court that would oversee the clarification of the Jewish status of all applicants.

A letter sent by the secretary of the RCE to hundreds of rabbis states that "The longstanding struggle of the rabbis of the communities in Europe with regard to determining the personal status and veracity of information about the Jewishness of many who wish to enter and become members of the communities in Europe, as well as applications for marriage, burial, etc, is well known.

"This is an issue that many hundreds of rabbis are dealing with, and since, in reality, anyone can act according to their personal judgement, a huge void has been created, and the rabbis in each location bore responsibility for decided – based only on his sole opinion – who is a Jew who can join the community, without a recognized Beit Din behind his decision.

"In light of this," the dramatic letter continued, "many requests were received from the rabbis of communities to establish a special court for matters of ascertaining Judaism and for issuing Jewish certificates. For this reason, we are happy to announce that the RCE made a decision at its last meeting to establish a *Beit din* that would provide solutions to these issues of Jewish identity and personal status."

And indeed, Rabbi Padwa heads the court, along with Rabbi Binyamin Jacobs, the chief rabbi of the districts in the Netherlands and chairman of the Rabbinical Council in the Netherlands and Rabbi Levi Yitzchak Kahn, a member of the Lubavitcher Rabbinical Board - Paris.

"It is very important to make a distinction between the two things: when a Jew comes to the community and asks for physical help, such as he fled Ukraine or anywhere else after losing a roof over his head, there is no greater mitzvah than to help him, and we Jews are merciful among the merciful. In such a case we do not check his *tzitzit*, and whether he claims that he is Jewish. Even if he does not have the appropriate certificates, it is a great mitzvah to help him.

At the same time, when a Jew comes and asks to be registered as a full-fledged member of the community, it is a different matter. The rabbi has an obligation to ask him for relevant approvals and a recommendation from a qualified rabbi who knows him well, and of course to verify the veracity of the document he submits. There is no room for compromise here, and we cannot trust stories about the grandmother who lit Shabbat candles on Friday, or who ate *matzah* for seven days. Stories are good for a *Melave Malka*, not to determine Judaism and to render the fate of generations to come.

To drive my point home, I will take the step of telling you a story that we had here in Antwerp. A couple who seemed to be strictly Torah-observant came and asked me to arrange for them a *chuppah* and *kiddushin*. I asked them for certificates and documents, and they were really offended, after all, we are *"heimish,"* one of our own, we speak Yiddish, why didn't the rabbi believe us and demand documents from us? But despite the pleas and the pressures, I clearly informed them that neither I nor others will arrange for them a *chuppah* and *kiddushin*, until they bring the relevant certified documents.

In the end, thanks to this insistence, I was saved from a very serious pitfall, it turned out that the same husband had left a grieving wife in another country and came here with the goal of remarrying. If I had trusted his Yiddish, then a great injustice would have come about through me.

Q. The Rav mentioned the assistance needed for the small communities. The RCE conducts many seminars attended by rabbis from the small communities. Why are these so important?

As someone who participates in some of these seminars, it is clear that these are extremely important and necessary. It relates to what we discussed before about the assistance that needs to be given to the rabbis of small communities. The seminars, which address different topics, provide the rabbis with a breadth of knowledge and information. The participants hear about and discuss complex issues that arise from other rabbis and learn a great deal. As mentioned, I would add as a subject to be discussed the possibility of establishing an independent basic kosher operation in each small community.

Q. In conclusion, we ask the Rav to convey a message or an idea that will help the rabbis of the communities in the sacred work that they do, and the responsibility that they carry 24/7.

A. Again, I say this as one of the rabbis: The rabbis should know that we clearly see and feel what the Sages tell us: "As you think that I give you to rule, I will give you slavery." This burden is not easy, and as we have already said, because it behooves a rabbi to take care of both the spiritual and material needs of his community. He also often must deal with matters that he may not have thought about when he entered his position.

But despite everything, he should feel great satisfaction that he gets to do the Will of Hashem, and that he is serving the holy Nation, and the merit of the public depends on him.

All I can do is wish my brethren and friends a good and blessed year, in which they will continue to lead their community in peace, and I hope that we will soon be able to see the fulfillment of the prophet's words "Gather our scattered from among the nations and our scattered ones will be gathered in from the midst of the earth" with the coming of Mashiach, may it be speedily in our day, amen.

with life.

Q. Was the Rav *zoche* to have been acquainted with Rabbi Lieberman, *zt"l*?

A. Yes, and I especially enjoyed meeting him at the conferences and seminars held by the RCE, where I benefited from his advice and resourcefulness and discussed many relevant issues with him, both as regards the challenges facing the communities, and on halachic matters. The late rabbi was a very wise, sagacious figure, and he was one of the main speakers at these conferences, addressing every relevant topic on the agenda of European Jewry.

The Rav, *zt"l,* was like a *mara d'asra* from the old generation, and he was a genuine man of truth. He valiantly guarded the boundaries of Torah and religious observance and adhered to the words of the *passuk* "And you shall not fear anyone," but he did it all with a nobility and gracious humility.

Q. As the first year of your service to the community comes to an end, can you give us some advice that will be useful to all rabbis?

A. At the end of the first year of service to the Shomrei Hadat community, I can say that I have learned a lesson that I think can benefit many communities throughout Europe that are similar to ours, where there are wonderful Jews of all kinds. Each and every one can be led forward, both those who are near and those who are further from their heritage.

The rabbi explains: "There are Jews who are still at the stage of being only Shabbat-observant, and you can encourage them to be more careful about kosher as well. There are Jews who are both Shabbat-observant and kosher-observant, with whom you can go further and talk about educating their children in Torah schools, and so forth. On the other hand, there are many members of the community who are pious and G-d fearing, mainstream Hasidic families, and even there, you can be helpful and lead them even further ahead.

Q. We will first address the *kiruv* aspect, which include those who are Shabbat and kosher observers. What activities are offered for them? Before the rabbi responds, we'd like to share an interesting anecdote.

When the Rav went to receive a *brachah* from the Belzer Rebbe, in Israel, before beginning the job in the Antwerp rabbinate, he received interesting guidance from the Rebbe. Among other things, the Rebbe related that when Hagaon Rabbi Yitzchak Shlomo Ungar, *zt"l,* was asked to serve as rabbi of the Chatam Sofer community, the members of the community implored him to wear long trousers, and not to continue his custom of wearing shorter pants with white socks.

Rabbi Ungar went to consult with the Rebbe Rabbi Aharon of Belz, *zy"a,* who told him that this was a very important rabbinic position and therefore he should give up the Hasidic custom for the higher goal of drawing closer to the members of his community.

"Sometimes it is possible to benefit much more by doing so," the Belzer Rebbe concluded to Rabbi Padwa.

Indeed. I can give a piece of general advice to any rabbi. I do not feel myself worthy of giving advice to the rabbis but one rule is *"ish et achiv ya'azoru,"* let each one help one another and strengthen his brother. A community rabbi should know and internalize that he was not appointed to care only for the spirituality of the members of his community.

"It is true that attending to a Jew's spirituality is a huge thing. There is nothing more important than bringing out the best in a person. But if the rabbi does not also take care of the physical needs of that Jew, then that person will not be willing to accept what the rabbi tells him. If a rabbi wants a good relationship with a member of his community - and a good relationship is one that will have an influence on him, and where they have open communication - he must also inquire about the person's material wellbeing. What is with his livelihood? How is the situation at home? Does he need anything? Does he need good advice? One should not only inquire, he should also make every effort to really care for the person and provide for his needs, and then, it will be much more feasible to influence him spiritually as well. It has to go two ways…

There is a term in the *Gemara* "*mai anu len rabbanan,*" meaning, of what benefit were the rabbanim? If a rabbi only cares about the spirituality of a Jew in his community and does not pay attention to his physical wellbeing, then he is of no use, because in any case he will not really influence him.

"In general, it is the rabbi's job to take care of the welfare of the community at large, for example, to ensure that every Jew without exception has the opportunity to obtain strictly kosher food at a reasonable price. If we are talking about a city like Antwerp, then unfortunately there are Jews here who have nothing to eat on Shabbat. Charity Organizations in Antwerp that distribute Shabbat packages provide for hundreds of families. Therefore, here more than anywhere else, the rabbi has a sacred duty to take care of the well-being of the families of the community members, and then, as I noted, it is possible to have an influence in other areas as well.

Q. **In a more general sense, now, on the eve of Rosh Hashanah 5784, what does the Rav think is the most important thing that the RCE needs to do for the communities?**

A. There are things extremely important and necessary, but if we look around us at what has happened here in the last two or three years, it is clear that we are living in times that can be called *harat olam,* truly world-altering.

The COVID pandemic is just barely behind us – with the tremendous impact it had on the Jewish communities throughout Europe, spiritually and materially – and the rabbis have been tasked with rehabilitating the communities. Then came the brutal war in Ukraine, where entire communities were decimated, others became refugees and masses of Jewish refugees had to seek shelter and support in Jewish communities throughout the continent. And as a result of this war, inflation spiked all over the world, especially as regards to food production and distribution. We don't need to provide additional evidence that we live in times that are so uncertain, we have no idea what lies ahead.

"Therefore, in my opinion, the most important thing is to be supportive of the smaller communities, so that they can conduct their day-to-day lives without dependence on other communities that are very far away. For example, we should build a local and internal kosher system, at least with basic products, such as *Pat Yisroel, Chalav Yisrael,* and so on.

"The *shtetel* was merited to get a rabbi from the *shtetel*," was the satisfied reaction by residents of the legendary "*shtetel*" of Antwerp when they learned that Hagaon Rabbi **Pinchas Leibush Padwa** had been appointed as the chief rabbi and leader of the Shomrei Hadat community. Rabbi Padwa was appointed following the passing of one of European Jewry's most eminent leaders, the unforgettable Hagaon Rabbi **David Moshe Lieberman,** *zt"l*.

The selection of Rabbi Padwa to lead Shomrei Hadat has emerged as the choice of the right man, in the right place, at the right time.

Rabbi Padwa, of Reb Pinchas, as he is known with a combination respect and modesty, is the grandson of the Hagaon Rabbi **Chanoch Dov Padwa,** *zt"l,* author of *Cheshev Ha'eifod*, who was the revered rabbi of European Jewry. He is the son of Hagaon Rabbi **Yosef Padwa,** Av Beit Din Cheshev Ha'eifod and a member of the Kedassia Beit Din in London.

Rav Henich, as he was known, studied in Vienna under the Altstadter Rav, under whom he also did *shimush,* and later under the Tchebiner Rav, *zt"l,* and Rabbi **Shimshon Aharon Polansky,** the Tepliker Rav. He conveyed what he had learned from his rabbis to his beloved grandson, as he trained him to become a *dayan* in keeping with the traditions throughout the generations.

The Rabbi, *shlita,* is one of the eminent rabbis in the Belzer community, and before this current position, served as the rabbi of the Belzer community in Kiryat Gat, Israel.

He also gained renown as one of the leading rabbis in the European Jewish communities, first in Zurich, Switzerland, where he served as a rabbi and *moreh hora'ah* who was accepted by all the communities there, and later as the rabbi of the Eitz Chaim community in Amsterdam, the capital of the Netherlands, and a member of the Berlin Beit Din in Germany.

Over the years he also gained a reputation as a leading kashrut authority and is an internationally renowned expert in raw materials and all the relevant issues, especially in Europe. Kashrut organizations from all over the world send him their queries and seek to be benefit from his advice and resourcefulness regarding constant challenges that arise in food production, especially as there are always new developments to take into accounts.

The rabbi, who until recently served as the rabbinical authority of a special *beit din* for kashrut matters in the Machzikei Hadat community in Israel, shares his vast experience and is helpful to everyone who turns to him, with the purpose of ensuring that Jews wherever they will be able to consume strictly kosher food.

As well, he is known as an exceptional scholar and a man of expansive knowledge in all parts of Torah. He has also authored a series of well-known *sefarim*, *Pla'ot Edotecha*.

It is not necessary to introduce Rabbi Padwa to the leaders of European Jewish communities. As member of the Rabbinical Council of Europe, he is one of the leading members of the Rabbinical Centre of Europe and has been helpful to the rabbis of communities all over the continent on many issues, especially relating to kosher food, the area of his expertise, and in matters of Jewish identity, with his recent appointment as a leader of the special *Beit din* for the clarification of Jewish identity, established by the RCE.

His patience, wisdom and understanding are his trademarks, and the rabbi is skilled at dealing with each person on his own level. His community is comprised of Jews from all walks of life, and in the short time since he has served in this position, he has been able to find a way to the heart of each one.

Reb Pinchas' approach is not only to attend to the spiritual matters of his community, but also to try and help in any area that they may need, as he guides them to be faithful, G-d fearing Jews.

On the occasion of the one-year anniversary of his appointment to the chief rabbi of the Shomrei Hadat community, and as we stand on the threshold of a new year full of challenges for the Jewish communities, we requested to have a conversation with the Rabbi to discuss current issues that rabbis are dealing with, and to gain insights from his rich experience and his current position as rabbi of one of the most distinguished and central communities in Europe.

Despite the fact that the Rabbi is extremely busy in the month of Elul, when every rabbi, how much more so the rabbi of the most prestigious communities in Europe, is busy with countless preparations for the month of Tishrei and the High Holidays, the Rabbi graciously shared his precious time, as he has always done for the RCE, for the benefit of world Jewry.

Q**. The Rabbi has held the position as the leader of one of the most distinguished communities in Belgium, indeed in Europe as a whole, for about a year now. What are the Rabbi's feelings when reflecting back on this year?**

A. First and foremost, I feel that it's both a *zechus* – a merit- and a responsibility. It's a privilege to sit in the place of the great rabbis who served on the rabbinate of this glorious community, notably HaGaon Rabbi David Moshe Lieberman *zt"l*, and on the other hand a weighty responsibility as I try to serve Hashem and to provide guidance and leadership to the community.

Indeed, the past serves as an obligation. I feel a sense of holy awe to serve as the rabbi of such an established community, which has existed for so many years. But when I look at the future, it is much more obligating. *Baruch Hashem,* there is a very large community here that needs to be led forward on the path of the Torah and *mitzvot* and provided with the tools to deal

Guardian of Religion

An insightful interview with Hagaon **Rabbi Pinchas Leibush Padwa**, Chief Rabbi and Av Beit Din Shomrei Hadat of Antwerp, Belgium, and a member of the Rabbinical Council of Europe • The challenges facing European Jewry • The conduct of a rabbi and community leader • The duty of every small community to conduct itself independently • **Dealing with inquiries about Judaism in our times, and many more timely issues**

Asher Weiss, Rabbi of Darchei Hora'ah; Rabbi Zevadiah Cohen, Rabbi of Tel Aviv, who spoke on behalf of the *dayanim* of the *batei din*; Rabbi Yehuda Deri, Rabbi of the city of Beer Sheva; Rabbi Kalman Ber, the Rabbi of Netanya; Rabbi Yaakov Shapira, a member of the Chief Rabbinate of Israel; Rabbi Yitzchak Ralbag, a member of the Chief Rabbinate of Israel; Rabbi Mordechai Ralbag, Ra'avad of Jerusalem; Rabbi Menachem Hager, an Av Beit Din in Jerusalem; Rabbi Menachem Mendel Gluckowsky, Deputy Secretary of the Chabad Rabbinical Court; Rabbi Yaacov Ruza, member of the Chief Rabbinate; Rabbi Eliyahu Schlesinger, Rabbi of the Gilo neighborhood in Jerusalem; Rabbi Yitzchak Rabinowitz, a *dayan* in Jerusalem; Rabbi Yosef Yitzchak Havlin, Rabbi of the Chabad Congregation in Ramat Shlomo; Rabbi Gideon ben Moshe, Rabbi of Yechaveh Daat; Rabbi Yaakov Mendelson, Rabbi of the Chabad community of Arad and other rabbis.

The main speaker of the event was Rabbi Asher Weiss, who offered warm encouragement to the European rabbis who stand at the frontier of the Jewish people in Europe

During the event, Rabbi Eliezer Schneebalg gave an emotional speech, presenting the message of the European rabbis to the dozens of rabbis who attended.

Afterwards, the delegation visited the Belzer Rebbe, where they presented a summary of their efforts for Diaspora Jews. Rabbi Menachem Margolin and Rabbi Arie Goldberg explained to the Rebbe the various problems faced by rabbis throughout Europe, namely issues relating to slaughter and education in the institutions there, which require extensive resources on the part of the rabbis.

For about thirty minutes, the Belzer Rebbe discussed the situation of the Jews of Europe, asking detailed questions about their spiritual situation and about the communities there.

On the third day of the visit, the members of the delegation arrived at the Ohr Hachaim *beit medrash*, and met the Rosh Yeshivah Rabbi Reuven Elbaz, member of the Council of Torah Sages, who received them with extraordinary respect and hosted them graciously. Rabbi Elbaz expressed interest in the situation of the Jews of Europe and asked that they continue doing everything to bring more Jews closer to their heritage. The *Rosh Yeshivah* noted that he also used the method of drawing people close with warmth and positivity to bring as many Jews as possible back to their heritage.

The rabbis then went to Rabbi Yitzchak Silberstein, a member of the Moetzes Gedolei HaTorah; they spent time with him discussing several issues on their agenda. Rabbi Silberstein noted his deep respect for the esteemed rabbis who are so focused on taking care of others and go live in remote cities to spread Judaism to many Jews who have no real connection to the Torah and *mitzvot*.

The historic journey concluded on a note of elation and achievement as the rabbis gave their heartfelt thanks to CEO RCE Rabbi Arie Goldberg for his great dedication on their behalf, and for his efforts to ensure the success of the historic visit to the Holy Land, as they received encouragement from Admorim and yeshivah leaders who were amazed by the scope of the activities of the Rabbinical Centre of Europe.

in the situation of the rabbis of Europe and inquired about the ways they manage to lead their communities. The Rebbe noted the great importance of preventing assimilation and asked about the state of assimilation is in each country. He also asked what options there are for strengthening Jewish identity. At the end of the meeting, the Rebbe stood up from his seat and accompanied the members of the delegation to the door.

On Tuesday, Nov. 8, the second day of the visit, the members of the delegation arrived at the office of the Chief Rabbi of Israel, Rabbi David Lau. Together with the staff at the Chief Rabbinate, they discussed professional matters relating to the Rabbinate. The RCE Rabbis emphasized the importance of amending the Law of Conversion and the Law of Return so that they could uphold the principles of *halachah* vis-à-vis the government representatives throughout Europe. Rabbi Lau promised the rabbis to deepen the connection between the courts in the Israel and the courts throughout Europe, as well as to do everything in his power to amend the conversion reform so that only permanent courts can convert properly. Rabbi Lau promised to do as much as he could to strengthen the status of rabbis and *dayanim* throughout Europe.

After that, the members of the delegation went to visit the elder Rebbe on the Moetzes Gedolei HaTorah, the Biala Rebbe, *shlita*. He listened attentively to descriptions of the array of activities and initiatives that the rabbis are doing throughout Europe in order to bring more and more Jews closer to their Creator. The rabbis described the impressive development of the RCE on many issues, especially regarding kashrut and education.

A fascinating halachic discussion was held in the office of the Chief Rabbi of Jerusalem, Rabbi Shlomo Amar. All the rabbis presented complicated questions and together with Rabbi Amar discussed each case. Among the issues that were raised were Shabbat laws, *amirah l'akum* [instructing a non-Jew], and the laws of purity.

In the evening hours, the rabbis visited Kever Rachel, where they offered emotional prayers for their continued success, for the Jews of Europe in general and for the Jews of Ukraine and Russia in particular during these difficult times. They prayed for rabbis throughout Ukraine who are challenged every day in these turbulent times.

Later that the evening, a reception was held for the delegation by dozens of rabbis from around the country. They included: Rabbi

was moved to hear about the extent of the rabbis' activities on behalf of the Jews of Europe. They presented to the *Rosh Yeshivah* several complicated halachic questions that had come up, and which were waiting for a long time to be resolved. Rabbi Povarsky patiently answered them on the spot. At the end of the long meeting, Rabbi Povarsky gave them encouragement, as well as a *brachah* that they should be successful in all their endeavors for the sake of the Jews of Europe.

In the afternoon, the visiting rabbis arrived at the home of the Rabbi of Bnei Brak, Rabbi Yitzchak Isaac Landau, whose father, the late Rabbi Moshe Yehuda Leib Landau, *zt"l*, was one of the greatest supporters of the RCE. Rabbi Landau gave the rabbis encouragement and stressed the importance of setting a personal example for the community, as there are many Jews throughout Europe who are disconnected from a life of Torah and *mitzvot*.

At the residence of the Modzhitzer Rebbe, a member of the Moetzes Gedolei HaTorah, members of the RCE spoke about the serious dangers that exist in Europe, especially with regard to conversions. The visiting rabbis asked the Rebbe to discuss this issue with the other members of the Moetzes, and to urge the representatives in the Knesset to amend the Law of Return. This will have a significant effect on the situation of conversions in Europe.

In a lengthy meeting held immediately afterwards at the home of the Nadvorna Rebbe, the rabbis shared their firm stance on the issue of Jewish education in the institutions, which have seen ups and downs throughout Europe.

The members of the RCE Presidium and Council spent an enjoyable and uplifting hour with the *mashpia*, Rabbi Elimelech Biderman. They spoke about the subject of *kiruv*, noting that if a person has a way to bring distant Jews closer to Torah and *mitzvot*, it is an indescribable privilege – and the reward is commensurate. He also said that the situation of Ukraine's refugees in Europe should be closely monitored, and their spiritual needs should be addressed, so that the refugees do not disconnect themselves from their heritage.

In the evening, the members of the delegation arrived at Givat Ze'ev where they visited the Karliner Rebbe, who welcomed them very warmly. The Rebbe expressed interest

Members of the Presidium and Council of the Rabbinical Centre of Europe Visit *Gedolei Yisrael*

23 Members of the Presidium and Council of the RCE came for a historic visit to Eretz Hakodesh • **The Rebbes and Roshei Yeshivah they visited were impressed by the scope of their activities for Diaspora Jewry • The Rabbis called to amend the Law of Return**

Twenty-three members of the Presidium and Council of the Rabbinical Centre of Europe made a historic visit to Eretz Yisrael in the middle of Cheshvan. They spent three days visiting the residences of Rebbes and *Roshei Yeshivah* where they presented an overview of the RCE's activities for Jews throughout Europe.

The first stop was the residence of the Sanzer Rebbe in Kiryat Sanz, Netanya. The Rebbe took an interest in the situation of the rabbis and listened attentively to what they shared about the impressive development of the RCE since the last time they had visited.

RCE CEO Rabbi Arie Goldberg presented to the Rebbe various accomplishments illustrating the impressive growth of the RCE. For example, Rabbi Goldberg pointed out that the RCE has assisted with the establishment of 83 *mikvaot* throughout Europe, facilitating more purity for the Jewish people, especially in remote places that for many years did not have their own *mikveh*.

From there, the delegation of European rabbis continued to the residence of the *Rosh Yeshivah* of Ponevezh, Rabbi Baruch Dov Povarsky, who

We are proud to present the upcoming

The Bar/Bat Mitzva Journey

ISRAEL 2024

- 8 days of trips and attractions covering the country
- Bar / Bat Mitzvah celebration in an exciting and moving ceremony at the Western Wall plaza
- Get to know the youth from other countries
- Connect to the heritage and tradition of the Jewish people

MORASHA

RCE

Participation fee: 350 Euro ONLY

The trip will take place on March 10th till 17th 2024

For questions and details, contact yb@rce.eu.com

Onward in Joy

Two diplomats arrived at Hakafot in a Jewish community in Europe they were in contact with. One of them, of African origin, didn't understand the exciting and emotional scene at all, and stood there in astonishment. He looked at the men dancing and lifting the Sefer Torah, embracing and kissing it, and turned to the community's rabbi and asked, "What is this thing that you Jews are holding in your arms, and embracing, and kissing?"

The rabbi explained to him that it was the Torah of the Jewish people, a book of laws, the book of justice for the Jewish people. This book teaches us how to live, and that's why we hold it in such high regard and love it, the Rabbi explained.

Upon hearing this, the African diplomat responded, "That's very intriguing. We also have a book of laws that instructs us on how to behave and conduct ourselves. However," the ambassador added, "among us, most people despise our book of laws because it restricts us. Yet, here, you embrace and kiss this book. I am puzzled as to why this is the case?"

The answer, which the diplomat couldn't quite comprehend, is that every commandment we fulfill from the book of laws given to us by the Creator brings us closer to our Heavenly Father. When we perform a commandment with joy and happiness, it brings true joy into our lives.

During these days of the month of Tishrei, many Jews who do not regularly attend synagogue throughout the year participate in various community events. It's an opportunity to instill in them a love for the observance of Torah and commandments, stemming from the joy of fulfilling a mitzvah. This positive influence can have a lasting impact throughout the year.

We've completed a year full of challenges, and we are at the threshold of another year with no shortage of complex tasks ahead. The world remains in a state of uncertainty, as all kinds of unpredictable developments unfold. Antisemitism persists, and the global economic situation is far from clear. Many Jews are grappling with the difficulties of daily life and other challenges that accompany their existence. All of these issues call upon us, the rabbis, to listen to their troubles, provide a shoulder to lean on, offer words of encouragement, and to provide a helping hand when needed.

The righteous individuals of previous generations have already shown us how to cope with it all: "Ki Besimcha Tetzei'u." Through the power of joy, they emerged triumphant from all difficult situations. This isn't mere spiritual advice; it is also a tangible reality. When a person is joyful, he can endure and handle challenges much better, and feels infused with hope for better times ahead.

The month of Tishrei, with its myriad mitzvos and diverse community events, presents an opportunity to infuse genuine joy into every Jew in the community, no matter their circumstances. It's a chance to lift them slightly above the ground, to take them out of their physical and emotional worries and suffering, and to infuse them with the vitality of renewal. Let us make the most of these moments, until the very last one.

At the RCE, efforts are made to assist rabbis in every way possible, ranging from supporting the construction of mikvaot in communities to representing them before European Union authorities. This includes organizing seminars, courses for rabbis across the continent, and even the provision of hundreds of thousands of Jewish products throughout the year. As you will see in the following pages, a wide range of initiatives is in place to support and serve the needs of the Jewish communities in Europe.

At the outset of this year, we are excited to announce that in the very near future, we are on the verge of a revolution that will make it possible for every Jew, no matter where they are, to purchase kosher meat at affordable and reasonable prices. Further details will be provided after the holidays.

We offer sincere wishes to all European rabbis. May you continue your valuable contributions on both communal and individual fronts, ultimately preparing the entire world for the arrival of Mashiach.

Menachem Margolin
Chairman

Arie Goldberg
CEO

Published by the Rabbinical Centre of Europe
Rue du Cornet 22, Brussels 1040 Belgium
Tel: +32.2.808.2753 | Fax: +32.2.791.9259

Israel Branch: 25 Najara Street, Jerusalem 9547161
Tel: +972-2-6535949 | Fax: +972-2-6516585
Email: office@rce.eu.com

Chairman: Rabbi Menachem Margolin
CEO: Rabbi Arie Goldberg
Vice President: Rabbi Yosef Bainhaker
Secretary of the Rabbinical Council: Rabbi Avraham Abba Turetzky

Chairman of the Committee for Supervision of Publications: Harav Yaakov Dovid Schmahl, shlita, Dayan of Kehillas Shomrei Hadas, Antwerp
Text and Content: Asher Klein
Editor: Ruti Cywiak

Visit the RCE website for news and updates on European community: www.rce.eu.com
Facebook: www.facebook.com.Rabbinical.Center.of.Europe

Tishrei 5784 > September 2023 > Issue No. 27

הרבנים במרכז

Magazine for European Rabbis

RCE

וְיֵאָתִיו כֹּל לְעָבְדֶךָ

Hagaon Rabbi Pinchas Padwa Chief Rabbi and Av beit Din 'Shomeri Hadat' Antwerp, elucidates the role of a rabbi in his community

וְיִשְׁמְעוּ רְחוֹקִים וְיָבוֹאוּ

The Hungarian Revolution spearheaded by **Rabbi Shlomo Koves,** Chief Rabbi of the EMIH – the Unified Hungarian Jewish Congregation

וְיַגִּידוּ בָאִיִּים צִדְקֶךָ

A rare glimpse of the lofty community in Gibraltar led by **Rabbi Ron Hassid**

עַמִּים לֹא יְדָעוּךָ

Torah luminaries and rabbis of Europe convened in Vienna for three days of discussions on combating the scourge of assimilation

וַיְטוּ שְׁכֶם אֶחָד לְעָבְדֶךָ

Members of the Rabbinical Council of Europe visit our Torah and Chassidic leaders on a historic journey in the Land of Israel